

ОДБРАНА

www.odbrana.mod.gov.rs

Година XVI

363

Август 2022.

цена 100 динара
(1.20 евра)

Декларисане јединице
Војске Србије

ДОПРИНОС ИЗГРАДЊИ МИРА

Пуковник
проф. др Ненад Ратковић
поводом Дана санитета

ПРВИ У БОРБИ ЗА ЖИВОТ

Цивилно-војна сарадња

ВОЈСКА СНАГА НА КОЈУ СЕ ОСЛАЊА НАРОД

ISSN 1452-2160

9 771452 216004

A1 Кинотека летњи биоскоп на тераси Дома Војске Србије

Фото: Андрија Гавриловић

Цивилно-војна сарадња:
уређење корита реке
Топлице у Куршумлији
Фото: Даримир Банда

4 | У фокусу

Војска је најснажнији стуб одбране земље

Када има људе какви сте ви, а то говоре и ваши резултати, наша војска има будућност, може да одговори на сваки изазов и буде најснажнији стуб одбране своје земље – рекао је министар Стефановић на свечаности поводом завршетка школовања полазника 68. класе Командно-штабног усавршавања

Насловна страна
**НОЋНИ ЛЕТ
ХЕЛИКОПТЕРОМ
Ми-35**

Фото: Димитрије
Остојић

Магазин Министарства одбране и Војске Србије
„Одбрана“ наставља традицију „Ратника“,
првог војног листа у Србији,
који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Биљана Пашић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

Драгана Марковић

Извршни уредник

Мира Шведић

Уредник

Душан Глишић

Новинари

Владимир Вјештић, Јована Шикман,
Никола Старчевић

Сарадници у броју

др Зоран Миладиновић, Новица Андрић, Димитрије
Остојић, Игор Салингер, Горан Шљивић, старији
водник I класе Саша Крсмановић, водник Бојан
Вранић, Никола Недељковић

Дизајнер

Оливера Синадиновић

Фотографи

Горан Станковић, уредник, Даримир Банда,
Јово Мамула, заставник Андрија Гавриловић

Језички редактори

мр Наташа Николић, Слађана Мирчевски,
Ања Глишовић, Јелица Живановић

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Татјана Шућин

Телефони

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3349-489;
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Графичка припрема 3240-019; 23-583
Маркетинг 3201-728; 23-728; 3349-536
Продаја 3201-810; 3241-254; 23-810
Телефакс 3241-258

Адреса

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs, redakcija@odbrana.mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

Анжелика Стојанов
pretplata@odbrana.mod.gov.rs
Претплата 3241-009; 2244-315; 220-315
За припаднике МО и Војске Србије преко РЦ
месечно 80 динара. За претплатнике преко
Банка Поштанска штедионица
месечно 90 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд
ISSN 1452-2160, COBISS.SR-ID 125540364

Магазин излази месечно

Разговор с поводом

8 | Пуковник проф. др Ненад Ратковић
поводом Дана санитета
Први у борби за живот

Стајна тачка

14 | Декларисане јединице Војске Србије
Допринос изградњи мира

Систем

21 | Цивилно-војна сарадња
Војска – снага на коју се ослања
народ

24 | Дан Друге бригаде КоВ
Нема немогуће мисије

28 | Завршно логоровање и
тактичка вежба с бојевим гађањем
Корак до прве розете

34 | Обука у Војсци Србије
Пуном паром

Арсенал

40 | Новитет са сајма наоружања
„Еуросатори“
Ренесанса тенка „пантер“

Глобално

44 | Нови стратешки концепт НАТО-а
Шта се променило од Лисабона
до Мадрида

Култура

48 | Хероји Халијарда
Битка за пилоте

50 | Радош Бајић о свом новом филму
и серији
Херој у свакој кући

Традиција

52 | Подигнут споменик српском
народном трибуну, војводи
и генералу Ђорђу Стратимировићу
Борац за народна права

Спорт

53 | Првенство Војске Србије у трци са
препрекама на десет хиљада метара
Победа екипе Копнене војске

57 | „Ваздухопловни спуст 2022“
Кад пилоти плове

Огласи

59 | Сервисне информације, конкурси

Специјални прилог

I Српска војничка традиција
Део националног идентитета

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

Пишу за
„Одбрану“

Пуковник
др Миљан Милкић
Институт за
стратегијска
истраживања

Генерал
у пензији
Милосав
Ц. Ђорђевић

Потпуковник
у пензији
др Бранислав
Милосављевић

Летњи биоскоп на тераси Дома Војске Србије

ПОД СЈАЈЕМ ЗВЕЗДА

Већ првим кадровима филма који је изабран за свечано отварање летњег биоскопа, у својеврсној паралелној стварности огледали су се, са својих кровова, један у другом – Рим и Београд. И док се „Велика лепота” преливала са платна сликајући Рим, Београд ју је умножавао светлостима звезда са отвореног неба и града под тим истим небом...

Блиставо најављеном филмском чаролијом названом *A1 Киноћека лејњи биоској*, насталом у сарадњи Медија центра „Одбрана”, Југословенске кинотеке и компаније A1 Србија, предвиђено је приказивање 47 филмова стране и домаће продукције.

„*A1 Киноћека лејњи биоској* изузетна је прилика, за све љубитеље филма, да уживају у пројекцијама филмских класика под отвореним небом. Програм чине пажљиво бирани наслови признатих домаћих и светских аутора, а јединствени амбијент љубитељима седме уметности пружиће изузетно филмско искуство”, изјавио је Југослав Пантелић, директор Југословенске кинотеке.

Препуна кровна тераса Дома Војске и стандардна „карта више” из вечери у вече потврда су да је „изузетно филмско искуство” Београд препознао, као и да је граду током летњих месеци неопходан овакав садржај, као „улазница” у свет богате културне понуде метропола.

Током јула приказано је 17 филмова, а тако ће бити испуњено и свако августовско вече. Пред гледаоцима ће се наћи чувени „Паразит” Бонг Џун Хоа, „Хотел изгубљених душа” и „Твин Пикс” Дејвида Линча, „Без љубави” Андреја Звјагинцева, „Комуна” и „Још једна тура” Томаса Винтерберга, „Невидљива жена” Ралфа Фајнса, „Оптужујем” Романа Поланског, „Неразуман човек” Вудија Алена, као и остварења филмских класика Федерика Фелинија и Чарлија Чаплина... Домаћу кинематографију представиће „Бал на води” Јована Аћина, „Мајстори, мајстори” и „Национална класа” Горана Марковића, „Маратонци трче почасни круг” Слободана Шијана, „Лето је криво за све” Пурише Ђорђевића, „Нека друга жена” Миомира Микија Стаменковића.

Управа за односе са јавношћу Министарства одбране, у чијем је саставу Медија центар „Одбрана”, већ дуже на-

**Драгана
Марковић**

**Пројекцијом филма
„Велика лепота”
Паола Сорентина,
добитника Оскара
за најбољи страни
филм, средином
јула, после
вишегодишње паузе,
отворен је летњи
биоскоп на тераси
Дома Војске Србије**

стоји да кровној тераси Дома Војске Србије врати некадашњу функцију – летњег биоскопа. Стицајем срећних околности, и спремности Кинотеке и компаније A1, као и Медија центра „Одбрана”, ово београдско лето има нови-стари садржај.

„Драго ми је да филмској публици можемо да понудимо једно ново место за квалитетну летњу забаву. Радујемо се наставку сарадње са Југословенском кинотеком на заједничком пројекту *A1 Киноћека*, а Дому Војске Србије захваљујемо на сарадњи која је поново оживела овај јединствени простор”, изјавио је Дејан Турк, генерални директор A1 Србија и A1 Словенија.

Ксенија Зеленовић, вођа пројекта *A1 Киноћека* из Југословенске кинотеке, изнела је утиске о јулским пројекцијама: „Гледање филмова под отвореним небом је посебан доживљај. Публику чине и млади и стари, све генерације, они који се сећају како је то некада изгледало, и то баш на овом месту, али и млади, којима је ово можда први пут да гледају филмове под звездама. У претходне две недеље, од како смо почели са пројекцијама, публика је показала изузетно интересовање, карте су често распродате унапред, а тераса Дома Војске је пуна, због чега смо сви врло задовољни”.

Пројекције ће се и током августа одржавати сваке вечери од 21 час. Карте за пројекције, по цени од 300 динара, могу се купити унапред (што је и препорука) у Југословенској кинотеци или на дан пројекције на улазу у Дом Војске Србије од 20 до 21 час. Број улазница ограничен је на 120 места по пројекцији.

У случају неповољних временских услова филмови предвиђени програмом биће приказани у Југословенској кинотеци. Програм *A1 Киноћека лејњи биоској* може се преузети са сајта Кинотеке: www.kinoteka.org.rs.

„Поново ради биоскоп”, чувена реплика из још чувенијег филма „Маратонци трче почасни круг” којом Ђенка обавештава своје сутрађане о приказивању „савршенства филмске технике – тон филма”, суштински наткрива и поновну улогу кровне терасе Дома Војске Србије. Дакле – **ПОНОВО РАДИ БИОСКОП.**

Председници Александар Вучић и Абдел Фатах ал Сиси на приказу средстава наоружања и војне опреме из домаће одбрамбене индустрије

Активности Министарства одбране и Војске Србије током јула

ВОЈСКА ЈЕ НАЈСНАЖНИЈИ СТУБ ОДБРАНЕ ЗЕМЉЕ

Месец за нама прошао је у знаку значајних активности и низа сусрета које су на међународном и домаћем плану имали највиши представници државе и Министарства одбране и Војске Србије. Процес обуке, чији је циљ стално унапређење индивидуалне обучености, као и функционалних и оперативних способности јединица и састава, одвијао се интензивно и успешно. У то се на терену, током учесталих обилазака, уверио министар одбране др Небојша Стефановић. Крај месеца обележио је приказ средстава наоружања и војне опреме Војске Србије домаће одбрамбене индустрије, коме су присуствовали председник Републике Србије Александар Вучић и председник Арапске Републике Египат Абдел Фатах ал Сиси, потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић.

На полигону код Дома Гарде 21. јула, поводом посете египатског председника, високим званичницима приказани су модернизовани тенк М-84АС2, модернизована борбена возила пешадије АБ1 и АБ2, борбена оклопна возила „милош“ 4×4, „лазар-3“ са ДУБС 12,7 mm и „лазар-3М/30“, МРАП 6×6, „лазански“ са куполом 57 mm, беспосадна платформа „милош“, модулари „огањ“, самоходни вишецевни лансер ракета „тамнава“, БОВ КИВ артиљеријски, ракетни систем „алас“, самоходне топ хаубице 155 mm НОРА Б-52, М15 и М21, „пасарс“, као и модернизовани радар „жирафа“, беспилотна летелица „пегаз“ и борбени дрон.

Представљени су и борбено оклопно возило „милош“ 4×4 са РС Нова, модернизовани БОВ „поло“ са ракетама 2Т5, 2Т и 2Ф, као и друга средства наоружања и војне опреме из развојног програма Војнотехничког института, предузећа „Југоимпорт СДПР“ и фабрика групације Одбрамбене индустрије Србије.

На крају посете, председник Вучић поклонио је египатском председнику

Ал Сисију ловачки карабин у калибру 308 WIN гравирани, који производи фабрика наменске индустрије „Застава оружје“.

Нова снага војске

Током врелог јула припадници Војске уложили су много труда, енергије и тешког рада како би, уз индивидуалну обученост, унапредили функционалну и оперативну способност својих јединица. Вредно су радили и кадети завршне године Војне академије, чијем је приказу оспособљености на полигону „Пасуљанске ливаде“ 4. јула присуствовао потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић. Рекао је да су показали висок ниво обучености и да су спремни за официјерски позив, као и да је поносан што су овакви млади људи од јесени нова снага Војске Србије. Дан раније министар одбране обишао је њихове млађе колеге који су на Ади Циганлији низом активности промовисали војни позив, када је поручио да је војни позив за посебне људе – спремне да се ухвате укоштац са сваким изазовом, одважне и

патриоте који безрезервно воле своју отаџбину.

Потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић 7. јула присуствовао је пуштању у пробни рад објекта 2 Државног дата центра у Крагујевцу, који је свечано отворила председница Владе Ана Брнабић, намењеног за смештај опреме и података Министарства одбране и Војске Србије, Министарства унутрашњих послова и Безбедносно-информативне агенције. Дан касније, на свечаности поводом завршетка школовања полазника 68. класе Командно-штабног усавршавања, поручио је да је чврста, јака војска, добро опремљена и образована, најбољи гарант да се у нашој земљи више никада неће ратовати.

– Без те јаке војске увек сте могућа мета и увек ће неко да помисли да може да угрози мир и стабилност наше земље. Када има људе какви сте ви, а то говоре и ваши резултати, наша војска има будућност, може да одговори на сваки изазов и буде најснажнији стуб одбране своје земље – рекао је министар Стефановић, који је уручио парадне бодеже

ПРЕДСЕДНИК ЕГИПТА ПОЛОЖИО ВЕНАЦ НА СПОМЕНИК НЕЗНАНОМ ЈУНАКУ НА АВАЛИ

Председник Арапске Републике Египат Абдел Фатах ал Сиси, који је боравио у тродневној посети Републици Србији, положио је 21. јула венац на Споменик незнатом јунаку на Авали, у пратњи потпредседника Владе и министра одбране др Небојше Стефановића и начелника Генералштаба Војске Србије генерала Милана Мојсиловића. Председник Ал Сиси венац је положио уз интонирање химни Арапске Републике Египат и Републике Србије и уз свечани строј Гарде Војске Србије. „Председник Египта Ал Сиси одао је почаст нашим херојима који су се борили свим срцем и положили оно највредније што су имали – своје животе за слободу Србије“, написао је министар Стефановић на свом инстаграм профилу, захваљујући председнику Египта.

тројици прворанжираних официра – мајорима Далибору Седлару, Дејану Ташкову и Небојши Вуковићу.

Све више младих жели у 63. падобранску бригаду

Средином јула министар је посетио припаднике јединица Прве бригаде Копнене војске у Бачкој Тополи, захвалио им на вредном раду и посвећености и истакао да очекује да у наредном периоду ти састави буду опремљени и новим наоружањем, од „корнета” до оклопних транспортера типа „лазар” и „милош”.

– Имао сам прилику да видим колико су припадници наше Прве бригаде вредни људи, а хтео сам и да људи у Србији виде како изгледа један обичан дан у животу и раду наших војника, када нисмо на полигонима и на вежбама, већ када у касарни радимо на редовном одржавању наших артиљеријских оруђа, када се обучавамо за употребу ракета типа „маљутка” на тренажерима – рекао је министар Стефановић. Он је 14. јула обишао и кандидате за пријем у 63. падобранску бригаду, који се налазе на селективној обуци на Војном аеродрому „Наредник-пилот Михајло Петровић” у Нишу. Изразио је задовољство што све више младих људи жели да уђе у елитну 63. бригаду и најавио наставак опремања те јединице.

– Учинићемо све да у наредном периоду могу да рачунају и на нове падобране и најсавременију опрему, како бисмо им олакшали извршавање њихових задатака. Све оно што су ови дивни људи учинили за нашу Србију у претходном периоду, али и што чине и данас, јасно показује колико су спремни да од младих људи, и из редова Војске, и из цивилства, стварају нове припаднике наше специјалне јединице и људе који ће увек штитити Србију и њен народ – рекао је министар Стефановић.

Дан касније састао се са представницима Министарства финансија и Министарства рударства и енергетике, када су разматрана решења проблема и изазова са којима се у пословању сусрећу фабрике одбрамбене индустри-

Припаднике Треће бригаде КоВ у Касарни „Топлички устанак” и на уређењу корита реке Топлице у Куршумлији министар одбране др Небојша Стефановић обишао је крајем јула

Министар одбране у Центру за обуку Копнене војске, у Касарни „Генерал Павле Јуришић Штурм” у Пожаревцу

је. Министар Стефановић је поручио да је у изазовним временима важно да наше фабрике одрже производњу наоружања и опреме за Војску Србије и наставе рад на развојним пројектима са нашим војним институтима.

Веће ангажовање војске у инжињеријским радовима

Припаднике Треће бригаде Копнене војске у Касарни „Топлички устанак” и људе ангажоване на уређењу корита реке Топлице у Куршумлији министар одбране др Небојша Стефановић обишао је крајем јула. Том приликом истакао је да је инструкција председника Србије Александра Вучића да се повећа улога Министарства одбране и Војске Србије у инжињеријским радовима који се изводе у нашој земљи.

– Драго ми је да на терену видим веома добру сарадњу локалне самоуправе и Војске. Припадници нашег 310. инжињеријског батаљона Треће бригаде овде су за седам, осам радних дана озбиљним радом, не обазирјући се на тропско време, успели да очисте велики део корита реке, односно цео правац од 400–500 метара до сада, а у наредним данима завршиће преостали део посла – рекао је министар Стефановић и додао да су овакви радови још један од начина да Војска Србије развија своје способности.

– Војска је увек уз свој народ и увек је ту када је тешко, када је потребна помоћ и важно је да знате да можете да рачунате на људе у униформи и управо због тога ћемо наставити инвестирање у нашу војску. Трудићемо

ОБИЛАЗАК ЈЕДИНИЦА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал Милан Мојсиловић обишао је 13. јула са најближим сарадницима јединице Војске Србије у Крушевцу. Сагледао је стање, размештај, организацију живота и рада и достигнуте способности јединица Копнене војске и Команде за обуку у овом гарнизону, информисао командни кадар о плановима за наредни период и дао смернице за даље унапређење оперативних и функционалних способности. Дан касније генерал Мојсиловић са сарадницима обишао је део јединица Команде за обуку и Централне логистичке базе у гарнизонима Лесковац и Ниш. Обилазак је започео у Касарни „Војвода Петар Бојовић” у Лесковцу, где је присуствовао обуци војника на служењу војног рока у Трећем центру за обуку, да би касније обишао команду и део јединица складишног батаљона Централне логистичке базе у Нишу. По обиласку центра за обуку и складишног батаљона, начелник Генералштаба изразио је задовољство оствареним напретком, „који је видљив у свим областима живота и рада”, а посебно је истакао посвећеност професионалних припадника дужностима и позиву, као и одличне резултате и мотивацију војника генерације „Јун 2022”, који већ сада показују интересовање да ступе у строј професионалних припадника Војске Србије.

се и да модернизујемо, унапредимо њихову опрему и наоружање, а разговарао сам са председником и о томе да у наредном периоду, уколико то економска ситуација земље буде дозвољавала, имају и повећање плата, јер је то важан фактор и у привлачењу нових војника, и у задржавању постојећих – рекао је министар Стефановић. Он је 26. јула обишао Центар за обуку Копнене војске у Касарни „Генерал Павле Јуришић Штурм” у Пожаревцу, где је присуствовао извођењу различитих садржаја обуке војника на добровољном служењу војног рока, слушалаца Курса за резервне офици-

ре, полазника Основног курса за под-официре и професионалних војника на додатном оспособљавању. Захвалио је младима јер су дошли да служе својој земљи и припадницима Команде за обуку који квалитетном обуком од њих стварају изузетне војнике.

– Данас сам имао прилику да видим специјалистичку обуку 274 војника, као и обуку дела наших војника који се оспособљавају за будуће подофицире и официре. Важно ми је да сам видео велики елан и посвећеност код њих да науче сва знања и вештине које им искусни професионалци из Команде за обуку преносе. Реч је о веома комплексној и доброј обуци, а посебно ми је драго да видим да су ови млади људи задовољни и квалитетом обуке, смештаја, исхране и другим условима – рекао је министар Стефановић.

Сусрети

Низ важних сусрета током месеца за нама министар одбране др Небојша Стефановић започео је са представницима СУБНОР-а, с којима је разговарао о резултатима досадашње сарадње, као и о будућој сарадњи те организације са Министарством одбране и Војском Србије. Дан касније, 5. јула, о унапређењу сарадње двеју земаља у области одбране, разговарао је с амбасадором Арапске Републике Египат Баселом Салах Мустафа Ахмедом. Министар се састао и са председником Владе Демократске Републике

САСТАНАК СА ПРЕДСТАВНИЦИМА ОДБРАМБЕНЕ ИНДУСТРИЈЕ

Потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић и министарка привреде Анђелка Атанасковић састали су се 8. јула са руководством фабрика одбрамбене индустрије и представницима Самосталног синдиката металаца Србије. Министар је најавио наставак развоја српске војне индустрије.

– У данашње време све је важније што Србија не мора да се ослања на друге, већ може сама да осмисли и произведе наоружање и опрему за своју војску. Срећом, више не разговарамо само о проблемима који оптерећују нашу одбрамбену индустрију, већ и о развојним шансама и оном што може да се уради, а да донесе резултате. Држава инсистира на инвестицијама којима ћемо подићи капацитете и модернизовати погоне, јер желимо да осигурамо да ће наше фабрике бити у стању да произведу све оно што наши војни институти осмисле за опремање наших јединица – рекао је министар Стефановић.

Сао Томе и Принсипе Жоржом Бом Жезусом, који је боравио у званичној посети Републици Србији, а будућа сарадња била је тема и његовог сусрета са амбасадором Азербејџана Камилом Хасијевом, баш као и састанка с амбасадором Републике Грчке Јоргом Диакрифотакисом 27. јула.

Фото-репортери: Јово Мамула, Даримир Банда, Никола Недељковић

Пуковник проф. др Ненад Ратковић
поводом Дана санитета

ПРВИ У БОРБИ ЗА ЖИВОТ

Прве ударе епидемије короне примио је војни санитет. Војска је организовала обавезни карантин на граници по мерама Светске здравствене организације. Али се то брзо заборавило. Брзо се заборавио и Сајам. И ту је војска преузела команду. Сви су отишли на своје задатке свесни да не знају у какав проблем улазе. Ми смо служба, санитетска, и морамо људима омогућити да несметано или са што мање оптерећења задовоље своје потребе, у овом случају за здрављем. А сви су осетљиви на тај сегмент живота – каже наш саговорник, описујући професију чији је основни задатак током 183 године постојања да лечи. Он говори и о томе колико је било узлета, а колико хода по мукама у протеклом периоду.

Пише Мира ШВЕДИЋ

Фото: Горан Станковић

Успомен на 30. јул 1839, када је указом Његовог величанства књаза Србије др Емерих Линдермајер постављен за првог штабног лекара, тај датум се у Војсци (на предлог др Александра Недока) слави као Дан санитетске службе. Доктор Линдермајер, рођен у Банату, тадашњој Аустроугарској, у лекарској породици, учинио је много за унапређење санитетске службе. Оснивач је војних болница у Београду, Крагујевцу, Ћуприји, борио се у сузбијању епидемија које су у то време биле честе, поготово у војничким колективима. Организовао је карантинску службу на границама Србије због појаве свињске куге и био задужен за спречавање контаминације хране и преношење заразе храном у војничким срединама. Први је увео и обавезу хемијских анализа намирница.

Данас, 183 године касније, уочи Дана санитетске службе, славног претходника присећа се пуковник проф.

др Ненад Ратковић, начелник Одељења за управљање здравственом заштитом Управе за војно здравство, уједно и заменик начелника Управе. Не без разлога. Иако је медицина напредовала крупним корацима, пандемија коронавируса показала је да се карантини не могу избећи. Зато треба школовати нов кадар и држати корак са светом.

– Наш циљ је да се као некад више ослањамо на школовање кадра и да што више младих људи доведемо у своје редове. Не само лекара него и медицинских техничара. Циљ нам је и да на једно место за специјализацију конкуришу три-четири лекара, јер ћемо тада моћи да направимо квалитетан одабир. А ако не будемо имали квалитетан кадар, нећемо моћи да пратимо савремене токове медицине. Медицина се у свету убрзано развија по одређеним сегментима, а ми са овим степеном развоја нисмо у могућности, пре свега финансијски, да у континуитету пратимо најсавременије трендове, па је наша идеја да, уз помоћ одговарајућих служби нашег министарства, омо-

гућимо школовање људи одређене категорије и одређених квалитета у иностранству.

Да ли ће се у будућности мењати организација војног здравства или ће остати иста?

– Неких планских измена нема, осим оних које може довести увођење редовног служења војног рока. То је питање којим се бавим већ две-три године и добро сам упознат са темом с обзиром на функцију коју сам раније обављао – начелник Сектора за лечење на ВМА. Када је на дужност начелника Управе за војно здравство дошао бригадни генерал Радивоје Анђелковић, на његову иницијативу у Управи смо оформили стручни савет, по угледу на сличне структуре у Генералштабу. Иначе, ти стручни савети или тимови састављени су од најкомпетентнијих људи, по знању, искуству и научним звањима. Одржали смо састанак у мају ове године, кад још није било речи о увођењу редовног служења војног рока, сагледали могућности које имамо и закључили да је војно здравство колико сутра спремно да прими талас регрута, ма колики он био.

Да ли би се у том случају ВМЦ Карабурма вратила својој старој намени, с обзиром на то да је данас тамо војна ковид болница?

– Та болница је основана априла 2020. након проглашења ванредног стања због пандемије и због њеног постојања на тој локацији имали смо превелико ангажовање на другој страни. У једном моменту већина наших лекара и медицинских техничара морала је да се измести у ВМЦ Нови Београд, где су се укрстиле две ствари – систематски прегледи професионалних војних лица и прегледи војних осигураника. Како ту нису могли да се обаве сви прегледи, они су обављани на поликлиници ВМА, где се сегментално повећавао број пацијента.

Ако је ковид болница основана одлуком Владе и она одлучује о њеном даљем раду, може ли бар унутар система одбране да се интерно уреди и задржи и једно и друго?

– Како да не. Сматрам да би Министарство одбране у свом саставу требало да има ковид болницу, али не овог садржаја и овог обима, него да збринемо у најгорим таласима епидемије максимално 30–50 пацијената. С обзиром на то да имамо изграђен други објекат, који зовемо К2, мислим да зграда ВМЦ-а треба да се врати својој старој намени. На поменутом мајском састанку такав став изнео је и командант војне ковид болнице пуковник доц. др Иво Удовичић. Тако бисмо решили многе проблеме и у том случају би се, ако се донесе стратешка одлука о увођењу војног рока, у року од 24 сата Карабурма могла ослободити за преглед регрута.

Епидемија ковида је очито диктирала нове услове рада. Да ли сте стекли и нова искуства?

– Ми смо за ове две године доста научили о ковиду, али још увек суштински мало знамо. На почетку је било ангажовано преко 20 анестезиолога. А знате ли шта је то значило за ВМА? Толико мање операција, не само хитних, него и карцинома. Временом смо научили да ковид није проблем којим доминантно треба да се бави анестезија и да је пацијенту само у крајњем стадијуму болести потребан респиратор. Радио сам као кардиолог у јединицама интензивне неге, где нисмо имали анестезиолога, само анестетичара. С анестезиологом смо контактирали уколико је био потребан неки посебан тип вентилације, али се најчешће завршавало на консултацијама. Анестезиолог је потребан у хируршкој сали, у хируршком шоку, и они су школовани за те ствари. Нормално, ми у почетку епидемије нисмо знали са чиме се суочавамо и радили смо на основу искустава Кинеза и Италијана, који су претрпели значајне ударе.

Војномедицинска академија грађена је и као болница за ратне ситуације, случајеве масовних елементарних непогода, али се показало да није за епидемију ковида 19. Остале војне болнице су то у неком периоду и биле, чак ВМЦ Нови Београд има ковид амбуланту, али је ВМА све време радила као цивилна болница. Размишља ли се о њеној намени у евентуалним сличним ситуацијама у будућности?

– На почетку је било планирано да ВМА буде ковид болница. Међутим, на основу информација које су нам дали људи из логистике и делова нашег сектора превентивне медицине дошло се да закључка да у садашњем стању ВМА није могла да одговори претпостављеним задацима. То су касније потврдили и кинески лекари. Био је проблем у систему вентилације, тзв. сплит или систем затворених прозора, који је врло порозан, врло непредвидив. Осим тога, неки наши имунолози предвиђали су да би у констелацији тих снага ВМА била плодно тло за стварање можда превременог мутирања већ постојећих вируса. Сада смо у ситуацији да много тога променимо. Захваљујући нашем министарству и ранијим активностима Владе Војномедицинској академији додељена су значајна средства за капиталне инвестиције. Реч је о инфраструктурној и стручној ревитализацији.

Морам да истакнем и ово. Иако није била ковид болница, не сме се заборавити улога коју је имала. Од пет болница колико има Београд – Бежанијска коса, Земун, Градска болница, Дедиње, КЦС и ВМА, дуго времена, а понекад и пар месеци ВМА и Клинички центар Србије практично су били једини клинички центри. Само те две болнице су у појединим временским периодима биле ангажоване за нековид пацијенте, где су хитне службе не-

Потребно је на стратешком нивоу дефинисати место и улогу лекара и медицинског техничара. Много тога би требало да се реши доношењем Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, који је још у процедури.

прекидно радиле. Уз то, посебно желим да нагласим, мада је то стављено у други план, Клиника за инфективне и тропске болести ВМА дуго је била једина инфективна клиника за нековид пацијенте на територији Београда, а и шире. Знате ли колико се пута десило, с обзиром на то да КЦС није имао нековид инфективну клинику, да пацијенте са било којом инфективном болешћу пребацују на ВМА? Нису имали где друго. Имали смо отворену комуникацију са проф. др Гораном Стевановићем, директором цивилне инфективне клинике, и ја сам неколико пута тражио помоћ од њих јер смо примали и оболеле од сепсе, енцефалитиса и разних других инфективних обољења. Све је то долазило код нас и све је, нажалост, било испод радара јавности, јер је медицински ковид био број један. Иако је све остало било у другом плану, људи су се разбољевали и од инфаркта, и од карцинома, и од других инфективних болести, и стварно су ВМА и КЦС урадили огроман посао. Касније ће се показати колико је важна анализа таквих ситуација због могућих нових епидемија.

Војномедицинска академија је тако конципирана, а војни санитет има огромну предност јер, захваљујући одређеним мерама и начину организације, може много брже да одговори различитим задацима него неке друге здравствене установе

Многи су ипак очекивали да ће се војно здравство прво суочити са епидемијом и примити на себе први талас, јер је конципирано да реагује у ванредним ситуацијама.

– Садашњи начелник наше управе имао је веома важну улогу у организацији и припреми првог удара у фебруару и марту 2020. године. И он је, као и његов далеки претходник, помињани др Линденмајер, као један од првих задатака имао оснивање карантина на граници Србије. Сећам се да ме је звао из Батроваца и тражио два лекара, јер је тамо правио карантин како би се задржао први талас наших људи на граници, који су из западних земаља похрлили у Србију, јер су знали да ће овде бити сигурнији и боље прихваћени. Тада ми је то било неизводљиво јер сам као начелник Сектора за лечење ВМА знао да нам је одједном

отишао велики број лекара – пулмолози и инфектолози су отишли на испомоћ у Земун и Градску болницу, а на ВМА су од осам инфектолога остала само два. А што је то на три милиона становника? Ипак, некако сам успео да му пошаљем два лекара. Значи, прве ударе епидемије при-

мио је војни санитет. Војска је организовала обавезни карантин по мерама СЗО. Али се то брзо заборавило. Брзо су се заборавили и Сајам и Арена. И ту је војска преузела команду. Сад знамо, а онда нисмо знали са чиме се сусрећемо и сви су отишли на своје задатке свесни да не знају у какав проблем улазе. Не знам колико је то попраћено у медијима, али треба да се истакне да је војни санитет преузео тај први удар. То је било велико искуство у организацији и раду и показало се да је санитет захваљујући традицији војног лекара урадио веома брзо оно што је требало. Прошао сам Сајам, Арену и Карабурму и гледао наше лекаре и друго медицинско особље како облаче скафандере и у њима раде – збрињавају и цивилне и војне осигуранике. То је њихова храброст и патриотизам.

ВМА се замера да постаје цивилна установа. Каква би она требало да буде?

– Не треба тако да се дели. На ВМА раде људи, грађани Србије, који су дошли у њу из разних крајева земље да лече људе. Нема цивилне и војне болести. Болест је болест. Војномедицинска академија је тако конципирана, а војни санитет има огромну предност јер, захваљујући одређеним мерама и начину организације, може много брже да одговори различитим задацима него неке друге здравствене установе. Искуство и знање може да се стекне само захваљујући великом броју пацијената, а тај велики број стиче се захваљујући цивилним осигураницима и њиховом упућивању код нас на лечење. И у свету је тако. Кад погледате војну болницу Волтер Рид у Америци, тамо вероватно не раде најбољи амерички лекари, али тамо систематски преглед раде председник државе и читав политички естаблишмент, и задржавају ту привилегију и након одласка у пензију.

Како оцењујете сарадњу војног и цивилног здравства?

– Сарађујемо, али је у већини случајева та сарадња била једносмерна. Никад се није десило кад се пацијент из цивилне здравствене установе упути код нас, да се врати њима, а веома се често дешавало, вероватно због њиховог оптерећења, да цивилног осигураника, који је био лечен на ВМА, не приме, већ га упућују нама. Наравно, дешавало се и дешава се у неким сегментима медицине где ми нисмо први да затражимо помоћ од колега из цивилног здравства, а има и обрнутих ситуација. Пре неколико недеља Клинички центар Србије послао је захтев ВМА да им помогне у трансплантацији бубрега, јер нису били у могућности да то сами организују и ураде. И наша екипа је пошла. Ми смо до сада урадили више од 370 трансплантација, а само у последња два месеца трансплантирано је пет бубрега од живих сродника. Имамо искуства у томе. Захваљујући тој сарадњи, дошли смо на иниција-

Циљ нам је да као некад на једно место за специјализацију конкуришу три-четири лекара, јер ћемо тада моћи да направимо квалитетан одабир. А ако не будемо имали квалитетан кадар, нећемо моћи да пратимо савремене токове медицине.

тиву да се направи уговор о сарадњи између КЦС и ВМА.

Недавно смо имали састанак са руководством Управе за биомедицину, органом Министарства здравља задуженим за документацију, провођење и контролисање свих делова трансплантације солидних органа, ткива и ћелија.

Одржан је на њихову иницијативу јер знају да је ВМА, захваљујући својој организацији, тренутно најкомпетентнија за извршавање трансплантација органа.

У последње време се све више говори о злоупотреби трансплантације органа и људи трансплантациону медицину почињу да схватају као нешто што може и да убије, а не само да лечи.

– Ту сте потпуно у праву. Зато би војни санитет својим ауторитетом и високим степеном вере коју народ има у њега требало да има и медијски и шири уплив у све те догађаје. Мере унутрашње и спољне контроле су у свим војним организацијама, а и на ВМА, оштре и ригорозне. Брзо реагујемо на сва одступања, било стручна, било другачија, тако да мислим да би у контексту овог што причамо, а трансплантације су врх медицине, требало да се потцрта улога војног санитета, како би се ауторитет којим располаже искористио за промовисање идеја које иду у прилог трансплантацији.

Како тумачите преписке по инстаграму и твитеру о неким непримереним појавама за једну врхунску медицинску установу?

– Има случајева да се лични анимозитет и лични сукоб институционализују. У већини случајева које ја пратим и као лекар и као официр, гарантујем да су у питању лични односи и највише је проблема око односа међу колегама. А што се тиче односа пацијент–лекар, већина проблема настаје из неадекватне комуникације. То је посебно дошло до изражаја у протекле две године, када услед корона мера није постојала добра комуникација између пацијента, чланова породице и самих лекара. Та комуника-

ција је некад била телефонска, а некад из друге или треће руке. Не кажем да нема и других случајева и других разлога, али гарантујем да је већина настала из неадекватне комуникације. Све то не значи да нема и субјективних и објективних проблема.

Постоји и нешто друго. Сви очекују да лекари и здравствени радници на ВМА одударају од других здравствених радника. Можда не очекујете да вам неко у цивилној болници каже „добар дан”, али овде мора рећи „добар дан, како сте?” Ако то не каже, направио је велики преступ. А тек је у неким другим стварима очекивање од војних установа на много већем нивоу, а онда се види и критикује било какво одступање.

Веома често у притужбама пацијентата имамо и неразумевање око тзв. елективних операција, оних које нису хитне. Људи морају да схвате да ми радимо са ограниченим капацитетима анестезиолога и хируршких екипа и да најпре морамо да збринемо оне који нису оперисани у протекле две године и оне који имају озбиљније повреде, оболеле од малигних болести, па тек онда да радимо друге операције, које могу да сачекају.

Постоји ли мобинг у војном здравству и санитарету?

– То је тешко питање. Војска је конзервативна организација у којој важи правило – изврши наређење па се жали, и ту може да се преиспита место и улога мобинга. У мирнодопским условима онај ко командује мора да обрати пажњу како се опходи и које наређење издаје жени, јер су нам и жене официри. У медицини је то другачије. Кад уђете у салу и радите са пацијентом, ту су карте подељене и зна се ко зна, а ко не зна. Не обазиремо се на то ко је мушко, женско, лекар... И ту нема мобинга. Не могу неке дати да буде први асистент ако нема искуства, али не зато што је мушко или женско, или што га волим или не волим, већ зато што ће ако као први асистент не ради добро, проблеме сносити и пацијент и цела екипа. И то је врло једноставно. Е сад, ако неко тумачи да је мобингован зато што мисли да је бољи од оног другог, то може лако да се докаже. Резултат се врло брзо види и у медицини је све лако мерљиво.

Један сте од наставника на Медицинском факултету ВМА. Како видите његову улогу у будућности?

– Ми школујемо сигуран и одличан кадар који најпре има задатак да попуни гарнизоне амбуланте, а онда, како се ко покаже и захваљујући оценама на факултету, биће даље ангажован – да ли на специјализацији или као наставни кадар. Мислим да је идеја постојања Медицинског факултета ВМА изузетна, да су наши млади лекари, захваљујући начину школовања и условима живота, и на Војној академији, а касније и на ВМА, остварили искуство више

које не може да се научи. Може само да се стекне. И то је разлика између нашег и цивилног факултета. Можда неком то изгледа као јерес, али искуство које стекну током заједничког живота са колегама помоћи ће им касније да деле обавезе у амбулантама, болницама, базама, мисијама или у ванредним ситуацијама.

Мало се прича о томе колико је важна улога групних лекара, а управо грађани и по њима цене Војску и санитарет.

– Волим да кажем да смо ми служба, а служба, како јој име каже, служи. Да бисмо одговорили на одређене задатке у трупи, важни су нам одабир и селекција кадра, јер ће они бити у служби здравља наших осигураника, али и цивила. Ми морамо да обезбедимо сваком припаднику Војске могућност брзог и сигурног приступа лекару. Ако наш припадник, на пример, оде у базу „Југ” и остави породицу, жену и децу, у неком градићу где не знају никог, шта ће бити ако му се дете разболи, коме ће се обратити? Ко ће му доћи у кућну посету? Њему је тај лекар ту све, јер он има комуникацију са одговарајућим цивилним структурама, а може да га пошаље на виши ниво лечења, ако је потребно. То су специфичности нашег посла и ангажовања. Ми смо служба, санитаретска, и морамо људима омогућити да несметано и са што мање оптерећења задовоље своје потребе, у овом случају за здрављем. А сви су осетљиви на тај сегмент живота. Зато мислим да су место и улога лекара, поготово у тим гарнизонима, од посебног значаја – они дају сигурност припадницима Војске.

Ми школујемо сигуран и одличан кадар који најпре има задатак да попуни гарнизоне амбуланте, а онда, како се ко покаже и захваљујући оценама на факултету, биће даље ангажован

Постоји тенденција у друштву да се млади лекари, убрзо по завршеном лекарском стажу, упућују на специјализације. Ако их не добију, одлазе у друге установе или чак из земље. Има ли таквих појава и у санитету?

– Ако нам је значајна примарна заштита и војни лекар, а значајна је, да ли он може да буде задовољан финансијском накнадом кад зна да би као лекар специјалиста имао много веће приходе... Где год оде у трупу, војни лекар је плаћен по чину, а почиње као потпоручник после шест година студирања и изједначен је са свршеним академцима који студирају четири године. Некада је медицински факултет трајао пет година и лекар је по запослењу у војсци добијао чин поручника, а остали млади официри били су потпоручници. Ако говоримо о војном лекару као изабраном лекару и ако хоћете тог лекара да задржите, морате му обезбедити перспективу. А његов развојни пут је следећи – да у гарнизонам амбуланти брине о већем броју војника, старешина, чланова њихових породица, а ми то сад немамо, или да му, ако има добар просек на факултету, омогућимо специјализацију после три–четири године боравка у трупи и врхунско школовање. Ако имамо нормалне ротације на сваке три до четири године и ако можемо да му обезбедимо одговарајућу замену, онда неће бити никаквих проблема за наставак школовања. У противном, тржиште је неумољиво и наши студенти су тражени у земљи и свету.

А како их задржати у општој пракси, јер су нам добри лекари неопходни и на том примарном нивоу здравствене заштите? – Данас то неће нико. Ретко ко ће да прихвати да буде само лекар уколико има прерогативе, а основни преро-

гатив му је просек на студијама већи од 8. Ако је официр, може да напредује само до чина мајора и да се у том чину пензионише, а с тим се нико не мири. Вероватно ће том човеку после 10–15 година рада у некој гарнизонам амбуланти дом здравља у том месту понудити више, па ће прећи код њих. Очекујемо реформе у области санитетског збрињавања које морају да наступе и одговоре на питање чему служи лекар у гарнизонам амбуланти. У овом тренутку он треба да одговара потребама јединице у којој се налази – да пружи санитетско обезбеђење односно збрињавање повређених и оболелих професионалних војних лица, од војника на добровољном служењу војног рока до команданта бригаде, да обезбеђује гађања, прати одређене припаднике на одређеним задацима... Мислим да је на стратешком нивоу потребно дефинисати место и улогу лекара и медицинског техничара. Много тога би требало да се реши доношењем Закона о здравственој заштити и здравственом осигурању војних осигураника, који је још у процедури.

Учешће у мировним мисијама једна је од мисија војске и у њој припадници војног здравства имају активну улогу, посебно у болници у Централноафричкој Републици.

– И ту имамо проблема око ангажовања који би требало законски да се реше. У ствари, на почетку и крају читаве ове приче је да Управа за војно здравство има један велики проблем, а то је помињани закон који још није донет. Њиме би требало да се дефинишу место и улога санитета и наших обавеза. На други проблем нам је указала помињана Управа за биомедицину. Кад су нам дошли у посету, њихова прва реченица била је да се надају да ће у перспективи сарађом Министарства одбране и Министарства здравља бити омогућено да ВМА постане правни субјект. Они су то говорили у контексту отварања центра за трансплантацију јер могу да сарађују искључиво са правним лицима.

Санитет траје 183 године. Ми медицину пратимо и прилагођавамо се савременим тенденцијама пословања. Имамо одређене сегменте војног здравства које немају цивили, процедуре које се само код нас раде, али нас недоношење поменутог закона ограничава у брзини прилагођавања савременим токовима. Један од организационих проблема ћемо ускоро решити, а то је проблем прилагођавања ЗИС-а захтевима Министарства здравља око електронских рецепата. Војно здрав-

ство има одређена ограничења због специфичности војне службе, због којих наш систем не може да се у свему поистовети са цивилним, али то не утиче на лечење. А наш основни задатак је свих ових година био да лечимо, и мислим да у томе успевамо.!

Ми не можемо војно здравство и квалитет војног лекара резервисати само за припаднике Министарства и Војске. Њихов квалитет и њихово знање мора да осети и целокупно грађанство Србије.

Декларисане јединице Војске Србије

ДОПРИНОС ИЗГРАДЊИ МИРА

Српски мировњаци су на добром гласу и, по правилу, добијају признања после сваког учешћа у мултинационалним операцијама, што немерљиво јача међународни углед и значај Републике Србије. То потврђује да систем којим се изграђују, достижу и верификују интероперабилност и оперативна способност декларисаних јединица за учешће у мултинационалним операцијама даје одличне резултате.

Пише Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Фото: Зоран Миладиновић и архива декларисаних јединица

Уредовима припадника Војске Србије нема недоумица око статуса декларисаних јединица, али се у широј јавности често постављају питања о намени, обучености и опремљености тих састава. Сам назив не открива много, док и позната чињеница да ће декларисане јединице учествовати у изградњи и очувању мира негде у свету не прецизира у потпуности опсег свих делатности које се одвијају у оквиру Програма „Партнерство за мир”. У жељи да сазнамо више о комплексним аспектима формирања, обучавања и сертификације декларисаних јединица разговарали смо са начелником штаба Треће бригаде пуковником Слађаном Цветковићем, потпуковником Золтаном Рајдом из исте бригаде и са командирима декларисаних јединица Војске Србије, а то су у овом тренутку моторизована пешадијска чета, два вода војне полиције, два вода атомско-биолошко-хемијске одбране и инжињеријска чета опште намене.

Савремени приступ безбедности

Република Србија се за учешће у мировним операцијама Уједињених нација определила одлуком Народне скупштине и на тај начин истакла своју спремност да сарађује и учествује у успостављању мира у свим деловима света. Наша земља је постала учесница Програма „Партнерство за мир” 2006. године. Реч је програму практичне билатералне сарадње између партнерских земаља и НАТО-а, али је важно нагласити да он омогућава партнерима да имају индивидуални однос и бирају приоритетне области сарадње. Презентациони документ Републике Србије предвиђа спремност да се преузме одговорност за стабилан и трајан мир у региону, учествује у мировним операцијама и достигне потребан ниво интероперабилности Војске Србије и оружаних снага са којима ће учествовати у мултинационалним операцијама.

У појединим медијима, на блогловима и друштвеним мрежама могу се чути ставови да Програм „Партнерство за мир” наводно имплицира учлањење Републике Србије у НАТО и да обавезује Војску Србије да учествује у операцијама НАТО-а. Увид у сва постојећа документа и практично деловање Војске Србије у оквиру Програма

Пуковник
Слађан Цветковић

Обука, опремљеност и други елементи оперативних способности декларисаних јединица јесу и морају бити друшћачији од уобичајених, како би припадници тих састава могли у пракси да примене одређене стандарде и успешно сарађују са колегама из оружаних снага других земаља

Потпуковник
Золтан Рајда

На првом нивоу јединице врше самоевалуацију која садржи области интероперабилности, што обухвата обуку, усавршавање кадра, организацију, структуру и опрему, док је на другом нивоу самоевалуација усмерена на борбену готовост

„Партнерство за мир” показује да не постоје никакве основе за овакве коментаре и да Програм нема тежњу да Србију уведе у алијансу, што потврђује учешће земаља попут Швајцарске и Аустрије, које имају вишедеценијску неутралност, као и јасно дефинисане одредбе да држава партнер самостално дефинише приоритете спољне и безбедносне политике и реформе система одбране. Јасно је и да Војска Србије не учествује у операцијама НАТО-а, већ искључиво у мировним мисијама које су у надлежности Уједињених нација или Европске уније.

Савремени приступ безбедности и одбрани мења традиционалну улогу војске, тако да је неопходно и да припадници Војске Србије развију способности за учешће у мултинационалним мисијама и да се оспособе за широк спектар борбених операција како би дали свој допринос превенцији, управљању кризама и изградњи мира и безбедности у постконфликтним процесима. Нема сумње да је на том плану учињено много тога доброг у протеклом периоду, пошто су српски мировњаци на добром гласу и по правилу добијају признања после сваког учешћа у мултинационалним операцијама. Србија тренутно даје највећи регионални допринос УН мисијама, а високо се котира и међу европским земљама, што немерљиво јача њен међународни углед и значај. Поменуте чињенице речито говоре и да систем којим се изграђује, достиже и верификује способност декларисаних јединица за учешће у мултинационалним операцијама даје одличне резултате.

Рад у мултинационалном окружењу

Трећа бригада Копнене војске је једина бригада Војске Србије која у свом саставу има декларисане јединице, пошто се други декларисани водови налазе у самосталним батаљонима. Начелника штаба Треће бригаде КоВ-а пуковника Слађана Цветковића зато смо питали да ли су декларисане јединице Треће бригаде неки посебни састави, како се опремају, да ли се у њима реализује специјална врста обуке и да ли то што су декларисани, значи да су можда бољи од других састава?

– Наша је жеља да сви наши батаљони и други састави буду врхунски обучени и максимално спремни за извршавање свих задатака – недвосмислено одговара пуковник Цветковић. Специфичности деклари-

саних састава пре свега се огледају у томе да ће задатке извршавати у мултинационалном окружењу и без ослањања на своју бригаду. Наше две декларисане чете сличне су већ постојећим јединицама Треће бригаде, али у свом саставу имају и логистичке делове који ће им омогућити да буду самосталне при реализацији активности у мировним операцијама.

– Обука, опремљеност и други елементи оперативних способности декларисаних јединица јесу и морају бити другачији од уобичајених, како би припадници тих састава могли у пракси да примене одређене стандарде и успешно сарађују са колегама из оружаних снага других земаља – наглашава пуковник Цветковић. Добро познавање страног језика један је од предуслова да старешине и војници декларисаних јединица комуницирају са припадницима других војски, али је, заправо, реч о целом процесу достизања оптималне организационе структуре, система обуке и командовања, опремљености и оспособљености декларисаних јединица и развоја њихове интероперабилности и оперативне спо-

Капетан прве класе
Милош Рашић

Успешно смо прошли завршну проверу другој нивоа, коју је вршио међународни евалуаторски тим, током које смо испунили захтеване стандарде оспособљености за ангажовање у међународном окружењу...

собности за учешће у изградњи мира у региону и свету. Императив је да припадници декларисаних јединица из наше бригаде буду потпуно равноправни са припадницима других чланица Програма при учешћу у мултинационалним операцијама, било да је реч о способностима за деловање у земљама са карактеристичним историјским, временским и земљишним условима, било да се ради о употреби савремених комуникационих система или о увежбаности да се одговори на евентуалне терористичке претње, демонстрације и протесте.

Начелник Одсека за телекомуникације и информатику у Трећој бригади потпуковник Золтан Рајда се већ годинама бави питањима обуке декларисаних јединица и важи за врсног познаваоца те тематике.

– Концепт оперативних способности декларисаних јединица подељен је у два нивоа, кроз која пролазе у периоду од око четири године до добијања сертификата о борбеној готовости – каже потпуковник Рајда. На првом нивоу ове јединице врше самоевалуацију која садржи област интероперабилности, што обухвата обуку, уса-

вршавање кадра, организацију, структуру и опрему, док је на другом нивоу самоевалуација усмерена на борбену готовост. Након поменутих самоевалуација декларисане јединице се сертифицију за учешће у операцијама и извршавање декларисаних мисија и задатака. Сертификат има ограничену важност на три године, после којих јединица подлеже поновној провери и оцењивању.

Вежбе међународног карактера

Обука лаке пешадијске чете из састава 31. пешадијског батаљона Треће бригаде КоВ-а обављана је на полигонима за обуку у зајечарској касарни „Никола Пашић” и у Центру за обуку јединица за мултинационалне операције. Капетан прве класе Милош Рашић истиче да су успешно реализовани садржаји из тактичке, ватрене и физичке обуке, али и они из међународног хуманитарног права. Припадници лаке пешадијске чете интензивно су увежбавали технике и процедуре за правилно поступање приликом ангажовања у мултинационалном окружењу, како би се обезбедила потпуна спремност јединице за извршавање задатака у зони операције. – Провера спрем-

Капетан прве класе
Александар Матић

*Последња евалуација
вода АБХО
реализована је од
30. маја до 2. јуна ове
године на полигону
„Боровац”, у бази „Јуї”
код Бујановца.
Кључна способност
вода је људска
деконтаминација
људи, возила,
ваздухоплова,
осељивости
материјала, терена и
инфраструктуре.*

ности јединице по концепту оперативних способности проведена је на тактичкој вежби у теренским условима у Центру за обуку јединица за мултинационалне операције. Успешно смо прошли завршну проверу другог нивоа, коју је вршио међународни евалуаторски тим, током које смо испунили захтеване стандарде оспособљености за ангажовање у међународном окружењу, приказавши висок ниво обучености и професионалног односа према задацима – подвлачи капетан Рашић.

Важно је подсетити да је пешадијска чета из Зајечара учествовала на четрнаест вежби у земљи и иностранству, од којих су многе имале међународни или билатерални карактер. Зајечарски пешадинци, опремљени оклопним возилима „хамер”, показали су да су у потпуности овладали потребним способностима и да су врхунски опремљени за оперативну употребу у мултинационалним операцијама.

На вежбама се опробала и инжењеријска чета опште намене из састава 310. инжењеријског батаљона Треће бригаде, којим командује потпуковник Борко Бућковић. Припадници ове јединице су, такође,

УРЕЂАЈ ЗА ОМЕТАЊЕ КОМУНИКАЦИЈА

Занимљив део обуке припадника Трећег батаљона војне полиције чинило је увежбавање у раду на уређају за ометање комуникација „Јамер”. Ово средство, монтирано на теренском возилу „пук”, користи се при ескорту важних личности, током кретања колона војних возила, на контролним пунктовима и у разним другим ситуацијама.

Декларисани вод АБХО је свих шест евалуација савладао са највишим оценама и добио статус „борбено спреман за ангажовање у додељеним мисијама”

КОНЦЕПТ ОПЕРАТИВНИХ СПОСОБНОСТИ

Војска Србије примењује Концепт оперативних способности, који представља уређену основу и платформу за доградњу и прилагођавање националних доктрина, тактика, упутстава и правила за јединице које се припремају за учешће у операцијама ЕУ и УН. Њиме је, другим речима, предвиђен практичан механизам за изградњу, одржавање и сертификацију интероперабилности и оперативних способности декларисаних јединица за учешће у мултинационалним операцијама. Такође, омогућава учешће декларисаних јединица у билатералним и мултилатералним вежбама партнерских земаља и учешће официра и подофицира на курсевима за евалуаторе. До сада је декларисано око 90 јединица са више од 13 хиљада војника из 15 земаља, чланица Програма „Партнерство за мир”, које су прихватиле Концепт оперативних способности.

потврдили да имају спремност, знања и вештине за учешће у захтевним међународним мировним мисијама.

Евалуација инжињеријске чете опште намене завршена је октобра 2019. атрактивном вежбом на којој су инжињерци решавали сложене задатке у виду изградње кампова, заклона и склоништа, изградње и одржавања путева и мостова, обезбеђења кретања конвоја или евакуације повређених и оболелих. – Показали смо да са колегама из инжињеријских јединица из других земаља можемо на терену практично да реализујемо санирање пута, премештавање реке и друге задатке – каже потпоручник Ђорђе Филиповић. Знање стечено усвајањем стандарда можемо употребити у различитим изазовним међународним и вишенационалним окружењима.

Деконтаминација људи и возила

Декларисани вод АБХО формиран је 2010. године, када је и започета обука команде вода и три одељења за деконтаминацију ради достизања стандарда обучености и постављених способности. У крушевачкој касарни „Цар Лазар” и на Војном комплексу „Равњак” изводила се припрема за евалуације са тежиштем на тактичким увежбавањима, у која су укључени противнуклеарно, противхемијско и противрадиолошко обезбеђење, патролирање, заштита снага и

објеката, гласовне процедуре и извештавања, правила ангажовања и други садржаји. Командир декларисаног вода АБХО капетан прве класе Александар Матић са поносом истиче да је свих шест евалуација вод савладао са највишим оценама и добио статус „борбено спреман за ангажовање у додељеним мисијама”.

Последња евалуација вода АБХО реализована је од 30. маја до 2. јуна ове године на полигону „Боровац”, у бази „Југ” код Бујановца. – Кључна способност вода је потпуна деконтаминација људи, возила, ваздухоплова, осетљивог материјала, терена и инфраструктуре – наглашава капетан Матић. Вод је зато опремљен модерним информацијским и комуникацијским системима и опремом, хемијским и радиолошким детекторима, савременом опремом за детекцију, као и најсавременијом опремом за заштиту у деконтаминацији.

Крушевачки вод АБХО је већ ангажован на задацима очувања мира у мировној операцији УН на Кипру.

– У овој мисији стекли смо непроцењива искуства која су коришћена у надоградњи и усавршавању способности јединице – каже капетан Матић.

Потпоручник
Ђорђе Филиповић

Показали смо да са колеџама из инжињеријских јединица из других земаља можемо на терену практично да реализујемо санирање људи, премошћавање реке и друге задатке. Знање стечено усвајањем стандарда можемо унапредити у различитим изазовним међународним и вишенационалним окружењима.

Утабаним стазама првог вода креће и други вод АБХО, предвођен капетаном прве класе Александром Лукићем, који је од 23. до 26. маја ове године успешно завршио националну евалуацију првог нивоа.

Три евалуације војних полицајаца

Недавно одржана тактичка вежба „Штит 05”, на којој је евалуирано више декларисаних јединица Копнене војске, није представљала новину за припаднике Трећег батаљона војне полиције. Нишки војни полицајци на тој вежби евалуирани су трећи пут за највиши степен припремљености. Командир вода капетан Милош Ђокић тврди: „Током вежбе припадници војне полиције показали су висок ниво професионализма, оспособљености, воље и мотивације, а посебно ми је драго што су се на сваком кораку запажали другарство и спремност да се пружи међусобна помоћ.”

Интензивне припреме војних полицајаца започеле су још у априлу ове године увежбавањем индивидуалних радњи, да би се потом приступило колективној обуци на којој се вод обучавао за извршавање сложених задатака контроле територије, обезбеђења објеката и важних личности у месту

ИНТЕРОПЕРАБИЛНОСТ

Један од најважнијих услова за учешће у међународним мисијама је изградња интероперабилности са војним снагама које у њима учествују. Интероперабилност не захтева нужно исту или заједничку војну опрему, али она мора бити комплементарна. Не постиже се само коришћењем међусобно компатибилне војне технике, већ и ефикасном обуком, заједничким вежбама и дељењем искустава.

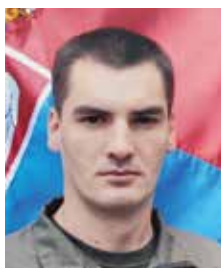
и покрету, сузбијања нереда и демонстрација, вршења увиђаја лица места или регулација и контроле саобраћаја. Одржана су и дневна и ноћна гађања из наоружања којим су војни полицајци опремљени. Ефикасно садејство ватре и оклопа војних полицајаца најбоље се дало запазити при приказу упада у објекат где се налазе терористи, када су брзим и прикривеним кретањем постигли ефекат изненађења, а потом прецизним снајперским и другим ватреним дејствима уништили терористе у запоседнутом објекту.

Одлуком министра одбране Републике Србије 2020. године формирана је још једна декларисана јединица, а то је вод из Пе-

Капетан
Милош Ђокић

Током вежбе припадници војне полиције показали су висок ниво професионализма, осјесобљености, воље и мотивације, а посебно ми је драго што су се на сваком кораку зајачали друштво и spremност да се пружи међусобна помоћ

Капетан
Немања Поповић

Обука је психифизички изузетно напорна, захтева висок ниво знања и војничких вештина. Конципирана је тако да сваки припадник може да прикаже максимум из одређене области, било да је то криптозаштита, прва помоћ или борба у урбаној средини.

тог батаљона војне полиције, којим командује капетан Немања Поповић. Декларисани вод војне полиције обуку реализује у складу са Планом и програмом обуке декларисаних јединица војне полиције, који се у много чему разликује од стандардне обуке коју савлађују остале јединице. Специфичности су везане за висок ниво познавања, као и увежбавање и имплементацију тактика, техника и процедура страних оружаних снага у току реализације наменских задатака у међународном окружењу, док је тежиште на извођењу сложених војнополицијских задатака, попут претреса терена, уништења терористичке групе у дневно-ноћним условима, контроле територије, успостављања привремених и сталних контролних пунктова или ескорт лица.

– Обука је психифизички изузетно напорна, захтева висок ниво знања и војничких вештина – истиче капетан Поповић. – Конципирана је тако да сваки припадник може да прикаже максимум из одређене области, било да је то криптозаштита, прва помоћ или борба у урбаној средини.

Цивилно-војна сарадња

ВОЈСКА СНАГА НА КОЈУ СЕ ОСЛАЊА НАРОД

Током претходног месеца припадници инжињеријских јединица Копнене војске реализовали су неколико пројеката из области цивилно-војне сарадње. Становништву пештерских села у општини Сјеница помогли су обезбеђивањем техничке и пијаће воде, а цивилним властима општине Куршумлија пружили су помоћ приликом чишћења корита река Топлице и Косанице.

Пише Никола СТАРЧЕВИЋ

У сарадњи са општином Сјеница, припадници инжињеријских јединица Копнене војске почетком јула започели су радове на обезбеђењу техничке воде у пештерским селима Буђево, Долиће, Раждагиња и Црвско.

Активност је реализована као пројекат цивилно-војне сарадње, са циљем помоћи мештанима ових села који су због великих суша претходних година имали проблем са напајањем стоке у летњем периоду. За реализацију овог задатка Војска Србије ангажовала је инжињеријску радну групу из 210.инжб. Друге бригаде Копнене војске, која је уз помоћ одговарајућих машина извршила ископавање нових и уређење и чишћење постојећих појила за стоку. Инжињерци су наишли на одличан пријем мештана, који су уз захвалност за пружену помоћ и пожртвован рад истакли и да овакве активности доприносе томе да грађани Војску доживљавају као сигурну снагу на коју се могу ослонити када им је помоћ најпотребнија.

УРЕЂЕЊА РЕЧНИХ КОРИТА ТОПЛИЦЕ И КОСАНИЦЕ

Инжињеријска јединица Треће бригаде Копнене војске је средином јула, у сарадњи са локалном самоуправом у

– Војска је увек уз свој народ и увек је ту када је тешко, када је потребна помоћ и увек знате да можете да рачунате на људе у униформи. Драго ми је што сам данас имао прилику да се поново уверим да то цела Трећа бригада разуме, да знају да је улога Војске да буде на располагању свом народу у свим ситуацијама – рекао је министар Стефановић.

Куршумлији, започела радове на уређењу корита река Топлице и Косанице. Радове је обишао потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић, који је том приликом рекао да су овакве активности још један од начина да Војска Србије развија своје способности.

– Војска је увек уз свој народ и увек је ту када је тешко, када је потребна помоћ и увек знате да можете да рачунате на људе у униформи. Драго ми је што сам данас имао прилику да се поново уверим да то цела Трећа бригада разуме, да знају да је улога Војске да буде на располагању свом народу у свим ситуацијама – рекао је министар Стефановић.

Активност је реализована кроз инжињеријску обуку припадника Војске Србије у оквиру пројекта цивилно-војне сарадње, са циљем повећа-

ња пропусних моћи корита за воду, а тиме и стварања бољих услова за заштиту од бујичних поплава.

На овај начин се, осим што се пружа помоћ становништву, унапређује и оспособљеност за руковање инжињеријским машинама, које се у Војсци Србије користе за уређење путева, савлађивање препрека, запречавање и маскирање.

Инжињеријска радна група Копнене војске у чишћењу речног корита од набујале вегетације, наслага земље и другог депонованог материјала користи савремену механизацију којом су јединице Војске Србије опремљене претходних година. На уређењу речног корита ангажовани су и послени у Јавном комуналном предузећу „Топлица”.

Председник општине Куршумлија Војимир Чарапић истакао је да ово није прва сарадња припадника Војске и општине Куршумлија.

– Раније смо сарађивали на санирању последица поплава, а ово је први пут да делујемо превентивно. Знате да је куршумлијска територија једна од највећих, има највише путева, а комунално предузеће не може да постигне све. Заједничким радом иде доста брже и надам се да ћемо тако наставити и у будућности.

Старији водник прве класе Милорад Стоиљковић из 310. инжењерског батаљона истиче да је сарадња са локалном самоуправом одлична, а да је ➤

ТРЕЋА МИСИЈА ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Начелник Одељења за цивилно-војну сарадњу (Ј-9) Војске Србије пуковник др Слађан Христов објаснио је да се Војска Србије, према *Уставу Републике Србије, Закону о одбрани и Закону о Војсци Србије* ангажује на пружању помоћи цивилним властима у случају елементарних непогода, техничко-технолошких и других несрећа у склопу треће мисије. Припадници Војске тада се ангажују на пружању помоћи цивилним властима на основу захтева државних органа.

– Да не буде забуне, Војска нема специјализоване јединице које би ангажовала у тим случајевима, већ капацитете развија у склопу припреме и развоја способности за извршење прве две мисије, а то су одбрана Републике Србије од оружаног угрожавања споља и учешће у изградњи и очувању мира у региону и свету – истакао је пуковник Христов.

Он је прецизирао да „Војска, ипак, у свакој јединици има опредељене снаге, укључујући и одговарајућу опрему, технику и возила, за почетно реаговање и пружање помоћи локалним цивилним властима у случају елементарних непогода, техничко-технолошких и других несрећа”. Приликом ангажовања тих снага она усаглашава активности са представницима органа локалне самоуправе и представницима штабова за ванредне ситуације, на свим нивоима. – Ради остваривања цивилно-војне везе, припадници Војске Србије укључени су у састав штабова за ванредне ситуације на свим нивоима, од локалних до републичког. Такође, у саставу су оперативних штабова за специфичне ванредне ситуације (шумски пожари, снежне падавине и сл.) – нагласио је пуковник Христов и истакао да је на тај начин обезбеђена ефикасна сарадња у решавању насталих проблема.

Н. АНДРИЋ

становништво изузетно задовољно због уређења речних корита Топлице и Косанице.

ВОДОСНАБДЕВАЊЕ НА ПЕШТЕРСКОЈ ВИСОРАВНИ

На молбу председника општине Сјеница, припадници Војске Србије су крајем јула ангажовани на обезбеђивању пијаће воде за потребе мештана села на Пештерској висоравни.

У ову сврху Војска Србије ангажовала је три ауто-цистерне, укупног капацитета 13.000 литара воде, стварајући тако услове за сигурно снабдевање локалног становништва и напајање стоке. Припадници Војске Србије допремали су воду и допуњавали бунаре и цистерне у селима Биоц, Буђево, Долићи, Карајукића Бунари, Остра и Расно, а на терену ће остати док год за тим буде било потребе.

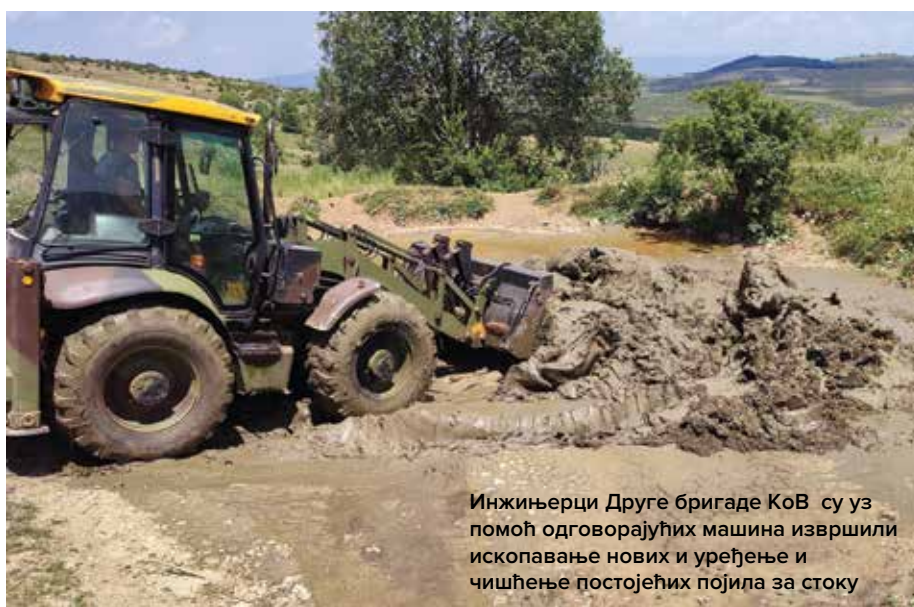
Претходно је, ради стварања услова за напајање стоке у селима на Пе-

Чишћење реке Топлице

Водоснабдевање на Пештерској висоравни

Инжињерци Друге бригаде КоВ су уз помоћ одговарајућих машина извршили ископавање нових и уређење и чишћење постојећих појила за стоку

пештерској висоравни, Војска ангажовала инжињеријску радну групу која је, у оквиру пројекта цивилно-војне сарадње, вршила радове на ископавању нових и уређењу и чишћењу постојећих појила за стоку.

Старији водник прве класе Саша Крсмановић из 29. логистичког батаљона Друге бригаде Копнене војске

Припадници Војске Србије допремали су воду и допуњавали бунаре и цистерне у селима Биоц, Буђево, Долићи, Карајукића Бунари, Остра и Расно, а на терену ће остати док год за тим буде било потребе

истиче да је ситуација на Пештерској висоравни изузетно тешка.

– Суша која траје више од два месеца довела је до алармантне ситуације. Становништву достављамо пијаћу воду за личну употребу и напајање стоке, која је била на ивици опстанка. Три цистерне дневно пређу од 500 до 600 километара јер су села и куће разуджени. Испоручимо од 30 до 40 хиљада литара воде према приоритетима које смо добили од општине, каже старији водник прве класе Крсмановић, наводећи да би се мештани овог краја без Војске тешко изборили са овим проблемом.

Војска Србије је и раније пружала помоћ становништву села на Пештерској висоравни, али и у другим крајевима наше земље. Више пута је помагала у изградњи путева и водовода, рашчишћавању снежних наноса, водоснабдевању и здравственој заштити локалног становништва, што ће наставити и убудуће ради јачања међусобног поверења и стварања услова за бољи живот грађана Србије. |

Фото: Даримир Банда, Саша Крсмановић, Бојан Вранић

Дан Друге бригаде КоВ

НЕМА НЕМОГУЋЕ МИСИЈЕ

Од свог оснивања, 28. марта 2007, Друга бригада има значајну улогу у одбрани земље. Њени задаци се не мењају, али су снага и способност за њихово извршавање сваке године све веће. Унапређују се, како интензивираним опремањем новим наоружањем и модернизованим борбеним средствима и системима, тако и интензивном обуком различитог нивоа, прилагођеној специфичностима јединица које је чине.

Пише Душан ГЛИШИЋ
Фото-репортери Медија центра „Одбрана”

Представљање Друге бригаде Копнене војске, па и поводом њеног празника, не може да занемари чињеницу која је разликује од других сличних јединица, а то је разуђеност и величина зоне одговорности. Бригада у свом саставу има: Команду, размештену у Краљеву, командни батаљон, два пешадијска батаљона, самоходни хаубички артиљеријски дивизион, дивизион самоходних вишецевних лансе-ра ракета, артиљеријско-ракетни дивизион за ПВД, два механизована и један тенковски батаљон, логистички и инжењеријски батаљон, који су размештени у Пожеги, Новом Пазару, Ваљеву, Рашки и Краљеву. Већ из тог податка јасно је колико је командовање том бригадом сложено и колики је степен одговорности, не само командног кадра, већ и свих њених припадника. Зона одговорности је велика и протеже се како у подручја где су једи-

Пуковник
Синиша Сташевић

Мајор
Добрица Величковић

Заставник
Слободан Зорњић

нице размештене, тако и на Копнену зону безбедности, у којој припадници Друге бригаде, распоређени у неколико база у Сектору Север, непрекидно брину о безбедности „свог” дела наше земље, спречавајући бесправну сечу шуме и покушаје илегалног преласка миграната, или другачијег угрожавања централног дела Србије с Косова и Метохије.

Намењена за извршавање задатака из све три мисије Војске Србије кроз развијање и унапређивање оператив-

них способности за извођење операција и пружање помоћи цивилним субјектима у случају већих елементарних непогода, техничко-технолошких и других несрећа, Друга бригада, од свог оснивања, 28. марта 2007, има значајну улогу у одбрани земље. Њени задаци се не мењају, али су снага и способност за њихово извршавање сваке године све веће. Унапређују се, како интензивираним опремањем новим наоружањем и модернизованим борбеним средствима и систе-

О ОБУЦИ ВОЈНИКА

Поред професионалних војника, подофицира и официра, у јединицама Друге бригаде обучавају се и војници на добровољном служењу војног рока. Задовољан степеном њихове обучености у првој фази оспособљавања, командант пуковник Синиша Сташевић каже:

– Имамо добре услове за наставак обуке војника у другој фази обучавања. Трудимо се да их оспособимо за ефикасно извршавање задатака у нашим јединицама, посебно у оквиру послуга и посада. Поред тога што им наши инструктори преносе стручна, специјалистичка знања, трудимо се и да их мотивишемо да остану у јединицама Војске Србије, па, што да не, и у нашој јединици. Неки од војника, углавном из ових крајева, који изразе жељу да остану у Војсци и постану професионални војници, посебно се труде да остваре добре резултате и истражу се. Време које проведу у нашој јединици на обуци видимо као могућност да им представимо војни позив и све његове изазове.

мима, тако и интензивном обуком различитог нивоа, прилагођеној специфичностима јединица које је чине. И мада је обука припадника тих јединица сложена, разликује се од јединице до јединице, циљ је исти – висок ниво оспособљености и спремности за извршавање и најсложенијих задатака. О томе командант Бригаде пуковник Синиша Сташевић каже:

– Обука појединаца и јединица Друге бригаде прилагођена је наменским задацима које извршавају, у оквиру све три мисије Војске, а посебно за обезбеђење административне линије према Косову и Метохији и контролу Копнене зоне безбедности, учешћу у мултинационалним операцијама и ангажовању јединица у пружању помоћи цивилним властима. У претходном периоду интензивирано је опремање новим и модернизованим борбеним средствима и тиме су унапређене могућности за извршавање задатака, али оно што је омогући-

Намењена за извршавање задатака из све три мисије Војске Србије кроз развијање и унапређивање оперативних способности за извођење операција и пружање помоћи цивилним субјектима у случају већих елементарних непогода, техничко-технолошких и других несрећа, Друга бригада, од своје оснивања, 28. марта 2007, има значајну улогу у одбрани земље

ло њихово ефикасно коришћење свакако је ефикасна и интензивна обука. Као показатељ изузетно успешне обуке посебно истичем управо окончано учешће пешадијске чете, из са-

става Друге бригаде, у мултинационалној операцији УНИФИЛ у Либији. Оцене свих релевантних чинилаца, како Војске Србије, тако и Команде мисије, а посебно шпанског батаљона, у чијем саставу је био и наш контингент, биле су изразито похвалне, што је још једном показало да наши припадници, ма где се нашли, с поносом и чашћу, али и веома професионално, представљају своју земљу и Војску Србије.

БРОЈНЕ ВЕЖБОВНЕ АКТИВНОСТИ

У години за нама јединице Друге бригаде учествовале су у бројним вежбеним активностима и здруженим тактичким вежбама које су реализо-

У наредном периоду, поред задатака у области обуке, Бригаду очекују бројни инфраструктурни радови у Рашки, Краљеву, али и у другим местима размештаја јединица, којима ће, пре свега, побољшати услове за смештај људства и новопримљене технике

вале Копнена војска и Војска Србије, на којима је показан веома висок ниво обучености и способности за извршавање наменских задатака.

– Треба истаћи да је између два дана Бригаде планирано и изведено неколико стотина гађања из личног и колективног наоружања и наоружања родова, при чему су постигнути врло

добри и одлични резултати, што нас чини изузетно задовољним, јер показује висок ниво обучености у једном од најважнијих сегмената обуке, а то је ватрена оспособљеност. Нисмо заставили ни вежбе у раду с минско-експлозивним средствима, све наше јединице оспособљене су за руковање њима. Извршили смо гађања из новопроизведених и модернизованих средстава којима смо опремљени. Ту мислим на „огњеве”, „гвоздице”, „лазаре”, „пасарсе” и „корнете”, који су значајно повећали нашу оперативну способност. Опремање новим и модернизованим средствима, пре свега домаће производње, очекује нас и у наредном периоду, што подразумева још ефикаснију и сложенију обуку.

О УЧЕШЋУ У МИСИЈИ

Истичући квалитетну селекцију кандидата за учешће пешадијске чете Друге бригаде у Мировној операцији УНИФИЛ у Либану, њен командир мајор Добрица Величковић је рекао: – Све задатке које је пред нас поставила Команда Мировне операције и шпанског батаљона, у чијем је саставу био наш контингент, извршили смо изузетно професионално, на време, без губитака и ефикасно. Такву оцену изнели су сви наши претпостављени и колеге с којима смо извршавали бројне задатке на терену, у додељеној зони. А задаци су били патролирање дуж Плаве линије, обезбеђење објеката и брзо реаговање, у року од једног до петнаест минута, зависно од ситуације. Извршили смо укупно 2.219 оперативних задатака, од тога 396 у непосредној сарадњи са либанским оружаним снагама.

Прилика за истицање припадника пешадијске чете Друге бригаде, током шестомесечног рада у Либану нису били само оперативни задаци. Њихово учешће на бројним спортским такмичењима крунисано је веома запаженим резултатима, попут првог места у колективним спортовима, одбојци, кошарци и фудбалу, а на такмичењу у шаху припадници Војске Србије освојили су сва три прва места.

Све то нам јасно говори да су представници Друге бригаде часно и са поносом репрезентовали Копнену војску, Војску Србије и Републику Србију далеко ван њених граница.

Искуства показују да и следеће године можемо да очекујемо сличне резултате у обуци и гађањима, рекао је пуковник Сташевић, додајући да је, поред индивидуалне обуке, реализовано и више од стотину водних, четних и батаљонских вежби, што је подигло ниво оспособљености јединица Бригаде, исказан и на примеру 21. пешадијског батаљона из Рашке, чији су припадници веома успешно учествовали на међународној вежби „Здружени одговор 16” у Републици Немачкој.

О ОБУЦИ ИЗВИЈАЧА

У последњих неколико година, кад је реч о обуци извиђача и извиђачких јединица, променило се доста тога. Јединице су опремљене савременијим наоружањем, оптичким средствима, модерном и ефикасном заштитном опремом. О побољшању и осавремењавању обуке извиђача у извиђачкој чети, за „Одбрану” је говорио заставник Слободан Зорнић, командир првог извиђачког одељења:

– Обука у нашој јединици прилагођена је задацима које извршавамо, а то су, као што је познато, сложени задаци у непријатељском окружењу. Морам да будемо оспособљени не само да боравимо у позадини противника него и да преживимо како бисмо све податке до којих смо дошли и због којих смо и упућени на задатак доставили јединици. Стога се обучавамо да извршимо задатке у свако доба и по свакаком времену. Наоружани смо веома ефикасним личним наоружањем и опремљени модерном заштитном опремом, што је, уз интензивну и савремену обуку, значајно подигло ниво наше оспособљености и сигурности. Почетком године реализовали смо обуку у зимским условима, што је подразумевало преживљавање у „негостољубивим” планинским условима, верање уз планинске масиве и постављање заседа на снежним теренима. Наравно, извиђачи и извиђачке јединице у Другој бригади обучавају се непрекидно, упорно и веома пожртвовано у свим условима, дању и ноћу, по киши, снегу и сунцу, по смањеној видљивости... Свесни смо да нам задаци за које се оспособљавамо, иначе ризични сами по себи, не дозвољавају предах и неаргументовану самоувереност, па смо, током обуке, ослоњени једни на друге, увек спремни да радимо заједно, трудећи се да нам лични квалитети и оспособљеност буду на што већем нивоу – рекао је заставник Зорнић.

БОГАТА ЦИВИЛНО-ВОЈНА САРАДЊА

У мноштву задатака које су припадници јединица Друге бригаде извршавали у протеклом периоду, своје место заузели су и они проистекли из цивилно-војне сарадње. Задовољан сарадњом с цивилним структурама у свим општинама у којима су размештене јединице којима командује, али и оним у којима их за сада нема, пуковник Сташевић каже да су већ традиционалне акције „Војни лекар на селу” и „Цивилно-војна патрола” одавно оправдале своју сврху.

– Наши лекари су недавно били у општинама Сјеница и Тутин, где смо наишли на заиста изузетан пријем мештана. Део наше инжињеријске јединице помагао је манастиру Жича у уређењу манастирског комплекса. Ове године смо на подручју Ивањице помогли у рашчишћавању трасе далековода, а у Сјеници смо учествовали у обезбеђењу општине техничком водом. Нисмо занемарили ни сарадњу с Црвеним крстом и учешће у хуманитарним акцијама, како на нашем бригадном нивоу, тако и на нивоу Војске. Снагу колектива чини и спремност људи да помогну колегама у свакој прилици, посебно у невољи, што не смемо никада да заборавимо – ис-

О ТРАДИЦИЈИ

Друга бригада КоВ свој дан прославља 12. јула, у сећање на бој на Карановцу, који се одиграо 1805. године. Тада је српски народ, под Карађорђевићевим вођством, извојевао одлучујућу победу над Турцима и ослободио Карановац, односно данашње Краљево.

Поред историјског значаја, 12. јул за припаднике Бригаде има и извесну верску симболику, јер црква тог дана прославља спомен на Свете апостоле Петра и Павла, који су заштитници и духовни покровитељи Друге бригаде.

такао је пуковник Сташевић, додајући да се оспособљеност јединице огледа и у односу према колегама.

У наредном периоду, поред задатака у области обуке, Бригаду очекују бројни инфраструктурни радови у Рашки, Краљеву, али и у другим местима размештаја јединица, којима ће, пре свега, побољшати услове за смештај људства и новопримљене технике. О томе да их у септембру очекује инспекција, пуковник Сташевић, уз осмех, каже да се за сваку врсту контроле у јединицама Друге бригаде спремају целе године. За њих изненађења нема. Као ни неочекиваног, или немогућег задатка.!

Завршно логоровање
и тактичка вежба
с бојевим гађањем

КОРАК ДО ПРВЕ РОЗЕТЕ

На полигону „Пасуљанске ливаде” почетком јула приказана је оспособљеност кадета завршних година Војне академије, рода пешадије, артиљерије, логистичких служби, службе АБХО и Медицинског факултета ВМА. Приказ је обухватио тактичку вежбу с бојевим гађањем стрељачког вода, тактичку вежбу с артиљеријским бојевим гађањем артиљеријске батерије, као и рад бригадне санитарске станице. Уз кадете, учествовали су и слушаоци Курса за резервне офицере генерације „Март 2022”.

Пише Мира ШВЕДИЋ

Фото: Андрија Гавриловић

Учињен је и претпоследњи корак до официјерских розета – на полигону „Пасуљанске ливаде” изведени су завршно логоровање и тактичка вежба с бојевим гађањем кадета 143. класе Војне академије и 8. класе Медицинског факултета ВМА. Наравно, нису могли сами, помагале су им колеге из 144. класе Војне академије, слушаоци Курса за резервне офицере генерације „Март 2022”, а као опслужујуће јединице биле су старешине и војници из 2, 3. и 4. бригаде КоВ-а, те припадници Мешови-

те артиљеријске бригаде са топ-хаубицама 152 mm НОРА. Десетак дана полигон је био својеврсно училиште у природи, живео је са кадетима. Будио се са њиховим гласовима, одзвањао младалачким смехом, купио њихов зној при радном напору на претоплих 35 степени, а увече им пружао миран конач у логорском простору.

О тим искуствима разговарали смо са кадетима, њиховим наставницима и, наравно, руководиоцем вежбе.

ДЕТАЉИ КОМПЛЕКСНЕ ВЕЖБЕ

Припреме су трајале пет-шест дана. Кадете завршних година родова Вој-

не академије ваљало је припремити за комплексну вежбу. Истовремено, кадети рода пешадије реализовали су тактичку вежбу са бојевим гађањем. Стрељачки вод на оклопним транспортерима „лазар 3” у одбрани са преласком у противнапад”, а кадети рода артиљерије „Артиљеријска батерија у подршци снага КоВ у борби”.

– На иницијативу начелника Академије увели смо и тенковски вод, иако ове године немамо кадете оклопних јединица. Организовали смо припремно гађање тенком које је реализовао наставник са Катедре тактике, у улози нишанције. Осим тога, има-

ли смо привилегију да из Треће бригаде добијемо потпуно нове оклопне транспортере „лазар 3” и кадети су први који су њима превожени. „Лазар” се показао као изузетно средство за све што смо радили на вежби, пре свега у убрзавању рада одељења у току напредовања, у току напада, као и пружању одговарајуће заштите. Тако је стрељачки вод на новим „лазарима” успевао да прати онај тенковски, што раније није било могуће – каже пуковник Зоран Ђурић, начелник Катедре тактике Деканата Војне академије и руководилац вежбе, и истиче да је у њеном припремању

најкомпликованије било временско усклађивање дејства артиљерије, пешадије и тенковског вода. Он је напоменуо још једну битну чињеницу – у вежби готово да није било приказа. Осим мера безбедности које су морали да поштују, апсолутно су применили сва тактичка начела. Одступили су једино код обележавања мета да би онај ко посматра вежбу видео да ли је био погодак или не.

– Успели смо практично да реализujemo све што је било предвиђено нашим наставним плановима и програмима. У томе су нам помагали припадници војске, без којих не бисмо могли

да урадимо суштинске ствари у оспособљавању кадета. У току увежбавања показало се да су кадети, слушаоци КСРО, војници и сви који су на било који начин учествовали били изузетно мотивисани, упорни да науче и да резултат вежбе буде веома добар – нагласио је пуковник Ђурић.

МОДЕЛ РЕАЛНЕ ЛОГИСТИЧКЕ СИТУАЦИЈЕ

Док су родовци изводили своје вежбе у рејону Добре воде, на посматрачници и ватреном положају на Венцу, наставнике смо запитали шта су радили кадети студијских програма Логистика одбране и Војномашинско инжењерство, који су будући припадници техничке, саобраћајне, интендантске и санитетске службе.

– Кадети 143. класе планирали су и организовали употребу логистичких јединица тактичког нивоа и у склопу тога приказали своје способности за организацију и технологију рада у логистичким јединицама у теренским условима. У оквиру Станице за логистичку подршку развили су више станица – за снабдевање, за одржавање, интендантску станицу, а приказали су и рад приликом извлачења и самоизвлачења заглављеног моторног возила. У оквиру набројаних станица развили су више радних места, где су организовали рад војника и подофицира из јединица које подржавају рад логистике, а то су пре свега припадници Централне логистичке базе, који нам више година пружају подршку у теренским условима и без којих су овакве активности немогуће. Све што су радили овде, будући официри логистике радиће у јединицама Војске, а највећи део њих у јединицама Централне логистичке базе – објашњава пуковник Игор Еплер, наставник на Катедри логистике.

Он додаје да су кадети били у улогама командира јединица за снабдевање, одржавање, општу логистику или интендатуру и јединице за транспорт.

– Задужени су да сви задаци буду у складу са датом супозицијом, оперативним наређењем, које је представљено на радној тачки вежбе. Каде-

ти морају да изврше подршку реалне јединице, пре свега да испланирају, организују и да одреагују у случају неког квара или потребе снабдевања, односно припреме хране, пречишћавања воде... У конкретној ситуацији више пута смо имали проблема са кваром на возилу које је требало да подржи статички приказ, и они су, уз помоћ механичара, отклонили квар. То и јесте суштина логистике – да је све непредвидиво, да има пуно неизвесности и ризика, а посао младог логистичког официра је да се са тиме избори. И сам сценарио за вежбу логистике увек је интересантан и из године у годину другачији – додаје пуковник Еплер.

Он каже да се и данас сећа вежбе коју је имао када је завршавао Академију. Памти сваки детаљ, многе од њих је понављао током своје каријере, и наравно дограђивао, јер су се дешавале бројне развојне промене.

– У суштини, када је добра, логистика се не види на вежби. Већина људи, осим оних који раде у логистици, не пита се одакле је нешто стигло, одакле вода, муниција, гориво... Ми не можемо да опстанемо без борбених јединица јер нас оне штите, али оне не могу да дејствују без енергије, муниције, хране, којима их ми снабдевамо. То је јединство које треба да се негује, а које се посебно показује у теренским условима – истиче наш саговорник и додаје да раде без пресије, тензије, шалећи се војнички, умерено, јер имају и кадеткиње, и да су на терену „једна врло интересантна војска”.

ПРОВЕЖБАВАЊЕ ДВА ОТКАЗА

Кадета четврте године студијског програма Војномашинско инжењерство, модул наоружање, Ивону Брчин, затекли смо у Станици за логистичку подршку. Она је на вежби у улози командира секције за наоружање. Објашњава нам свој посао.

Пуковник
Зоран Ђурић

*На иницијативу
начелника
Академије увели
смо и Ђенковски
вод, иако ове године
немамо кадетске
окољних јединица.*

*Организовали
смо припремно
иажање Ђенком
које је реализовао
наставник са
Катедре тактике,
у улози нишанције.*

*Имали смо и
привилецију да
из Треће бригаде
добилимо попуно
нове окољне
транспортере
„лазар 3” и кадетки
су први који су њима
превожени.*

– Ми се бавимо одржавањем наоружања и поправком оног које је неисправно, а које нам упућују јединице. Вршимо лаки ремонт, први и други технички преглед, у зависности од тога које нам средство пошаљу. Ако немамо довољно капацитета, јер радимо у пољским условима, ми то наоружање шаљемо на виши ниво одржавања, а оно које можемо да доведемо у исправно стање, сређујемо и враћамо јединици. У раду смо ослободени на Централну логистичку базу и они нас опслужују. Све покретне радионице и камиони које видите су њихови, као и мајстори – електричари, техничари, механичари. Консултујемо се са њима и они су нам као инструктори. Мој задатак, као будућег официра, јесте да надгледам радове које врше механичари. Наравно, за то морам да имам потребна знања.

Наша саговорница прича да су на вежби провежавали два отказа. Најпре лаки ремонт минобацача 120 mm M74, код кога је квар био у излазу ударне игле, због чега није било могуће опаљење. Други је био квар митраљеза 7,62 mm, код кога је проблем био искривљена цев. У првом случају имали су капацитете и механичаре који су могли да промене ударну иглу и да минобацач врате у јединицу, а код искривљености цеви митраљеза установили су квар и оружје послали на виши ниво одржавања, а у јединицу довели исправно средство.

Кадеткиња Брчин каже да су намерно провежавали два различита отказа – да једно средство могу да поправе на секцији, а друго пошаљу на виши ниво одржавања – јер је различита папирологија. На четвртој години научили су ту процедуру јер сноси одговорност за сва средства, па и кривичну. Конструкцију наоружања учили су током четири године школовања и на овој вежби објединили своја знања.

Она наводи да постоје разне врсте кварова који су у њиховом домену и да за поправке имају комплет специјалног алата, велики сандук тежак 75 килограма.

Када смо је питали колико им значе ова вежба и боравак на терену, рекла нам је да су доста тога практичног научили и да ће им то помоћи за испит који им предстоји. Одговорила нам је и на питање зашто се као жена определила за војно машинство.

– После завршене Војне гимназије уписала сам смер који сам желела. Говорили су ми да је то јако тежак смер, што и јесте, али сам се снашла. Имала сам срећу и кад смо на трећој години бирали модуле. Нашој класи била су понуђена два – наоружање и војна моторна возила. Тада сам изабрала наоружање, јер сам војно машинство због тога и уписала. Презадовољна сам читавим школовањем, професори и наставници су нам максимално посвећени, а градиво је више него занимљиво. Кад будем сабрала утиске 10. септембра, знаћу да ли се оволики труд исплатио – каже нам Ивона Брчин, будући дипломирани инжењер машинства, зеленоока млада дама која има јак стисак руке.

САВРЕМЕНА ПЕШАДИЈА

Припадници смера пешадија имали су част да им у улози командира стрељачког вода, ојачаног одељењем минобацача и далекометним пушкама, буде кадет Александар Николић, врсни спортиста, вишеструки првак државе у млађим и у сениорској конкуренцији, као и трећи на светском првенству у рвању на песку. Зауставили смо га да нам опише како се припремају будући официри пешадије и шта ће радити на вежби. Његов задатак је да командује одељењем у првој линији, као и одељењем минобацача, које врши непосредну ватрену подршку одељења на првој линији. Стрељачки вод је на предњем

Пуковник
Игор Еплер

*Сценарио за вежбу
лојистичке увек је
интересантан и
из једине у једину
дружачији. То и
јесте суштина
лојистичке – да је
све нејредовно,
да има јуно
неизвесности и
ризика, а још
младој лојистичкој
официра је да се са
ћиме избори.
Све што су
радили овде,
будући официри
лојистичке радиће у
јединицама Војске,
а највећи део њих
у јединицама
Централне
лојистичке базе.*

крају одбране, непосредно у близини посматрачнице и они на вежби чине борбени део. Од наоружања имају аутоматске пушке 5,56 mm M21A, снајперске пушке 7,9 mm M-76, пушкомитраље 7,62 mm M84, а ојачани су и далекометним пушкама 12,7 mm M-93.

На полигону су од 10. јуна и до завршне вежбе са бојевим гађањем реализовали су гађања из минобацача 120 и 82 милиметара. Поред тога, имали су покретно логоровање полигон – Троглан баре, где су реализовали низ дневно-ноћних вежби по темама из тактике јединица пешадије.

– Ово нам је била шанса да сагледамо улогу других учесника потенцијалних борбених дејстава, односно да као борбена снага која се налази у првим редовима увидимо колико је неопходна подршка других родова и логистике. Поред колега кадета, на вежби су и војници из опслужујућих јединица. Конкретно, током читавог терена са нама су били припадници 31. пешадијског батаљона, делом 41. пешадијског батаљона и 246. батаљона АБХО, који нас је пратио и током покретног логоровања и опслуживао. Са нама је била и опслужујућа јединица из логистичког батаљона са Војне академије.

Кадет Николић каже да су завршно логоровање и вежба испунили његова очекивања. Они су на трећој години имали сличан терен и знали су шта их све очекује, само нису били у главним улогама. Сад је као командир имао већу одговорност.

Запитали смо га колико се спој теорије и праксе види на терену.

– Апсолутно. Посебни облици наставе и службе за то да повежемо оно научено у учioniцама са оним на терену и евентуално сагледамо које су потешкоће приликом спровођења теорије у дело. Али оно што пише у књизи одаје потпуно другачији утисак од ➤

оног када се нађете у улози војника, а касније командира. Поред тога, сагледао сам и улогу командира у евентуалним борбеним дејствима и схватио колико је тешко командовати водом који се налази на терену. Звучи лако уређење система ватре, сређивање борбеног строја, али су то врло озбиљне радње које изискују велике напоре. Најнапорније за војнике којима командујем било је пребацивање са основних на резервне ватрене положаје, јер захтева повећан физички напор, а свако пребацивање мора да буде енергично, као и укрцавање и искрцавање у „лазар 3”.

За будућу професију помогло му је, како каже, бављење спортом, рвањем. Стекао је психофизичку чврстину, јер је то спорт који поред физичких напора тражи и онај ментални.

АРТИЉЕРИЈСКИ ДВОЈАЦ

Кадете Александара Стефановића и Луку Рњаковића сусрели смо на путу од полигона до ватреног положаја на Венцу и за пола сата вожње по путу којим се могло само теренским возилом сазнати њихову полигонску улогу. Они су и прошле године, као кадети треће године, били на Венцу и присуствовали гађању, али је ове било нешто другачије. Њих двојица су се, мењајући улоге, на генералној проби и вежби опробали у улози командира батерије топ-хаубица 152 mm и заменика командира батерије. Рњаковић је био у улози командира кад су на генералној проби изводили гађање из уметнуте цеви, а на вежби је био заменик командира и командовао на ватреном положају на Венцу, удаљеном 10 km од циљева, док је Стефановић командовао са осматрачнице.

На тај начин увидели су како изгледа посао командира на осматрачници, приликом осматрања погодака и коректуре коју обављају у току гађања, а како на уређењу ватреног положаја и самом гађању. То су реалне ситуације које се умногоме разликују од оног што су учили на Академији. Тамо су, на пример, добијали папир на коме пишу осматрени погоци, а овде су морали да осматрају поготке и сами воде коректуру.

На завршно логоровање и вежбу дошли су 24. јуна и до јулских дана реализовали наставу из артиљеријског наоружања и опреме, наставу из тактике артиљерије и наставу из правила артиљеријског гађања.

Кадет
Ивана Брчин

Кадет
Зоран Николић

Кадет
Александар Стефановић

Кадет
Лука Рњаковић

Кадет
Младен Хаџи Макунчевић

Кадет
Анђела Костић

Кадет Рњаковић прича о својим искуствима на ватреном положају, о занимљивој ланчаној реакцији – прво командује заменик командира батерије, па се његова команда преноси на командире водова који командују командирима одељења, а командир одељења командује послугама на оруђу. И све се завршава једним гласним – Пали!!! И одјеком – Опалио!!

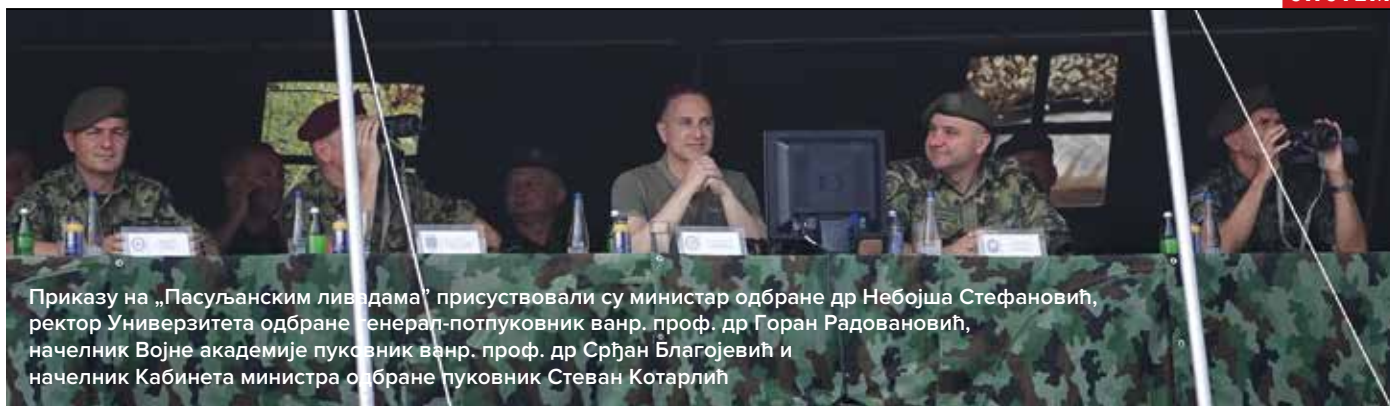
Питамо их какве су им нишанције, војници из Мешовите артиљеријске бригаде.

– Изузетно су обучени и види се да су професионални војници. За сваку су похвалу – каже Рњаковић, а Стефановић, који се слаже с колегом, додаје: – Помогли су нам да доста тога научимо, јер су то људи који дуго раде у војсци, неки и више од десет година, тако да смо од њих стекли практична знања. Иако су они војници, учили смо од њих.

– Стекли смо увид у то како артиљеријска батерија функционише – како се понаша за време напада и за време одбране, како изгледа премештање ватреног дела са основног на наредни ватрени положај, како изгледа организација, како се креће колона, како се обезбеђује колона, који се проблеми тада могу јавити и шта највише може да утиче на рад јединице, шта треба да се отклања – додаје Стефановић.

Рњаковић истиче да су највише знања стекли из тактике. – Довели су нас на тај ниво да можемо да руководимо и управљамо јединицом ранга вода и батерије. Писали смо разна наређења – за покрет, за поседњање ватреног положаја, за извођење операције, за премештање на наредни ватрени положај. Све то радили смо у реалној ситуацији и времену са послужеоцима из артиљеријске бригаде и њиховим старешинама који су могли да нам пренесу и своја сазнања.

Искусни артиљерци показали су им и неке цакле. Сазнали су како се поступа у случају квара, на пример ако не дође до опаљења, шта командир одељења и командир вода у том случају смеју да раде и шта су дужни да раде. Срећом, на терену нису имали такво искуство. Кажу да су им из Мешовите артиљеријске бригаде послали најбоље и најпрецизније хаубице, а ми смо у шали додали оно што артиљерци говоре – да сва артиљеријска оруђа на Пасуљанама знају где треба да гађају. Артиљеријски двојац нам је на то одговорио да су чули такве коментаре, али да је свакој генерацији свако гађање ново искуство. А показали су нам и слике из рејона

Приказу на „Пасуљанским ливадама“ присуствовали су министар одбране др Небојша Стефановић, ректор Универзитета одбране генерал-потпуковник ванр. проф. др Горан Радовановић, начелник Војне академије пуковник ванр. проф. др Срђан Благојевић и начелник Кабинета министра одбране пуковник Стеван Котарлић

СЦЕНАРИО ВЕЖБЕ

На логоровању и вежби кадети логистике поставили су станицу за одржавање са три радна места – за технички преглед пешадијског наоружања, за утврђивање техничког стања механизма за запињање, окидање и опаљивање минобачача 120 mm M74 и за техничко одржавање неборбених возила. Постављена је и станица за снабдевање убојним и погонским средствима. У интендантској станици развијена је секција за пречишћавање воде, а у деконтаминационој за деконтаминацију борбених возила. На другој радној тачки демонстрирано је самоизвлачење теретног моторног возила помоћу сајле и чекрка и извлачење моторног возила другим моторним возилом. У другом делу вежбе, оном борбеном, присутни су са посматрачнице могли да прате како кадети модула артиљерије и пешадије изводе вежбе са бојевим гађањем.

циља са генералне пробе, где се виде погоци и у сам центар циља.

ПОЉСКА БОЛНИЦА

Свака вежба има и свој санитарски део. Кадети 8. класе Медицинског факултета ВМА, који су на шестој години студија, развили су на полигону бригадну санитарску станицу у виду пољске болнице, која је служила за прву помоћ, извлачење и евакуацију повређених из рејона борбених дејстава. Имала је пет одељења: расподелно место, пријемно-тријажно одељење, хируршко-реанимационо одељење, неуропсихијатријско место и евакуационо одељење. Са њима су били њихови професори, тј. лекари

са ВМА, и њихови командири са мајором Зораном Стојадиновићем са Војне академије на челу. Разговарали смо са Младеном Хаџи Макунчевићем, који је на вежби био командир чете, и Анђелом Костић, командиром расподелног места. Рекли су нам да су им у развијању бригадне санитарске станице помагали слушаоци Курса за резервне официре и кадети 143. и 144. класе, а као маркиранти били су слушаоци КЗРО и једна кадеткиња која је неуропсихијатријском одељењу демонстрирала стресну ситуацију у борбеним дејствима.

Када смо их запитали шта им је било најтеже на логоровању, готово углас су рекли да је то развијање бригадне санитарске станице и подизање шатора. Анђела Костић истакла је да су први пут имали прилику да логорују и бораве у теренским условима и да с једне стране дижу шаторе у логорском простору, а на другом месту подигну комплетну санитарску станицу. Додаје и да им је много значило то што су са њима били доктори који су своје искуство стицали на ВМА, у мировним мисијама и дугогодишњем раду у трупи. Причају да су им најпре помогли слушаоци КЗРО, а онда су дошле старешине из Тренинг центра.

– Много нам је значео тимски рад и испомоћ коју смо имали. То је један од примера како војска функционише – сви се међусобно допуњујемо и помажемо – каже кадет Хаџи Макунчевић.

На завршној вежби младе санитарке демонстрирале су збрињавање двоје повређених. Један је имао устрелну рану предњег трбушног зида и преко пријемно-тријажног одељења упућен је на хируршко, где је после за-

уостављања масовног крварења и обезбеђења виталних параметара упућен на даљу етапу, где ће бити коначно збринут. Други пацијент је са затвореним преломом десне подлактице само евакуисан са расподелног места. Овде године није била предвиђена хеликоптерска авијација, већ само транспорт санитарским возилом.

Будући лекари рекли су нам да су на овом терену добили ближу слику о оном што се од њих очекује као од ратних лекара, али да су са тим били упознати и на факултету. Хаџи Макунчевић каже да су из сваког предмета научили шта би у ратним ситуацијама могло да се деси и како те повреде збрињавати. Хируршке предмете предавали су им ратни хирурзи и свако је на испиту одговарао ратну рану. И то су сви знали. И не само то, у сваком предмету који је имао било каквог додира са неким борбеним дејствима и повредама у рату имали су теме из те области.

Кадетима је на логоровању значео сусрет са колегама из 7. класе, који су као лекари у својим јединицама санитарски обезбеђивали вежбу. Разменили су искуства и савете. По завршетку школовања предстоји им шестомесечни лекарски стаж, а имаће и обуку у Тренинг центру, где ће се више упознати са санитарским комплетима који се користе у пољским болницама.

Причу о логоровању и вежби почели смо логистиком и тако ћемо и завршити. Многи који долазе на вежбу на крају се задрже на радној тачки интендатуре. А одатле сви одлазе насмејани и задовољни. Зато је остављају за крај – да утисак интендатуре буде бољи, а логистика привлачнија.

Обука у Војсци Србије

ПУНОМ ПАРОМ

Припадници Војске Србије процес обучавања не прекидају ни током најтоплијих јулских дана. У центрима за обуку, касарнама и на полигонима, на копну, води и у ваздуху, одвија се основна и специјалистичка обука војника на служењу војног рока, баш као и она селективна, након које ће само најбољи добити прилику да служе у елитним јединицама. Месец за нама обележила је и припрема будућих мировњака за реализацију задатака у оквиру друге мисије Војске, после које ће бити спремни да, раме уз раме са колегама из других армија, достојно представљају своју земљу у мултинационалним мировним операцијама.

Приредио Владимир ВЈЕШТИЋ

Месец за нама започео је низом вежбовних активности током којих су се различити састави припремали за реализацију друге мисије Војске Србије – учешће у мултинационалним мировним операцијама.

На сидришту „Ушће” у Београду прве јулске недеље реализована је тактичка вежба „Пират 2022”, током које је проверена борбена способност тима Војске Србије за учешће у Војној операцији поморских снага Европске уније „Аталанта”. Вежба је део стандардних припрема тимова Војске Србије за заштиту бро-

дова који превозе храну до лука на Рогу Африке у оквиру програма Уједињених нација за борбу против глади у Сомалији.

Припадници дванаесточланог тима из састава Одред војне полиције специјалне намене „Кобре” демонстрирали су одличну оспособљеност, показавши да су у потпуности спремни за заштиту бродова од пиратских напада и других безбедносних претњи у водама Индијског океана и Аденог залива. Контролу правилности радњи и поштовања међународних стандарда обучености, које јединица треба да достигне, обавио је евалуаторски тим из Генералштаба Војске Србије.

Истовремено, на полигону „Боровац” и у бази „Југ” одвијала се колективна обука вода за заштиту снага из састава Команде за обуку за учешће у мировној операцији Уједињених нација у Либану. Обука је само део вишемесечних припрема које припадници јединице пролазе како би били у потпуности оспособљени за реализацију наменских задатака у мировној операцији. Вод за заштиту снага радио је у условима сличним онима у мисији, а супозиције које је решавао у потпуности су прилагођене ситуацијама у којима се може наћи приликом извршавања задатака у зони операције. Програмом су обухваћени садржаји из тактичке и физичке обуке и теме из међународног хуманитарног права, са тежиштем на реализацији задатака приликом обезбеђења базе.

У завршном делу припрема, средином месеца, вод за заштиту снага успешно је реализовао и тактичку вежбу „Српски штит”, којом је демонстрирао оспособљеност за учешће у важној мисији у Либану. Током тродневне вежбе јединица је решавала разноврсне тактичке задатке прилагођене условима који владају у зони операције у овој блискоисточној земљи, док је обученост и интероперабилност вредновао евалуаторски тим из Генералштаба Војске Србије. Праћени су и оцењивани поступци на маршу, примена мера противваздухопловне заштите, рад на сталном контролном пункту и осматрачкој стани-

Обука јединице за учешће у мировној операцији у Либану

ци, те поступање у случају наилаaska на минско-експлозивна средства или напада на базу. Остварени резултати показали су да је вод за заштиту снага достигао дефинисане стандарде и да је у потпуности спреман за ангажовање у мировној операцији у Либану, у којој Војска Србије учествује од 2014. године.

Припреме возача за ангажовање у мировној операцији УН у Либану

За реализацију задатака у мировној операцији у Либану, почетком јула, у Центру за обуку Копнене војске у Пожаревцу, оспособљавали су се и професионални војници са искуством у управљању моторним возилима. Они су, припремајући се за ангажовање у саставу пешадијске чете Војске Србије у тој земљи, прошли тронедељну обуку за управљање оклопним борбеним возилима. Циљ овог додатног оспособљавања је да се војници обуче за безбедно управљање борбеним возилима која ће користити приликом реализације задатака у зони операције, као и за њихово одржавање и отклањање могућих кварова. Војници прво стичу теоријска знања о карактеристикама возила, специјалних система и уређаја и њиховим специфичностима, а затим се на полигону оспособљавају за прецизно управљање на различитим теренима, савлађивање препрека, управљање на нагибу и вожњу ноћу и у отежаним метеоролошким условима.

Након полагања завршног испита и провере обучености, знања и вештине стечене у Центру за обуку Копнене војске будући мировњаци наставиће да усавршавају током колективне обуке пешадијске чете за учешће у мировној операцији Уједињених нација у Либану.

Обука војника мартовске и јунске класе

Месец за нама у јединицама Речне флотиле протекао је у знаку интензивне обуке војника понтонирских специјалности који су служење војног рока започели у марту ове године. Реч је о другом периоду служења вој-

Обука за управљање борбеним возилима у мировним операцијама

Обука извиђача Копнене војске

ног рока, током којег се војници оспособљавају за реализацију колективних задатака родова и служби за које су регрутовани. Они који се у Речној флотили оспособљавају за понтонире прошли су практичну обуку на реци за дужности послужилаца понтонског моста и реморкера, али су оспособљени и за склапање скела и понтонских мостова, савлађивање водених препрека десантним чамцем и основно одржавање моторних возила и пловних средстава на употреби у јединици. Циљ је физички спреман и мотивисан војник, у потпуности оспособљен за реализацију колективних задатака. Старешине истичу да су војници генерације „Март 2022”

изузетно мотивисани и постижу одличне резултате на обуци, а многи од њих показују и интересовање да по завршетку служења војног рока ступе у редове Војске Србије као професионални војници, за шта већ током обуке могу да се пријаве.

Нешто млађа генерација војника, они који су служење војног рока започели у јуну ове године, крајем прве недеље јула, у центрима за основну обуку Војске Србије у Ваљеву, Лесковцу и Сомбору, успешно је окончала стационарно логоровање. Реч је о сегменту основне индивидуалне обуке који се, у складу са програмом оспособљавања војника на служењу војног рока, реализује ради њиховог обучавања за ➤

Обука војника рода инжињерије у Првој бригади Копнене војске

живот, рад и реализацију задатака у теренским условима, ван рејона базирања јединице. Током вишедневне обуке тежиште је било на увежбавању тактичких радњи и поступака војника у борби, као што су оријентација, осматрање, маскирање, кретање на бојишту, израда заклона за дејство и заштиту, а реализована су и сва предвиђена гађања из пешадијског наоружања. Војнике очекује провера обучености за извршавање индивидуалних задатака, а затим и премештај у специјалистичке центре Војске Србије, где ће се обучавати за обављање дужности у оквиру својих родова и служби.

Редовна обука извиђача Копнене војске

У оквиру редовне обуке извиђачких јединица Копнене војске у летњим условима, војници-извиђачи прошли су обуку у борењу, током које усавршавају вештине у блиској борби и бацању ножа. Циљ је да се оспособе да у реалном конфликту задрже присебност, правилно одреагују и да реше борбу у своју корист. Реч је о вештинама од великог значаја приликом реализације задатака у дубини непријатељевог распореда. Током обуке извиђачи подижу ниво своје опште физичке припремљености, развијају самопоуздање и упознају се са свим ситуацијама у којима се могу наћи приликом реализације задатака у блиском

контакту са непријатељем. Обука извиђачких јединица је захтевна и изводи се током целе године, а извиђаче у наредном периоду очекује тренаж за савлађивање водених препрека и решавање тактичких задатака у различитим окружењима, те оспособљавање за боравак и самосталну исхрану у природи.

У првој половини јула, на Војном аеродрому „Наредник-пилот Михајло Петровић” у Нишу, започела је и тромесечна селективна обука кандидата за пријем у 63. падобранску бригаду. Кандидати су професионални официри, подофицири и војници Војске Србије и лица из грађанства која су се пријавила на конкурс за пријем у ову јединицу. Општи циљ је избор високо мотивисаних и психофизички способних кандидата и њихово укључивање у даљи процес обучавања, а посебни – провера и подизање на виши ниво војностручне и физичке способности, смисла за лидерство, као и развијање тимског духа и способности за извршавање задатака у условима повећаних психофизичких напрезања. Током захтевне обуке вршиће се стална опсервација и тестирање кандидата ради утврђивања обучености, психофизичке издржљивости, способности за реализацију задатака индивидуално и у саставу тима, те израде психолошког профила, како би за рад у овој бригади били одабрани само најбољи. На кра-

ју селективне обуке кандидате очекује испитна недеља, када ће се у складу са оствареним резултатима извршити њихово рангирање, а најуспешнијима ће бити омогућено да ступе у елитни строј припадника 63. падобранске бригаде.

Обука инжињераца у Првој бригади Копнене војске

Војници рода инжињерије генерације „Март 2022”, који су након успешно завршене индивидуалне обуке распоређени на даље служење војног рока у јединице Прве бригаде Копнене војске, током врелих јулских дана пролазили су интензивну колективну и специјалистичку обуку. Са професионалним саставом инжињеријског батаљона из састава ове бригаде били су укључени у реализацију редовних задатака путних јединица, што им пружа најбоље могуће услове за стицање и усавршавање знања и вештина у различитим условима рада у којима се могу наћи инжињерци Војске Србије. Ангажовањем на реконструкцији постојећих и изградњи нових путних комуникација и другим задацима рода инжињерије, они се додатно оспособљавају за уређење путева, савлађивање препрека, запречавање и маскирање и стичу самосталност у руковању инжињеријским машинама. Током служења војног рока, војници овог рода овладавају разноврсним вештинама које имају примену и ван војне организације, као што је руковање инжињеријским машинама и другим средствима, што им пружа могућност за запослење не само у својству професионалних војника на служби у Војсци Србије већ и у другим привредним гранама.

Средину месеца за нама, у Центру за обуку паса у Нишу, обележила је обука водича и службених паса за противтерористичка и противдиверзантска дејства у специјалним и јединицама војне полиције Војске Србије. Похађали су је професионални војници и подофицири који стичу знања и вештине неопходне за употребу паса за специјална дејства и пружање прве помоћи тим животињама у

случају повређивања или рањавања у току реализације задатка. Упоредо са обуком водича обавља се и дресура паса, који су узгојени у Центру и посебно одабрани за ову намену, и који ће бити упућени у јединице Војске Србије. У складу са задацима за које су намењени ови пси, током вишемесечне обуке реализују се општа дресура и увежбавање радњи међу којима су напад, одбрана, савлађивање природних и вештачких препрека, упад у објекте и моторна возила и неутралисање противника. Обука водича и дресура паса за специјална дејства, које се у Центру за обуку паса спроводе током целе године, доприносе унапређењу способности специјалних снага Војске Србије за реализацију широког спектра задатака.

Успешна провера обучености војника генерације „Јун 2022“

У центрима за основну обуку Војске Србије у Сомбору, Ваљеву и Лесковцу од 11. до 15. јула реализована је провера индивидуалне обучености војника на добровољном служењу војног рока генерације „Јун 2022“. Претходних шест недеља они су се теоријски и практично оспособљавали за руковање различитим врстама пешадијског наоружања, овладали су основним тактичким радњама и успешно положили проверу физичких способности. На завршном испиту индивидуалне обучености војници су прво у пракси решавали задатке из тактичке обуке, а касније и приказали знања, способности и вештине за употребу средстава и војне опреме, ниво стројеве изграђености и познавање *Правила службе Војске Србије*. И ова генерација војника Војске Србије постигла је врло добре и одличне резултате и тиме показала да је спремна за следећу фазу обуке, која их очекује после премештаја у центре за специјалистичку обуку, где ће се оспособљавати за специјалности у оквиру својих родова и служби, након чега ће бити распоређени у јединице Војске Србије до краја служења војног рока.

Припадници Војске Србије који су успешно завршили први циклус

обучавања за уклањање неексплодираних убојних средстава по међународним стандардима 15. јула добили су звања инструктора обуке првог нивоа у области хуманитарног разминурања. Обука је реализована прошле и ове године у сарадњи са Европском командом Оружаних снага Сједињених Америчких Држава у оквиру пројекта „Хуманитарно разминурање“, а успешно су је похађали припадници вода за разминурање и уклањање неексплодираних убојних средстава из састава 310. инжињеријског батаљона Треће бригаде Копнене војске и пиротехничари Ратног ва-

здухопловства и ПВО. Сертификовање и обучавање припадника Војске Србије спровели су инструктори из Европске команде Оружаних снага САД, а реализација активности представља наставак успешне сарадње и доприноси даљем унапређењу капацитета Војске Србије за уклањање и уништавање неексплодираних убојних средстава. Церемонији уручења сертификата, одржаној у Касарни „Ратко Павловић Ћићко“ у Прокупљу, присуствовали су представници Генералштаба Војске Србије и Канцеларије за сарадњу у области одбране САД у Београду.

Провера обучености војника генерације „Јун 2022“

Обука војника генерације „Март 2022“ на самоходном вишецевном лансеру ракета 262 mm „оркан“

Извиђачи оспособљени за савлађивање водених препрека

На рекама, каналима и језерима у рејонима ван мирнодопских локација реализована је обука извиђача из састава Копнене војске за савлађивање водених препрека уз употребу формацијских и импровизованих пловних средстава. Обучавање је део редовних вежбених активности извиђачких јединица у летњим условима, а изводи се ради одржавања високог нивоа оспособљености за реализацију наменских задатака у дубини непријатељевог распореда. У овом сегменту обуке тежиште је на оспособљавању нових припадника јединица за израду пловних објеката од приручних средстава, од тога како одабрати материјал за израду сплова и прорачунати оптерећење, до саме израде пловног средства које ће омогућити успешно извршење задатка без откривања положаја јединице. Увежбава се и маскирање, патролирање, прикривање трагова кретања, извршење диверзије, те прикупљање обавештајних података о непријатељу и стању на територији уз употребу савремених уређаја за осматрање.

На мирнодопским локацијама у околини Ниша у јулу је реализована и редовна обука војника на служењу војног рока генерације „Март 2022” који су распоређени у Мешовити артиљеријски дивизион Мешовите арти-

љеријске бригаде. У овом периоду војног рока, након успешно завршене индивидуалне обуке, војници се заједно са професионалним саставом обучавају за борбену употребу самоходних вишецевних лансера ракета 128 mm М-94 „пламен-с” и 262 mm М-87 „оркан”. Ради оспособљавања за делотворну употребу ракетних система, војници пролазе све садржаје обуке у саставу послуга, од извиђања и поседања ракетног положаја, преко превођења оруђа у борбени положај, заузимања елемената за гађање, рада послужилаца након издавања команде за гађање, до преласка на наредни ватрени положај. Истовремено са обуком војника на служењу војног рока реализује се и додатно оспособљавање професионалних војника који су каријеру у Војсци Србије недавно започели на дужностима послужилаца на овим артиљеријским ракетним системима.

У исто време, војници на служењу војног рока генерације „Март 2022” који су после првог периода обуке распоређени у Тенковски батаљон Т-72М успешно су прошли обуку за употребу савремених борбених средстава у наоружању ове јединице. Та стручно-специјалистичка обука реализује се ради оспособљавања војника рода оклопних јединица за борбену употребу тенкова Т-72МС и извођење оклопних и противоклопних

дејстава у операцијама Копнене војске. Током обуке војници стичу знања о могућностима и специфичности тог борбеног средства, употреби и одржавању његових система и подсистема и пролазе практичну обуку на њему. Тежиште је на усвајању знања и вештина неопходних за сигурну вођњу тенка у различитим земљишним и временским условима, те ефикасну употребу тенковског наоружања.

Селективна летачка обука кандидата за пилоте Војске Србије

На Војном аеродрому „Пуковник-пилот Миленко Павловић” у Батајници у јулу је реализована селективна летачка обука кандидата за кадете Војне академије на студијском програму Војно ваздухопловство и полазнике Курса за резервне официре рода авијације. Активност су водили инструктори и наставници летења из 252. школско-тренажне авијацијске ескадриле, а прошли су је кандидати који су успешно савладали неопходне припреме, здравствена тестирања и теоријски део оспособљавања. Након полагања теоријског дела, кандидати приступају практичном делу, обуци у ваздуху. Након тога, у наредне две недеље, пролазе систем селекције на авиону „утва 75”, након чега, у складу са приказаним вештинама и запажањима инструктора летења, тече њихово даље оспособљавање. Кандидати за кадете који успешно савладају селективну летачку обуку наставиће оспособљавање на Војној академији, док ће кандидати за полазнике Курса за резервне официре рода авијације, по успешном завршетку курса, бити примљени у професионалну војну службу и започети летачку обуку за пилоте Војске Србије.

У исто време, на Војном аеродрому „Морава” у Лађевцима и у ширем рејону Краљева реализована је летачка обука на хеликоптерима Ми-35 у ноћним условима. Реч је о редовној борбеној обуци која се изводи с циљем одржавања и подизања степена обучености летачког састава 714. противоклопне хеликоптерске ескадриле 98. ваздухопловне бригаде за из-

Обука војника генерације „Март 2022” на тенковима Т-72

вршавање задатака ноћу и у условима смањене видљивости. Тренажни летови у овим условима представљају специфичан и веома захтеван вид оспособљавања за пилоте, током којих се увежбавају технике и процедуре приликом полетања и слетања на неосветљеном терену, летења на малим висинама помоћу савремених уређаја за навигацију, као и претраге терена и избора циља за дејство коришћењем осматрачко-нишанских система и опреме за ноћно осматрање последње генерације. У обуку је активно укључен и технички састав бригаде који је задужен за исправност хеликоптера и има кључну улогу у припреми ваздухоплова за летење. Хеликоптери Ми-35 намењени су за извођење борбених дејстава по циљевима на земљи у оквиру ваздухопловне ватрене подршке снага Копнене војске. Могу изводити дејства и по циљевима у ваздушном простору, извиђачке и патролне задатке, вршити транспорт људства и терета, као и десантирање тимова.

И пешадијска чета се припрема за мировну операцију у Либану

У оквиру свеобухватних припрема за ангажовање у мировној операцији Уједињених нација у Либану, и пешадијска чета из састава Четврте бригаде Копнене војске, у другој половини јула, започела је интензивну обуку на полигону „Боровац” и у бази „Југ”. Реч је о првом делу вишемесечног обучавања које има за циљ достизање захтеваног нивоа обучености и интероперабилности јединице за реализацију задатака у међународном окружењу и успешно ангажовање на очувању мира у овој блискоисточној земљи. Програмом је предвиђено да припадници пешадијске чете савладају садржаје из тактичке, ватрене, санитарске и физичке обуке, оспособе се за руковање средствима телекомуникација и стекну теоријска знања о међународном хуманитарном праву и правилима ангажовања и понашања у мултинационалној операцији. На крају овог периода обуке пешадијску чету очекује тактичка вежба, на којој ће бити проверена спремност јединице за ан-

Фото: Игор Салингер

Летачка обука на хеликоптерима Ми-35 у ноћним условима

Обука у теренским условима будућих подофицира РВ и ПВО

гажовање у мировној операцији Уједињених нација у Либану.

На полигону „Пескови” код Пожаревца крајем јула реализована је обука у теренским условима полазника треће класе Курса за подофицире Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране. Полазници су кандидати из грађанства који су испунили све услове конкурса из фебруара ове године и успешно савладали први модул обучавања за позив подофицира Војске Србије. Они на „Песковима” стичу практична знања и вештине за обављање почетних подофицирских дужности и командовање групом, послугом и тимом, пролазећи у ту сврху садржаје из лидерства, војне топо-

графије, тактичке и ватрене обуке. По завршеном обучавању у теренским условима полазници ће бити упућени на специјалистичку обуку у Центар за обуку Ратног ваздухопловства и ПВО, где ће се практично оспособљавати за руковање средствима родова и служби, након чега их очекује стажирање у јединицама Војске Србије до завршетка курса.

Оспособљавање кандидата из грађанства за подофицире Ратног ваздухопловства и ПВО траје шест месеци и реализује се у четири модула, а они који успешно савладају све садржаје биће промовисани у чин водника и ступити у строј старешина Војске Србије.

Новитет са сајма наоружања
„Еуросатори”

РЕНЕСАНСА ТЕНКА „ПАНТЕР”

Појава опитног модела тенка КФ 51 „пантер” на сајму НВО „Еуросатори”, јуна ове године у Паризу, изазвала је пажњу посетилаца, али и војних стручњака који, посебно на Западу, нису штедели своје усхићење и хвалоспеве у првим извештајима у медијима. Да ли је такав, готово еуфоричан приказ, реалан, остаје да се види у годинама развоја тог пројекта, који ће вероватно потрајати неко време.

Пише Милосав Ц. ЂОРЂЕВИЋ

Избор именовања пројекта тенка КФ 51 „пантер” вероватно није случајан. Пракса Вермахта у Другом светском рату била је да се, поред службене ознаке, скраћеницама пуног назива возила и производне нумерације додавало име неке дивље звери – тигар, пантер, лав, леопард, вук, што је требало да симболизује њихову појаву на бојишту као врло опасних борбених средстава. То је настављено и после рата са тенковима „леопард” и другим оклопно-борбеним возилима (ОБВ). Тако је тадашњи најбољи тенк означен као КрFW V (SdKfz 171) Panther V. Да ли је назив актуелног тенка „пантер” израз носталгије или некаквог обичаја у војсци Немачке данас? Верујемо да је реч о наставку традиције.

Модел прототипског, развојног тенка, по новом концепту, ознаке KF 51 Panther (KF – Kettenfahrzeug – гусенично возило), одбрамбене индустрије „Рајнметал” (Rheinmetall), приказан је 13. јуна 2022. на „Еуросаторију” као тенк будућности. И према истицању конзорцијума „Рајнметал” најновији члан

њихове породице гусеничара „требало би да промени игру на ратиштима будућности”. Подсетимо да стари „пантер” из рата није могао да се реализује по концепту сличном совјетском тенку Т-34, након појаве тешког тенка „тигар”, али је по концепцији и облику остао „дужник” совјетској „тридесетчетворци”.

У новинским написима и на интернету истиче се топ новог „пантера” Rh-130, калибра 130 mm L/52, као оруђе које би требало радикално да промени однос снага ватрене моћи савремених тенкова у корист „пантера будућности” КФ 51. Међутим, то није ново откриће. Било је више покушаја у прошлом веку да се у разне типове тенкова уграђују топови калибра 130, 140 и 152 mm (Немачка, Велика Британија, Француска, Северна Кореја, Совјетски Савез, Израел, чак и Куба), а у самој Немачкој опитован је тенк „леопард 3” са топом 130 и 140 милиметара.

КОНЦЕПТ НОВОГ ОКЛОПЊАКА

Демонстрирајући замисао своје компаније бројним новинарима, стручњацима и војсци, извршни директор „Рајнметала” Arminn Papergher рекао је да је нови „пантер” својеврсни наставак породице тенкова „леопард 2”. Та изјава дата је вероватно из два разлога. Прво, искоришћена је репутација већ доказаних и комерцијално успешних тенкова „леопард 2” и бројних варијанти унапређених модела, а друго, судећи по изгледу, јасно је да има карактеристи-

Топ новог
„пантера” требало би
да радикално промени
однос снага ватрене
моћи савремених
тенкова

ке „леопарда” 2A7, бар што се тиче оклопног тела и куполе. Могуће је да су унутрашњи елементи, укључујући јединице моторног простора, у једном или другом облику произашли из главног немачког тенка.

Повезаност генерација је добра, али шта је са иновацијама? Као што се зна, да би се продао нови производ, потребно је истаћи његове јасне предности у односу на стари модел. Када је реч о тенковима, листа основних тактичко-техничких својстава је скоро увек подељена у три категорије – ватрена моћ, оклопна заштита и маневарска својства. Различит је приступ овој трилатерали. Првобитно је код „леопарда 1” давана предност брзини, потом ватреној моћи и на крају оклопној заштити. Касније, код „леопарда 2” првенство је дато наоружању, затим оклопној заштити и на крају покретљивости. У 21. веку додата је и опремљеност мултимедијалним системима за нишањење и осматрање у свим временским условима, дигитализованим електронским системима за контролу и управљање бројним уређајима и подсистемима тенка, за пренос информација у дигитализованим системима за електронске умрежене везе и заштиту података (слика, реч, симболи), активну заштиту и, уместо класичног појма оклопне заштите, присутнији је појам „преживљавање”, који подразумева непосредни отпор погоцима разних ракетних и балистичких пројектила и опстанак посаде у оштећеном тенку. Али, такав приступ је различит од једног до другог произвођача.

С тим у вези, Немци су у рекламној књижици „пантера” назначили следеће: велика ватрена моћ – за 50% већа пробојност оклопа од пројектила 120 mm, остваривање принципа потпуне доминације и уништавања циљева на бојном пољу захваљујући новом топу, употреби дронова „камиказа”, извиђачких квадрокоптера и митраљеске инсталације на даљинско управљање (ДУБС); свеобухватна заштита од свих врста противоклопне муниције уз помоћ активне, реактивне и пасивне заштите, укључујући и противминску заштиту од ИЕН и стандардних ПТ мина које се електронским путем активирају са дистанце; проширене могућности за праћење бојног поља захваљујући систе-

му „провидни оклоп” и извиђачким даљински управљаним минијатурним летелицама (при томе „провидни оклоп” не значи стаклени – провидни, већ комплексни пренос слике на мониторе чланова посаде које аутоматски преноси командир тенка из своје панорамске вишеканалне нишанске справе, и обратно, члан посаде са свога места) и потпуна дигитална контрола свих сензора и погонског система.

Овде може да се дода и архитектура, односно облик и профили изгледа тенка. Распоред одељења (управно, борбено и моторно-трансмисионо) није промењен: управно одељење остало је напред у корпусу тенка, борбено одељење је у средини унутар куполе и средњег дела корпуса, а моторни простор је позади. Аутомат за пуњење топа са два цилиндрична шаржера смештен је у ниши куполе, а не на поду куполе као код руских (совјетских) и других тенкова Истока. Командир је лево од топа, а нишанција десно.

Генерално, како истичу представници „Рајнметала”, њихов производ требало би да постане потпуно ново оруђе способно да обавља и ватрене мисије и извиђање, комуницирајући у мрежи „вишег домена” тактичког и оперативног нивоа. Такође, констатује се да „пантер” КФ 51 има резерву за будућност, ако би био опремљен беспосадном куполом као у руском Т-14 „армата”, или чак да се трансформише у беспосадно борбено возило-дрон на копну. На тим пројектима се увелико ради у више земаља. Генерално, листа предности је занимљива. Погледајмо неке приказане на сајму „Еуросатори 2022”.

Извршни директор „Рајнметала” Arminn Papergheer рекао је да је нови „пантер” наставак породице тенкова „леопард 2”

ОСНОВНО И ПОМОЋНО НАОРУЖАЊЕ

Основно оруђе тенка је топ Rh-130 калибра 130 mm L/52 неолучене цеви. Произвођач је кренуо путем „ни свој ни туђ”. Чињеница је да су западни произвођачи дуго експериментисали са топовима калибра 140 mm, јер су тенковски топови од 120 mm у употреби скоро потпуно исцрпили ресурсе за модернизацију и више нису могли да обезбеде радикално повећање енергије барутне коморе, што директно утиче на способност пробојности поткалибарних пројектила. Када се кон-

ЛАНСЕР ЗА ДРОНОВЕ „КАМИКАЗЕ”

У настојању да од тенка направе универзално борбено возило, немачки дизајнери одлучили су да „пантер” КФ 51 опреме лансером за дроне „камиказе” HERO-120, израелске компаније „Uvision”, који се налази на крову куполе. Могуће је појединачно лансирање до четири дрона којима може да управља сваки члан посаде.

HERO-120 је практично лутајућа муниција тежине 12,5 kg са крстастим перајем, која захваљујући експлозивном пуњењу може да напада циљ одозго. Уз помоћ малог електромотора и пропелера у крми, уређај је способан да лети дању и ноћу на удаљености до 40 km због термовизијског канала. HERO-120 може да се користи као извиђачки авион, али његова главна намена је уништавање непријатељевих покретних и непокретних објеката коришћењем HEAT или високоексплозивне бојевае главе од 3,5 килограма.

статује да је пробојност кинетичких пројектила код овог топа већа за 59% у односу на поткалибарне 120 mm који пробијају панцирни челик од 680–720 mm, произлази да је пробојност пројектила новог топа 1.040–1.080 mm, што је довољна ефикасност против савремених тенкова, сем неких изузетака, када је реч о ченом оклопу.

Међутим, уградњу цеви већег калибра прати низ проблема, од којих су главни маса и димензије целог система топа и смањење комплета муниције. „Рајнметал” је стога одабрао златну средину. По маси и димензијама скоро је идентичан свом претходнику од 120 mm, а у исто време даје 50% више енергије барутне коморе, што ће, заједно са 10 mm већим пречником цеви, омогућити стварање снажније муниције различите намене. Ипак, чак и овај „средњи” калибар „пантера” КФ 51 довео је до повећања масе јединствених метакана око 30 kg, тако да је послужилац у овом тенку замењен аутоматским пуњачем капацитета 20 метакана. Још десет метакана је у лежиштима ван аутоматског пуњача.

Помоћно наоружање чине два митраљеза – спрегнути са топом 12,7 mm и 250 метакана, и митраљез 7,62 mm са 2.500 метакана у комплекту, који је уграђен на постоље даљински управљане борбене станице (ДУБС). Командир рукује тим митраљезом из затворене куполе.

Нема поузданог податка, али се може претпоставити да је примењен и стабилизатор основног оруђа у обе равни.

ОСМАТРАЊЕ БОЈНОГ ПОЉА

Нишанција „пантера” КФ 51 има вишеканални нишан, који је уграђен у предњи део куполе, као код „леопарда 2”. „Рајнметал” не даје тачне, па чак ни приближне карактеристике, али се може са сигурношћу констатовати да у њему постоји стандардни сет у виду вишеканалног нишана са оптичким, термовизијским и ласерским каналом за снимање, праћење циља и ласерску оцену даљине. Панорамски

осматрачки уређај са кружном ротацијом од 360 степени омогућује командиру тенка да кружно осматра подручје око тенка, открива и идентификује циљеве, те да нишани и гађа из топа и коаксијалног митраљеза 12,7 mm уграђеног у ДУБС, помоћу којег гађа циљеве не само на земљи већ и летелице на малим висинама и дроне. Примењује се и принцип „ловац–стрелац” (hunter-killer) – када командир означи циљ, нишанција може да гађа и погоди тај циљ (чак и покретни циљ), како са места, тако и у покрету, што омогућује стабилизатор топа у саставу система за управљање ватром (СУВ). У нишанском систему присутна је и детекторска селекција циља, свој–туђ (friend or foe), да се циљ уочи, идентификује и распозна, како не би дошло до случајног погађања сопствених тенкова, такозване пријатељске ватре. Слична решења постоје и код новијих, унапређених модела „леопарда 2”.

Додатну видљивост обезбеђује систем „провидни оклоп”, који се састоји од електронских камера у свим пројекцијама тенка на ободу крова куполе. Слика са њих иде на екране свих чланова посаде, тако да, не само командир или нишанција, већ и возач може да сазна шта се дешава напољу, бирањем одговарајуће опције на екрану.

У крову куполе, ближе боковима, налазе се нише за два квадрокоптера који се користе за извиђање на малим удаљеностима од тенка. Зна се да они неће моћи дуже од пола сата да прате циљеве, али није познато да ли електричне батерије за погон елисе служе за једнократну употребу или могу да се допуњују.

Додатну видљивост обезбеђује систем „провидни оклоп”

ЗАШТИТА ТЕНКА

Коментатори понекад тврде да је композитни оклоп прекинуо везу између масе возила и његове заштите, али у стварности то није тако. Што је јача заштита, посебно од поткалибарских пројектила, то је већа тежина тенка, што показују најновије модификације америчких „абрамса” и немачких „леопарда 2”. Нови „пантер” са масом од 59 t лакши је од својих претходника. О дебљини оклопа нема јавних података, али се проценом изгледа и облика куполе и масе тенка може оценити да је

ниво пасивне заштите новог тенка вероватно нивоа тенкова „леопард 2А6”.

Произвођач говори да нови тенк има реактивну динамичку заштиту (ЕРО). Међутим, дизајнерске карактеристике модула уграђених на куполу и тело тенка – са великим покривачем површине – указују на то да је највероватније реч о неексплозивном типу заштите бочних страна тенка, као и угластим модулима на чеоној страни куполе, челичних лимова и одстојања између њих и основног оклопа (око 800 mm), тако да је купола у предњем сектору еквивалента балистичке заштите челика дебљине 850–930 mm од кинетичких, а чак 1.730–1.960 mm од кумулативних пројектила, као што је у серији „леопарда 2А6”. Међутим, то је процена, а није поуздан податак за „пантер” КФ 51.

ПОГОН И ПОКРЕТЉИВОСТ

Погонски агрегат је добро познати дизел-мотор са течним хлађењем MTU MB 873 Ka-501 са две турбине за ваздушно пуњење мотора, снаге 1500 КС/1103kW и погонске снаге 25,5 hp/t. Трансмисија је хидромеханичка HSWL-354 са променама степена преноса без прекида тока снаге и поступан заокрет возила у свим степенима преноса. Гибњеви су са торзионим штаповима, а постоје и хидраулични амортизери. Делови за покретање тенка омогућују максималну брзину до 70 km/h, али и успешно савлађивање препрека по стандардима за тенкове „леопард 2А6/А7”. Резервоари за гориво са 1.200 литара обезбеђују аутономију кретања до 340 km на путевима.

Купола напред има клинасти облик истурен напред, одвојених површина од основног оклопа, дистанце до 800 mm од основног чеоног оклопа куполе. Оклопно тело је нижег нивоа заштите, еквивалента 620/750 mmRHA челика у истом односу за кинетичке и кумулативне пројектиле.

Претпоставља се да од укупне масе тенка од 59 t на куполу отпада око 21 t, због чега је уграђен јачи електромотор за погон куполе и стабилизацију топа. Бочни штитници су вероватно од оклопа типа MEXAS, једнослојни, тањи, од композитних материјала. Приликом транспорта железницом требало би да се преклопе навише, ради смањења габарита возила (ширине око 3,7 m).

Постоји и активна заштита. У овом случају, произвођач је одлучио да се не ослања на добављаче треће стране и користи АМАП (Advanced Modular Armor Protection) систем, који производи једна контролисана компанија („ADS Gesellschaft fur Aktive Schutzsysteme”). Овај комплекс је модуларне конструкције тежине 600 килограма. Примењена је и муниција слична бацачима димних кутија (БДК) која се испалаује у сусрет детектованој опасности долазећег пројектила непријатеља, стварањем маскарног облака за ометање навођења ПО пројектила у завршници путање испред тенка.

За откривање нападачких објеката задужене су две групе сензора, који одређују путању, брзину и врсту пројектила и преносе податке до компјутера који аутоматски испалаује димне кутије са експлозивом. Брзина реакције система је само 0,56 ms, што је сасвим довољно за уништавање не само противтенковских граната и пројектила већ је, наводно, успешан и у заштити од поткалибарних граната.

Како се противтенковске ракете са самонавођењем за погађање крова тенка све чешће примењују у оружаним сукобима у 21. веку, „пантер” је опремљен системом за њихово откривање и супротстављање. Реч је о постављању аеросолне завесе која маскира тенк из горње полусфере. Вероватно се примењују камере које раде у инфрацрвеном и ултраљубичастом спектру, способне да детектују ракету зрачењем њеног мотора.

ПЕРСПЕКТИВА

Остаје дилема о перспективи тенка „пантер” КФ 51, јер је већ покренута процедура развоја заједничког немачко-француског тенка ЕМБТ (EMBT – European Main Battle Tank), на бази платформе „леопарда 2А7” и куполе „леклерк” AMX-56, у коју су уложена велика финансијска средства и формиран заједнички управни орган. Да ли ће та приватна иницијатива компаније „Рајнметал” бити усаглашена са Бундесвером, није извесно.

Чињеница је да тенк „пантер” КФ 51 има више иновација у наоружању, дигиталним системима и компонентама за осматрање и командовање, али ће процедура финализације пројекта и почетка серијске производње вероватно потрајати неколико година. У сваком случају није реч о новом тенку, већ о модернизованом моделу већ произвођеног и пласираног на страна тржишта „леопарду 2А7”.!

Нови стратешки концепт НАТО-а

ШТА СЕ ПРОМЕНИЛО ОД ЛИСАБОНА ДО МАДРИДА

На самиту НАТО-а у Мадриду (29. јуна) одобрен је нови стратешки концепт, који између осталог описује безбедносно окружење са којим се суочава Алијанса и истиче кључну сврху НАТО-а

Пише Бранислав МИЛОСАВЉЕВИЋ

Нови стратешки концепт је први документ те врсте од самита у Лисабону пре 12 година, чији садржај на више начина одражава промене у стратешком окружењу. Тако је, на пример, на самиту у Лисабону процењено да „у евроатлантском подручју влада мир и да је претња од конвенционалног напада на територију НАТО-а ниска”. Лисабонски концепт је апострофирао намеру остварења „стратешког партнерства између НАТО-а и Русије”, док Кина није ни помињана. Лисабонски концепт је за многе већ четири године касније (руско припајање Крима 2014) постао превазиђен. У актуелном стратешком концепту Русија је идентификована као „најзначајнија и директна претња безбедности савезника и миру и стабилности у евроатлантском подручју”, Кина се сматра „системским изазовом” евроатлантској безбедности, док су односи између Русије и Кине описани као „продубљивање стратешког партнерства” које може угрозити Алијансу. Генерална промена је усмеравање фокуса НАТО-а на азијски простор, за разлику од Лисабонског концепта, које је свет видео као арену у којој САД и НАТО савезници шире демократију и војно интервенишу, што више није случај. Због тога су Јужна Кореја и Јапан први пут присуствовали самиту НАТО-а у Мадриду, као посматрачи. То не одражава само забринутост тих држава у вези са Русијом (са којом Јапан дели морску грани-

2010.

2022.

цу), већ и све већу глобалну самоувереност Кине, која је одбила да осуди Москву због рата у Украјини, сматрајући да је Русија била испровоцирана ширењем НАТО-а на Исток.

ПРОМЕНЕ НА ЕВРОПСКОМ ПРОСТОРУ

Самит у Мадриду остаће упамћен, између осталог, и по проширењу НАТО-а пријемом две нове чланице – Шведске и Финске, што ће значајно појачати политичко јединство Алијансе, а након што је Турска повукла своје примедбе на чланство наведених држава. Њихово приступање ће, поред осталог, довести и до проширења копнене области операција Врховне савезничке команде у Европи (SACEUR) за преко 866.000 квадратних километара. Међутим, европска безбедносна архитектура мења се и на суптилнији начин, јер ће седам од осам чланица Арктичког савета бити чланице НАТО-а. То значи и мењање динамике у тренутку кад НАТО треба да сарађује са Русијом на пољу климатске безбедности, како је наглашено у новом стратешком концепту. Поред тога, НАТО и ЕУ сада су ближе усклађени у погледу чланства држава, јер су само Аустрија, Кипар, Ирска и Малта чланице ЕУ, а не и НАТО-а, у тренутку када европске државе треба да појачају одбрану.

Самит у Мадриду није био посвећен само стратешком концепту, већ и оперативним питањима. НАТО је најавио значајно јачање свог приступа одбрани и одвраћању како би могао да „брани сваки центиметар савезничке територије” и поново се обавезао на приступ безбедности од 360 степени кроз неколико побољшања. Прво, предстоји удвостручење са четири на осам мултинационалних борбених група у источној Европи, што ће довести до скоро десетоструког повећања група распоређених на

Лисабонски концепт је апострофирао намеру остварења „стратешког партнерства између НАТО-а и Русије”, док Кина није ни помињана. У актуелном стратешком концепту Русија је идентификована као „најзначајнија и директна претња безбедности савезника и миру и стабилности у евроатлантском подручју”, Кина се сматра „системским изазовом” евроатлантској безбедности, док су односи између Русије и Кине описани као „продубљивање стратешког партнерства” које може угрозити Алијансу.

источном крилу. Поред тога, ове борбене групе ускоро ће укључити штабове бригадног нивоа како би се по потреби брзо повећале ефикасности, а повезаним плановима НАТО-а за појачање у кратком року. Друго, снаге за реаговање НАТО-а проширене су са 40.000 на преко 300.000 војника, како би се држале у вишим нивоима приправности.

Ове најаве су политички значајне, али носе и веома висок ризик. Велика повећања трупa биће посебно скупа јер државе чланице доживљавају све већи притисак на буџете. Међутим, уколико овај смели задатак не буде подржан и у потпуности остварен, Алијанса би могла изгубити поверење и кредибилитет, а самим тим и способност ефикасног одвраћања. Поред тога, не може се искључити могућност отварања старих рана у расподели терета, посебно између САД и европских савезника. То би могло додатно дестабилизovati Алијансу.

С друге стране, европски безбедносни документи и саопштења, како из НАТО-а, тако и из ЕУ, садржали су и неостварене амбиције снага за брзо реаговање које безбедносно окружење, срећом, никада није тестирало. За државе чланице на источном европском простору то је политички неприхватљиво и не могу да прихвате овај ризик. Већ постоје наговештаји који бацају праву сумњу на способност реализације новог модела снага. С друге стране, код националних економија погођених пандемијом коронавируса, повећаним трошковима живота и инфлаторним притиском, спремност да се одржи политичка воља за финансирање НАТО-а може бити умањена.

ПИТАЊЕ КОХЕРЕНТНОСТИ

Поред наведеног, отвара се и питање кохерентности. Стратешки концепт, као стратегија НАТО-а, долази након што ➤

су два главна плана, Концепт за одвраћање и одбрану евроатлантског подручја (SACEUR's Concept for the Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area) и концепт НАТО-а Визија ратних дејстава Алијансе до 2040. године (NATO Warfighting Capstone Concept) већ спремни за ново ажурирање. С тим у вези, на самиту у Мадриду могло се наслутити прећутно признање да ће многи оперативни планови морати да буду ревидирани. Међутим, са трансформацијом стратегије НАТО-а само прилагођавање ових планова није довољно, јер њихове основне претпоставке треба поново размотрити. За концепт Capstone, који сагледава начине на који ће се рат водити у будућности, императив је да анализа руског војног учинка у Украјини постане окосница његовог развоја.

Штавише, упркос колективној моћи НАТО-а, он није свемоћан, а посвећеност на самиту у Варшави 2015. „приступу безбедности од 360 степени” ризикује да тематски и просторно (географски) буде преоптерећен. У свету који постаје све сложенији, НАТО мора да искористи прилику да се врати својим коренима и тражи подршку од других актера, као што је ЕУ, због чега се очекује да ће заједничка декларација НАТО-а и ЕУ бити материјализована током ове године.

Актуелни стратешки концепт јасно дефинише Русију као „најзначајнију и директну претњу” миру и безбедности Алијансе. Али идентификација претњи је само половина посла, а „ублажавање претње” је приоритет. С тим у вези, документу недостаје визија и реалан временски оквир за разумевање параметара конфронтације НАТО–Русија. С друге стране, у плану САД је да значајно прошире војно присуство у Европи. У том контексту треба посматрати и најаву председника САД да ће Вашингтон успоставити стални штаб у Пољској за 5. армијски корпус САД и додатно послати 5.000 војника у Румунију, уз повећање ротације распоређивања у балтичким државама (Естонији, Летонији и Литванији). Поред тога, САД најављују слање две додатне ескадриле борбених авиона F-35

у Уједињено Краљевство, успостављање додатних система противваздушне одбране у базама у Италији и Немачкој и повећање броја поморских разарача у Роти (Шпанија), са четири на шест.

У актуелном стратешком концепту НАТО-а наглашена је спремност за задржавање отвореног канала комуникације с Москвом с циљем управљања и ублажавања ризика, спречавања ескалације и повећања транспарентности. С друге стране, нове трупе НАТО-а које ће ускоро бити распоређене у Пољској и балтичким државама наставиће са ротирањем у источноевропским чланицама Алијансе како би се избегло кршење Оснивачког акта, у којем се НАТО обавезао да неће трајно стационирати борбене трупе на руској граници. Званичници у земљама попут Француске и Немачке исказали су жељу да се Оснивачки акт сачува, док су неки, посебно у источној Европи и САД, позвали да Алијанса размотри евентуалну суспензију споразума, да се уклоне ограничења државна снага НАТО-а.

Евидентно је да нова стратегија појачава забринутост Русије поводом ширења НАТО-а, што ће, између осталог, изазвати реакцију Москве у правцу повећања војног присуства у балтичком региону. Наиме, предстојећи покрети трупа НАТО-а нису у супротности са израженом жељом да се одржи могућност дијалога са Москвом, али јесу са жељом Русије за смањеним присуством НАТО-а на њеној периферији, коју је Москва недвосмислено изразила и пре почетка ратних дејстава у Украјини. Повећање снага НАТО-а у Пољској и балтичким државама, као и пријем Шведске и Финске у Алијансу, изазваће одговор Русије да повећа и унапреди своје војне способности у балтичком подручју и тамо базира много више конвенционалних снага.

Стратешки концепт из 2022. потврђује одлуку самита у Букурешту 2008, према коме ће Украјина и Грузија једног дана бити чланице НАТО-а, уз напомену да „одлуке о чланству доносе савезници НАТО-а и да ниједна тре-

У актуелном стратешком концепту НАТО-а наглашена је спремност за задржавање отвореног канала комуникације са Москвом ради управљања и ублажавања ризика, спречавања ескалације и повећања транспарентности. С друге стране, нове трупе НАТО-а које ће ускоро бити распоређене у Пољској и балтичким државама наставиће са ротирањем у источноевропским чланицама Алијансе како би се избегло кршење Оснивачког акта, у којем се НАТО обавезао да неће трајно стационирати борбене трупе на руској граници.

ћа страна нема право гласа у овом процесу”, што је јасна алузија на став Русије о томе. Иако наведена констатација не представља никакву конкретну или непосредну акцију у вези са тежњама Грузије и Украјине за чланство, то ће ипак повећати тензије са Русијом, од које се очекује одговор, што ће додатно услужити међусобне односе.

Актуелни стратешки концепт апострофира да је „стратешка стабилност, остварена кроз ефикасно одвраћање и одбрану, контролу наоружања и разоружања, као и смишлен и реципрочан политички дијалог, и даље од суштинског значаја за безбедност”. Међутим, да би се остварили наведени циљеви, од суштинског значаја је разумети који су кључни принципи европске безбедности или њихови делови још увек актуелни, на чему се може градити европска безбедност, а шта се мора одбацити. То се односи на Вашингтонски уговор из 1949, Хелсиншки завршни акт из 1975, Париску повељу за нову Европу из 1990, Оснивачки акт НАТО–Русија из 1997, Истанбулски документ ОЕБС-а из 1999, Бечки документ из 2011, а посебно на Уговор о конвенционалним оружаним снагама у Европи из 1990, Уговор о нуклеарним снагама средњег домаћинства из 1987, Уговор о отвореном небу из 1992. и Конвенцију о хемијском оружју из 1993. године, с обзиром на то да сви они, мање-више, попримају епитет превазиђених из различитих разлога. Ажурирани стратешки концепт искључује било какво помињање Оснивачког акта Русија–НАТО из 1997. године, који регулише односе између Алијансе и Русије, а који је верзијом из 2010. поново потврђен.

Важно је да евентуални будући ангажман са Русијом буде осмишљен тако да подстиче сарадњу и гради структуру за дијалог који одражава будуће стратешко окружење, а не контекст Хладног рата. Основни проблем је недостатак поверења на обе стране, а самим тим и мала вероватноћа поштовања евентуалног будућег споразума. Колективна безбедност није нужно мртва, али ће неко време можда морати да буде потиснута у позадину, док се свет враћа политици равнотеже снага у догледној будућности.

КИНА И ОСТАЛА ПИТАЊА ОД ЗНАЧАЈА

Прво помињање Кине као стратешког „изазова” одражава још једну забринутост НАТО-а, овог пута због све већег утицаја Пекинга у Азији. Док Стратешки концепт из 2010. није директно помињао Кину и Индопацифички регион, у актуелном документу значајан простор посвећен је Кини, чије „исказане амбиције и политика принуде оспоравају интересе, безбедност и вредности НАТО-а”. Истакнуто је да је „Индо-Пацифик важан за НАТО, с обзиром да развој догађаја у том региону може директно утицати на евроатлантску безбедност”. То представља дуго очекивану промену тона према Кини. Изјава Алијансе у документу из 2022. године да ће „ојачати сарадњу са новим и постојећим партнерима у Индо-Пацифику како би се ухватила у коштац са међурегионалним изазовима и заједничким безбедносним интересима” вероватно ће изазвати запитаност Пекинга на шта се ту заиста мисли. С

друге стране, актуелни концепт „остаје отворен за конструктивно ангажовање на изградњи реципрочне транспарентности” са Кином.

Актуелни концепт наглашава и измењену сајбербезбедност, климатске промене, ауторитарно управљање и друге невојне претње. Климатске промене су у претходном концепту само једном поменуто, а сада чак једанаест пута, укључујући амбициозну изјаву да би НАТО требало да „постане водећа међународна организација када је у питању разумевање и прилагођавање утицаја климатских промена на безбедност”. Пуна пажња посвећена је и сајбернападима, при чему је Савез потврдио своју дугогодишњу политику према којој би „један или кумулативни скуп злонамерних сајберактивности, или непријатељске операције у, из или унутар свемира” могли да наведу НАТО да покрене своју клаузулу о узајамној одбрани из члана 5. То недвосмислено потврђује да се ради о још једној мери усмереној пре свега према Русији и Кини, намењеној одвраћању сајбернапада који изазивају физичку штету, јер би у супротном Алијанса била скептична према активирању члана 5 због напада те врсте. Поред тога, актуелни концепт на неколико места помиње напредовање ауторитарности као изазов интересима и вредностима Алијансе. У питању је претња која није директно апострофирана у претходном концепту.

Ажурирани стратешки концепт НАТО-а препознаје невојне претње као што су идентификовање и ублажавање стратешких рањивости и зависности, укључујући критичне инфраструктуре, ланце снабдевања и здравствене системе. Нове претње наглашавају све већи значај поузданих партнера у географским подручјима ван НАТО-а, као што је Азија, одакле Алијанса мора да обезбеди стабилност и сигурност снабдевања критичним компонентама и ресурсима. „Директна претња” идентификована у документу је тероризам, у свим његовим облицима и манифестацијама, као најдиректнија асиметрична претња безбедности грађана и међународном миру и просперитету.

Стратешки концепт изједначава простор Западног Балкана са Црноморским регионом који су од стратешког значаја за Алијансу, уз наставак подршке евроатлантским тежњама заинтересованих земаља у овим регионима. С тим у вези, НАТО планира појачане напоре да ојача способности држава да се баве различитим претњама и изазовима са којима се суочавају и повећа њихову отпорност на злонамерно мешање и принуду трећих страна. То подразумева и рад са партнерима на решавању заједничких безбедносних претњи и изазова у регионима од стратешког интереса за Алијансу, укључујући Блиски исток и Северну Африку. Посебно се наглашава важност Индопацифичког региона за НАТО, с обзиром на то да дешавања у њему могу директно утицати на евроатлантску безбедност, а као одговор наводи се јачање дијалога и сарадње са новим и постојећим партнерима у том региону за суочавање са међурегионалним изазовима и остваривање заједничких безбедносних интереса.¹

Посвећен историји свог подељеног народа и настојећи да га својим уметничким стваралаштвом бар doneкле обједини, Радош Бајић најновијим филмом и серијом о бескрајној хуманости и пожртвовању српског сељака који је у окупираној Србији, нацистима иза леђа, успео да средином 1944. године од заробљавања спасе више од петсто оборених америчких pilota, чини још један корак ка помирењу партизана и четника (Југословенске војске у отаџбини), два лица слободољубивог српског народа, која су обележила Други светски рат у нашим крајевима. Филм „Хероји Халијарда“ и ТВ серија „Ваздушни мост“, који се после опсежних вишегодишњих припрема, према Бајићевом сценарију и у његовој режији, а у продукцији „Contrast studios-a“, Телеком Србија и РТС, снимају већ другу годину на просторима најпре Космаја и Рудника, а затим Равне Горе, Суворора и села Прањане, испisuју још једну страницу недовољно нам познате националне историје, распећа српске породице и трагичног несналажења у преломним догађајима.

Бројним историјским особама којима нам Бајић дочарава јединствену ратну драму, познату под кодним именом „Халијард“, односно спасавање америчких pilota под вођством

Хероји Халијарда **БИТКА ЗА ПИЛОТЕ**

Пише Душан ГЛИШИЋ

Фото: Горан Станковић

Филм и серија Радоша Бајића о пожртвовању српског сељака који је ризикујући сопствени живот успео нацистима иза леђа да спасе више од петсто америчких pilota оборених над Србијом у лето 1944. године, представља још један златни камицак у његовом мозаику српске историје о којој мало знамо

Југословенске војске у отаџбини и генерала Драже Михаиловића и уз несесбично учешће тамошњег српског народа, додано је и неколико измишљених, поетских ликова, који током тих драматичних догађаја у лето 1944. године проживљавају своју личну драму. Породица је и овог пута у центру пажње уметника који својим стваралаштвом традиционално поручује да опште људске вредности, етика породице и здрави међусобни односи доносе победу у свим искушењима и изазовима којих је живот препун и без рата.

Прича о „Халијарду“ је ода хуманости, херојству, патриотизму, племенитости, свим оним људским особинама и врлинама којима се српски народ од давнина поноси. Инспирисани највећом појединачном акцијом спасавања савезничких pilota у историји ратног ваздухопловства, филм и серија обилују истинитим догађајима, драмом мештана суворборских села, који су предвођени Југословенском војском у отаџбини, у вишенедељном драматичном и ризичном надмудривању с окупатором, у лето 1944. године успели да сачувају животе 508 pilota оборених над Србијом. С импровизованог аеродрома у Прањанима, селу које ће по том подвигу остати записано у историји наднационалне племенитости и хумани-

КУЛТУРА

Прича о „Халијарду” је ода хуманости, херојству, патриотизму, племенитости, свим оним људским особинама и врлинама којима се српски народ од давнина поноси

зма, савезнички пилоти су неоткривени одлетели у слободу, а српски сељак у вечност.

Звонко Вучковић је један од историјских ликова, јунака филма и серије, који ће на јесен следеће године, за кад је планирана премијера филма „Хероји Халијарда”, у наше домове донети приче о несебичном жртвовању, жудњи за слободом и спремности да јој се упркос раскоlima и странпутицама подреди све, па и живот. Рођен у хрватској породици, после очеве погибиие и мајчине удаје за Србина Александра Вучковића, Звонко ће израсти у официра Југословенске војске који не признаје капитулацију и жели да настави борбу у редовима Равногорског покрета.

– Официр одан својој отаџбини и лојалан команданту Југословенске војске генералу Дражи Михаиловићу постаће његов близак сарадник, касније и један од војвода, али никада неће кренути путем злочина – прича за „Одбрану” познати глумац Радован Вујовић, који ће оживети војводу Таковског. – Изузетно образо-

ван, школовани официр Звонко Вучковић имао је разумевања за свој народ, за његову жудњу за слободом, па и бескрајне поделе у настојању да преживи рат. Није био судија, био је активни судионик у свим патњама српског сељака, у његовој борби против окупатора, па и себе самог, био је учесник судбоносних превирања и подела у националном трагању за истином и коначном судбином. Преживео је рат и у својим мемоарима оставио сведочанство о ратној трагедији српског народа, његовој тежњи да увек буде на правој страни историје, не питајући за цену.

Током снимања сцена у околини Прањана, филмска екипа и организатори „Contrast studios-a” ништа не препуштају случају. Сваки корак глумца, статиста, техничке екипе, под будним је оком редитеља Радоша Бајића и његових најближих сарадника,

У време наше посете екипи „Contrast studios-a” у Прањанима међу статистима с оружјем било је и десетак припадника Војске из јединица Команде за обуку, који су своје глумачке задатке на сету извршавали исто онако одговорно, пожртвовано и дисциплиновано као и све друге војничке обавезе

Звонко Вучковић је један од историјских ликова, јунака филма и серије, који ће на јесен следеће године, за кад је планирана премијера филма „Хероји Халијарда”, у наше домове донети приче о несебичном жртвовању

сцене се понављају у трагању за савршенством, карактеристичним за Бајићево стваралаштво, док сунце немилице пржи. Најтеже је наравно глумцима и статистима у дебелим чојаним униформама, али ништа лакше није ни шминкерима који се упорно боре против сунчеве немилосрдне жестице. Неколико претходних дана нестабилно време им, кажу, није било наклоњено, па се сада, упркос врелини, ради жестоко. По завршетку снимања на локацијама око Прањана и оближњег импровизованог аеродрома очекују их масовне сцене и снимање борби, у којима ће учешће припадника Војске Србије бити масовније него у време наше посете екипи „Contrast studios-a” када је, међу бројним статистима с оружјем, било и десетак припадника Војске из јединица Команде за обуку, који су своје глумачке задатке извршавали исто онако одговорно, пожртвовано и дисциплиновано као и све друге војничке обавезе.!

Радош Бајић о свом новом филму и серији

ХЕРОЈ У СВАКОЈ КУЋИ

Верујем да ће нам подсећање на операцију „Халијард” помоћи у настојању да досагемо слободу и спознамо колико смо заправо велики народ са храбрим срцем, чистим образом и поносном православном душом која нас учи да треба да будемо хумани и да сваком човеку учинимо добро – каже наш познати редитељ и сценариста

Пише Душан ГЛИШИЋ

После трогодишње опсежне припреме, која је, поред осталог, подразумевала и детаљно упознавање са, углавном, фељтонском и публицистичком литературом о мало познатој акцији у којој су мештани српских села, предвођени Југословенском војском у отаџбини, од немачког заробљавања спасили више од петсто савезничких pilota, и готово двогодишњег снимања сцена за филм „Хероји Халијарда” и играну ТВ серију „Ваздушни мост”, чије се приказивање очекује на јесен 2023, редитељ и сценариста Радош Бајић говори је за „Одбрану” о мотивима који су га, баш у овом времену, определили за филмско оживљавање мало познатог догађаја из српске ратне прошлости.

– Да не волим свој народ и да му не служим, никада се не бих бавио темама попут „Халијарда”. Овако, имам снажан порив и нескривену мотивацију да, инспирисан догађајима из

лета 1944. године – када је крај Другог светског рата био на видику – који су били увод у катарзу нашега народа, пред којим је било беспуће, испричам причу, кроз уметничку филмску наративу, о томе колико је поносан, храбар и достојанствен човек који је рођен на овим просторима. Који кроз векове мора да се бори и доказује своје право на живот, на слободу и самостojност у егзистенцијалном, националном и духовном смислу. Одређеним појавама и темама из нацио-

МОЈ ФИЛМ И СЕРИЈА КОЈУ РАДИМ БАВЕ СЕ И ТИМ ТРАГИЧНИМ ИСХОДИМА НАШЕГ САМОУНИШТЕЊА, ПОДЕЛАМА, РАСКОЛИМА И ИДЕОЛОШКИМ ЗАБЛУДАМА КОЈЕ СУ У МЕЋУСОБНИМ ОБРАЧУНИМА ОДНЕЛЕ СТОТИНЕ И СТОТИНЕ ХИЉАДА ЖИВОТА

налне историје треба се увек враћати, посебно оним које још нису довољно расветљене, или нису истинито презентоване. Прошлост се не може и не треба тражити само у уџбеницима историје. О ономе што смо, као народ, преживљавали, могу да нам приповедају и сведоци тих догађаја, или њихови потомци. Треба забележити и њихову истину. Због тога што као друштво нећемо моћи да кренемо напред док истини не погледамо у очи, док се не покајемо, док не опростимо једини другима и док се не деси национално помирење, које нам је преко потребно. Што су, давно пре нас, учиниле многе европске нације и народи...

Свака Ваша серија и филм изазива посебну врсту емоција и оставља дубок траг у свести гледалаца различитих генерација, па бих, зато, да Вас питам које поруке нам преносите филмом „Хероји Халијарда” и серијом „Ваздушни мост”?

НЕСЕБИЧНА САРАДЊА ВОЈСКЕ

Говорећи о дугогодишњој сарадњи са Министарством одбране и Војском Србије, редитељ Радош Бајић је, поред осталог, истакао да се ради о већ традиционално добрим односима који омогућавају врхунски рад и квалитетно испуњавање свих захтева продукције. – Својим учешћем Војска Србије и Министарство одбране дали су крила нашим пројектима „Хероји Халијарда” и „Ваздушни мост”. Без снажне сарадње са Командом РВ и ПВО и Командом Копнене војске реализација овако великог и захтевног пројекта не би била могућа, рекао је Радош Бајић.

– У време када је српски народ, у највећој акцији спасавања пилота иза непријатељских линија у историји светског ваздухопловства, спасио 508 младића из САД, крај рата на глобалном нивоу био је близу. Али, чини се, међусобни, крвави братоубилачки грађански рат Срба против Срба, сукоб заклетих идеолошких непријатеља, комуниста и оних који нису хтели да се одрекну заклетве коју су дали краљу и отаџбини – тек се распламсао. Мој филм и серија коју радим баве се и тим трагичним исходима нашег самоуништења, поделама, раскоlima и идеолошким заблудама које су у међусобним обрачунама однеле стотине и стотине хиља-

да живота. И оставиле трајне и катастрофалне последице на биће српског народа...

Да ли сматрате да нам Ваши филмови, с обзиром на избор тема, могу отворити неке нове видике кад је реч о историји нашег народа, оној коју познајемо и оној која нам је остала скривена?

– Треба имати прилично велику храброст, свест и одговорност и проговорити о темама које су дуго биле забрањене, склоњене, неподобне и гурнуте под тепих савремене историје, које су круцијално утицале на прошлост, а судбински су битне за садашњост и будућност нашег народа... Дакле, верујем да ће нам филм и серија о „Халијарду” помоћи у настојању да досегнемо слободу и спознамо колико смо заправо велики народ са храбрим срцем, чистим образом и поносном православном душом која нас учи да тре-

ВЕРУЈЕМ ДА ЈЕ СВАКО УМЕТНИЧКО ДЕЛО КОЈЕ ПОСПЕШУЈЕ ЉУБАВ И ПОВЕРЕЊЕ У НАШЕМ НАРОДУ – ПРЕКО ПОТРЕБНО. СИГУРАН САМ ДА ЋЕ НАС ФИЛМ КОЈИ РАДИМ УЧИНИТИ ПОНОСНИМ...

ба да будемо хумани и да сваком човеку учинимо добро...

Чак и онима који су нас засипали пројектиlima?

– Да. У овом случају и Американцима, чије смо пилоте спасили, који су, нажалост, склонили забору и који су показали да су окренули главу од доброти и човекољубивости српског народа. Показали су то 1999. својим „Милосрдним анђелом”, када су на српску нејач сручили бомбе са 17 тона осиромашеног уранијума. Верујем да ћемо филмом „Хероји Халијарада” и њих подсетити на време части и великог херојства Срба који су жртвовали своје животе да би спасили младиће из Дакоте, Вирџиније, Калифорније, Тексаса...

У Вашим филмовима много пажње поклања се породици, породичним и општељудским вредностима. Хоћемо ли и после Вашег најновијег остварења бити за нијансу нежнији, посвећенији породици и националним вредностима, хоћемо ли поверовати у снагу јединства и љубави према отаџбини, хоћемо ли успети да се ослободимо окова идеологије и подела, или ћемо и даље тумарати подељени не само између себе него и у себи?

– Не верујем да ћемо се тако напречац ослободити окова идеологије – јер су, нажалост, корени дубоки и дугорочно армирани. Али верујем да је свако уметничко дело које поспешује љубав и поверење у нашем народу – преко потребно. Сигуран сам да ће нас филм који радим учинити поносним, да ће код многих пробудити свест колико смо добар народ, вредан сваке пажње. Нисмо ми онакви каквим нас виде наши моћни мрзители – док сам жив, ја ћу то својим делима настојати да докажем. Такође, основа трајања и опстанка Срба је породица. Тако ћемо и у „Халијарду” имати породицу Јовић, коју ће „оживети” Петар Божовић, Жарко Лаушевић, Никола Ракочевић, Вучић Перовић... А снага јединства и љубав према отаџбини представљају аманет и ваљало би да постане наш наук. Јер смо без отаџбине – нико и ништа...!

Подигнут споменик српском народном трибуну, војводи
и генералу Ђорђу Стратимировићу

БОРАЦ ЗА НАРОДНА ПРАВА

Један од оснивача Српске Војводине, војсковођа и борац за национално опредељење Срба у Угарској и Хабзбуршкој монархији, целог живота борио се за остварење вековног сна – слободан живот у матичној држави

Пише Душан ГЛИШИЋ

Сремски Карловци су историјски међаш српског народа под Хабзбуршком монархијом, па не изнећајује што је баш у том граду, у знак захвалности за све што је учинио за слободу Срба у Угарској, недавно подигнут споменик Ђорђу Стратимировићу, великом народном трибуну и војсковођи, рођеном у богатој и политички активној велепоседничкој породици у Новом Саду 1822. године. Тиме је Србија, по ко зна који пут, вратила дуг једном од својих највећих бораца за национална права, истрајном политичком, али и револуционарном поборнику права на самоопредељење нација заточених у аустријској и аустроугарској царевини.

После основне школе и гимназије Стратимировић се, по ондашњем обичају виђенијих породица, определио за војну службу, па је 1837. уписао четворогодишњу Војну инжињеријску академију у Бечу. Као потпоручник две године служио је у Седмој хусарској пуковнији у Ломбардији, а затим се, као поручник, вратио у Кулпин на породично имање. Бујање националне свести српског народа у Угарској, не само под утицајем свеопштих револуционарних струјања у том делу Хабзбуршке монархије 1848, било је толико снажно да је већ у марту исте године, уз одлучујуће Стратимировићево учешће, у Новом Саду основан Револуционарни одбор, у коме су, поред Срба, били и представници немачког народа у Угарској.

Истовремено са формирањем делегације за преговоре с Угарским сабором, ради заштите српског народа и њихових права, основана је и Народ-

на гарда, чији ће се значај сагледати веома брзо. Пошто није било споразума с представницима Угарског сабора, у Новом Саду је одржана Мајска скупштина, на којој је основана Српска Војводина, а Стратимировић изабран за председника Главног одбора и вођу револуционарног народног покрета, коме су се, у страху од мађарских репресалија, убрзо придружили земунски и граничарски шајкаши.

Сукоб с мађарском војском започео је 12. јуна 1848, њеним нападом на Сремске Карловце, који су успешно одбрањени, захваљујући храбром и непоколебљивом држању управо Стратимировића. Задивљен његовом енергичном и упорном одбраном Сремских Карловаца, народ му је убрзо доделио титулу народног војводе. Ускоро, Стратимировић постаје ко-

мандант све бројније устаничке војске, а Шајкашка најјаче војно упориште Срба у Угарској. До августа 1848. формиран је велики број војних логора са све снажнијим јединицама.

Под вођством Ђорђа Стратимировића, Срби из Војводине су, потпомогнути добровољцима из Србије, извојевали неке од одлучујућих победа у борбама за Ечку, Србобран, Темерин, Сириг, Јарак, Велики Бечкерек, Тител... Због тих победа и упорне политичке борбе за остваривање права српског народа на самоопредељење, био је омиљен у народу, који му је давао снагу чак и за антикорупцијске битке са патријархом Рајачићем и његовим послушницима.

По окончању револуције, 1849, као истрајни и неумољиви противник угарске власти у Војводини, Стратимировић ступа у аустријску војску, у којој добија чин потпуковника. Био је ангажован у Црној Гори, на Крфу и у Епиру, да би 1858. био упућен и у мисију у Београд, са задатком да извештава о ситуацији у Србији. Следеће године је, као генерал-мајор, био у служби гувернера Далмације, а након пензионисања постављен је за генералног конзула у Палерму. Од 1860. поново је у Војводини, где се бави политичким радом и одбраном српских интереса у Монархији.

Пошто је иступио из аустријске војске, 1865. изабран је за посланика у државном сабору, да би, по издијању Првог српско-турског рата, 1876, своје значајно војно искуство ставио на располагање српској војсци. По окончању борби повукао се у Беч, где је живео до смрти, 1908. године.

Првенство Војске Србије
у трци са препрекама на
десет хиљада метара

ПОБЕДА ЕКИПЕ КОПНЕНЕ ВОЈСКЕ

Заставник Драган Стојиљковић,
старији водник прве класе
Далибор Анђелковић, водник прве
класе Лазар Ђорђевић, водник
Саша Аритонович, млађи водници
Слађан Вујашанин и Станоје
Миловановић и разводник Петар
Шарковић ући ће у историју војног
спорта као први победници у
једној од најтежих и најзахтевнијих
војничких спортских дисциплина
– трци са препрекама на десет
хиљада метара, која је први пут
организована у Војсци Србије

Пише Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Фото: Зоран Миладиновић и Горан Шљивић

Пријем победничке
екипе код команданта
Копнене војске
генерал-потпуковника
Милосава Симовића

Такмичења и првенства Војске Србије одржавају се без директних преноса на телевизији и пред, спортски речено, празним трибинама, тако да је мало познато да и на овим специфичним спортским надметањима све пршти од узбуђења, ривалства, изненађења, драматичних прекрета, победа у финишу и подвига. На Првенству Војске Србије у трци са препрекама на десет хиљада метара, одржаном 3. јуна на војном полигону „Берановац“ код Краљева, несумњи-

во су били заступљени сви поменути елементи великих спортских догађаја, улепшани за позитивни такмичарски дух и јединствени фер-плеј на борилишту. Учествовало је девет екипа (Генералштаб ВС, Војна академија УО, 72. бригада за специјалне операције, 63. падобранска бригада, Команда за обуку, РВ и ПВО, Гарда, Одред ВП „Кобре“ и Копнена војска) са по седам такмичара, а после исцрпљујуће трке победничку титулу освојили су припадници екипе Копнене војске. Друго место припало је тиму 72. бригаде за специјалне операције, док су

трећи у укупном пласману такмичари из 63. падобранске бригаде. Стазу са 24 препреке, дугу десет километара, први је претрчао старији водник прве класе Далибор Анђелковић из Речне флотиле КоВ-а, док је у женској конкуренцији најбоља била војни службеник Бојана Марић из Првог центра за обуку.

СПОЈ ИСКУСТВА И МЛАДОСТИ

Мало ко је екипи Копнене војске давао веће шансе за победу у трци са препрекама на десет хиљада метара. Веровало се да ће специјалци из Пан-

чева, падобранци из Ниша и припадници „Кобри” поделити одличја, како због резултата из претходних година, тако и због захтевне обуке кроз коју пролазе, усмерену управо на подизање физичких способности, вештина и менталне снаге. Мислило се да ће тенкисти, артиљерци и пешадинци тешко успети да буду бољи од припадника специјалних јединица, али као да се заборавило да су старешине, војници и војни службеници из Копнене војске на неким ранијим такмичењима били у самом врху. Они су, та-

кође, на само такмичење дошли уверени да ће бити најбољи, обавиши пажљиву селекцију након једномесечне темељне и захтевне припреме.

Кренимо редом. Референт за физичку обуку у Команди Копнене војске професор Никола Никић крајем фебруара почео је да ради на селекцији такмичара тако што су му колеге из јединица предлагале кандидате који су већ имали завидна спортска искуства. Репер је био једноставан и гласио је – кандидат може да истрчи десет хиљада метара и савлада препреке, те да на припреме дође у што бољој психофизичкој кондицији. На тај начин изабрано је тридесетак припадника Копнене војске који су у нишкој касарни „Књаз Михаило” започели припреме 9. маја. Међу њима су, по правилу, били старешине и војници који су се ранијих година такмичили у војном вишебоју или они који се у слободно време баве планинским трчањем, полумарафоном, марафоном и сличним спортовима. Припреме шире групе кандидата у Нишу водио је референт физичке обуке у Мешовитој артиљеријској бригади Златко Ђорђевић, коме је одмах било јасно да припрема људе за најтежу војничку спортску дисциплину, која тражи максимум издржљивости, снаге и вештине за савлађивање препрека. „Урадили смо базичне припреме, симулирали такмичарске препреке и организовали трке на кеју поред Нишаве, али тежиште је било да сачинимо тим који ће у дужем временском интервалу моћи да одговори свим захтевима и напорима предстојећег такмичења” – каже професор Ђорђевић.

У Нишу је после петнаестодневних припрема изабрано 13 такмичара који су отишли у Краљево на другу фазу припрема, пошто се на војном полигону „Берановац” налази једина стаза са препрекама, дуга десет километара. Такмичарска правила прецизирала су да се стаза може прећи само два пута пре самог такмичења. Ограничењима ту није био крај, пошто је одређено да у свакој екипи могу бити највише два такмичара који су се при-

премали или учествовали на такмичењу „Чувар реда”. Интерна тренинг трка била је мерило и основ за формирање такмичарског дела екипе, у коју су ушли: заставник Драган Стојиљковић, старији водник прве класе Далибор Анђелковић, водник прве класе Лазар Ђорђевић, водник Саша Аритонович, млађи водници Слађан Вујашанин и Станоје Миловановић и разводник Петар Шарковић. Била су то, данас то знамо, седморица величанствених, они који ће ући у историју војног спорта као први шампиони у једној од најтежих и најзахтевнијих војничких спортских дисциплина.

– Водили смо рачуна да нам екипа буде спој искуства и младости – истиче вођа екипе професор Никола Никић – Млађи су на припремама били бољи, али су на самом такмичењу искуснији учесници остварили боље резултате. Показало се да се на такмичењу све мења и да је тешко издржати ривалство екипа, међусобни ривалитет такмичара, борбу са самим собом и притисак да мораш баш тад, баш ту, показати да си најбољи. Услови за такмичење 3. јуна били су изузетно тешки, упекло је сунце, било је више од тридесет степени на Берановцу, а трчало се у чизмама. На делу је требало показати оно што смо увежбавали, прилагодили смо тактику сваком појединцу, тако да је сваки такмичар знао када треба убрзати, када успорити, како савладати најтеже препреке и како проћи оне лакше. План је био да нам сви такмичари пређу стазу за време између 50 и 55 минута, али једно је план, а друго стварност.

ДАН ОДЛУКЕ

Жребом је одлучено да чланови тима Копнене војске крену девети односно последњи. Трка је почела, професор Никић, гледајући своје такмичаре, по ко зна који пут понавља тактику. Креће први такмичар, снажно. Тркачи из различитих екипа крећу на сваки минут, а након пет минута паузе такмичари из друге ротације. На стазу излази млађи водник Слађан Вујашанин, прва узданица екипе Копнене војске, који је на контролној трци

ОРГАНИЗАЦИЈА ПРВЕНСТВА

Првенство Војске Србије у трци са препрекама на десет хиљада метара резултат је опредељења да се у условима епидемије ковида 19 организују мања, али атрактивнија спортска такмичења. Основна идеја такмичења настала је по угледу на дисциплину Међународних војних игара „Чувар реда”, која је 2021. одржана у Србији. Стаза за поменуто такмичење је остала нетакнута, тако да је уз мање измене била полигон и за првенство Војске Србије. Такмичаре су, поред десет километара препуних успона и падова, чекале и препреке попут тунела, „Евереста”, „ирског стола”, планиског прелаза, зида од гума, висице, моста, десантне мреже, водене препреке, жичане мреже или пузања испод тенка. Иако има и елемената других спортова, попут атлетике, планиског трчања, војног вишебоја и оријентиринга, такмичење је у великој мери оригинално. Организација првог првенства поверена је Копненој војсци, у којој је највећи терет поднела Друга бригада, којом командује пуковник Синиша Сташевић. Председник организационог одбора био је управо пуковник Сташевић, док се на челу комисије за организацију и реализацију спортског дела програма налазио пуковник Горан Стаменковић из Команде Копнене војске. Оцене након првенства говоре да је организација била врхунска, како у спортском делу, тако и у делу логистике, безбедности, информисања јавности и других сегмената. На стази је у сваком тренутку било пет санитарних екипа, које су ангазоване како би медицински радници врло брзо, уколико затреба, помогли такмичарима или неком од посматрача.

истрчао невероватно време од 42 минута. Био је међу најбољима и на такмичењу „Чувар реда”, што говори да је – фаворит. Креће девети по реду, али брзо пролази једног, другог, трећег такмичара... Време врхунско, види се да ће на циљ стићи или први, или да неће ни стићи. На двадесетој пре-

preci Вујашанин је колабирао и одустао од трке. У тиму Копнене војске неверица, сви су помислили да је готово пошто се време њиховог најбољег такмичара неће ни рачунати.

– Од младог такмичара Вујашанина очекујемо да у будућности буде носилац спортских екипа Копнене војске, али тог дана на Берановцу напросто је сагорео од жеље и хтења – каже професор Никић. – Догодило се то и другим такмичарима. Члан једне од екипа није успео да прође релативно једноставну препреку скок са дебла на дебло, где је требало само одржати равнотежу. Покушавао је више пута и одустао. Није се знало ко ће када и где застати. Одустајање Вујашанина за нас је представљало велико разочарање, али је, на неки чудан начин, било подстрек другим момцима, додатни мотив да буду бољи од противника, од себе и ранијих времена. На крају су, уистину, постигли од три до пет минута боља времена него што су имали икада раније.

Трка са препрекама на десет хиљада метара је, по свему судећи, изразито индивидуални спорт, мада се у финалу видело колико је важан тимски дух. Чинило се да одлучују секунде, тако да су чланови екипе Копнене војске храбрили један другог, а када би неко завршио трку, одлазио је да бодри оне који су још увек на стази. У завршници је требало пузати испод тенка и жичане оgrade. Викало се: „Хајде, можеш ти то, вуци до краја, јури, победи!” Уродило је плодом. Последња два такмичара из екипе Копнене војске успели су да направе разлику од чак три минута у односу на екипу 72. специјалне бригаде, која је освојила друго место. Срећи није било краја.

– Кључ изненађења које смо остварили је у добрим припремама, тимском духу и индивидуалним квалитетима чланова екипе. После првенства наступило је велико олакшање, али и радост и понос због доделе медаља, пријема најбољих код начелника ГШ ВС генерала Милана Мојсиловића и целе екипе код команданта Копнене војске генерал-потпуковника Милосава Симовића. Поносан сам, како на

наше такмичаре, тако и на целокупно првенство, које је одлично организовано и протекло у величанственом спортском духу – закључује професор Никола Никић.

МЕНТАЛНА ФОКУСИРАНОСТ

Прва два места у индивидуалном пласману припала су члановима екипе Копнене војске. Најбољи је старији водник прве класе Далибор Анђелковић из Речне флотиле. Водник Анђелковић је припадник 93. ронилачке чете и командир противминског тима, што већ говори о одличној физичкој спремности. Иза себе има и падобранске скокове, али и завидно спортско искуство, пошто је спортом почео да се бави у раној младости. У основној школи освајао је прва места у микс дисциплинама (трчање, скок удаљ, бацање кугле, спринт), што је у великој мери одредило његов спортски пут. По завршетку Средње стручне војне школе за подофицире у Пожаревцу улази у свет војног вишебоја, у који га уводи војни службеник

Дубравко Марић, несебично га учешћу шта то победник мора да поседује. Школа је очигледно била добра, јер је водник Анђелковић више пута освајао прва места у појединачној конкуренцији на првенствима Војске Србије у војном вишебоју. Готово у исто време постаје члан тима Војске Србије у војном пентатлону и у том занимљивом спорту (комбинација трчања, бацања бомбе у циљ и удаљ, пливања у базену са препрекама, савлађивања полигона са препрекама и гађања из пушке) осваја медаље на европским такмичењима и учествује на Војној олимпијади у Јужној Кореји. Учесник је и бројних цивилних такмичења у природи широм Србије на којима, такође, постиже велике успехе.

– Имајући искуство у другим спортовима, нисам сумњао да ћу се прилагодити и условима на првом такмичењу са препрекама на десет километара – каже старији водник прве класе Далибор Анђелковић. – Сама трка је изузетно захтевна, поготово што се трчи у униформи и војничким чизмама. Међутим, уз мото „сви за једног,

један за све” веровао сам да се можемо попети на постоље. У том другарском духу нашли смо мотив да савладамо трку која захтева издржљивост, снагу, агилност, снажљивост, пре свега борбеност и менталну фокусираност. Без ова два последња елемента нема добрих резултата.

Старији водник Далибор Анђелковић наводи да тајну успеха екипе Копнене војске треба потражити и у правом тајмингу за „спуштање пакленог темпа” пред крај припрема, како такмичари не би „сагорели” на самом такмичењу. Важна је била и правилна хидратација пре трке. „Ако на самој трци осетимо жеђ, већ смо у проблему, тако да нам ни окрепне станице на стази неће пуно помоћи. Нагиб терена се често мења, тако да је јако важно и да такмичар зна где да попусти, а где да дода гас. Много наизглед детаља утицало је да тог дана будемо први и остваримо прави подвиг”, тврди водник Анђелковић.

ТЕНКИСТА И СНАЈПЕРИСТА

Друго место у појединачном пласману трке са препрекама на десет хиљада метара освојио је водник прве класе Лазар Ђорђевић, који обавља дужност командира тенка у Оклопном батаљону Т-72М. Како је тенкиста успео да заслужи сребрну медаљу у конкуренцији специјалаца, падобранаца, „кобри”, извиђача, војних полицајаца? Прича се понавља. Водник Ђорђевић јесте тенкиста, и то, како кажу, врхунски, али се од 2011. такмичи и у војном вишебоју, тако да иза себе има и титулу првака Треће бригаде КОВ-а и друго место са првенства Копнене војске.

– Десет хиљада метара није лако ни претрчати, а са препрекама је све много сложеније – говори водник прве класе Лазар Ђорђевић. – На стази водиш борбу са самим собом. Ни пред једном препреком нисам помислио да ја то нећу моћи да урадим, али јесте било варирања темпа, застајања, како би се организам прилагодио сталним променама ритма. Препрека „ирски скок” је најзахтевнија, пошто је реч о хоризонталној летви на виси-

ни од два метра, коју треба прећи. Све смо пребродили, а освојено друго место мотивише ме да се и даље бавим захтевним спортовима.

Спортског искуства имао је и заставник Драган Стојиљковић, војни полицајац и снајпериста у Трећем батаљону војне полиције, активни тркач у планинском трчању, који је прошле године учествовао и на такмичењу „Чувар реда”. – Прошлогодишње такмичење је било другачије, пошто је на њему екипа добра онолико колико је добра најслабија карика у тиму – истиче заставник Стојиљковић. – Ове године смо се такмичили појединачно, али победили смо, верујем, зато што смо били јаки као тим. Бодрили смо један другог. Никад више зноја, чини ми се, нисам пролио, иако на тркама скај-раинг прелазим и по више десетина километара. Био сам потпуно спреман да ментално и физички изгарам и зато се захваљујем команданту Копнене војске генералу Симовићу, пуковнику Стаменковићу, професорима и стручној екипи, који су нам омогућили да се одлично припремимо. Базен са водом представљао ми је најсложенију препреку, пошто је улазак у хладну воду шок за организам, тако да није лако препливати ни дванаест метара.

Првенство Војске Србије у трци са препрекама на десет хиљада метара се завршило, али су скоро сви такмичари екипе Копнене војске наставили са спортским активностима. Седам дана касније заставник Стојиљковић учествовао је на државном првенству у планинском трчању на планини Овчар и у конкуренцији више од сто такмичара шести стигао на циљ. Почетком јула Стојиљковић је трчао на Тари стазу од 66 km са кумулативним успонима и падовима од 3.300 m, на којој је сваки учесник који стигне на циљ уједно и победник. Поменуте чињенице показују како је екипа Копнене војске начинила велико изненађење и нашла се на највишем постољу – сједињујући одличну селекцију и припреме такмичара са завидним спортским искуствима, који су у правом тренутку исказали максимум психофизичких квалитета и тимског духа.!

ШАМПИОНКА ИЗ СОМБОРА

Прво место у појединачној женској конкуренцији освојила је Бојана Марић, која обавља послове референта физичке обуке у сомборском Првом центру за обуку Команде за обуку. Докторирала је у струци и објавила низ научних радова о утицају различитих врста тренинга на разне биохемијске процесе у организму и оксидативни стрес. Остварила је значајне резултате у војном спорту. Мајка је троје деце. – Драга ми је титула, али још више што је екипа Команде за обуку заузела високо четврто место на првом првенству Војске Србије у трци са препрекама на десет хиљада метара – каже Бојана Марић. – Ово место су нам донели труд, упорност, истрајност и изграђени колективни дух и јединство. Учествовала сам на више трка овог типа, али ова је, свакако, била најтежа због брдовитог терена, захтевних препрека, високе температуре и чињенице да смо трчали у униформи и са чизмама.

„Ваздухопловни спуст 2022”

КАД ПИЛОТИ ПЛОВЕ

Пише Никола СТАРЧЕВИЋ

Крајем јула, у организацији Удружења пилота „Тигрови” и 241. ловачко-бомбардерске авијацијске ескадриле, одржан је други ваздухопловни спуст Ибром, који је окупио више од тридесет пилота и техничара „наоружаних” добром енергијом и жељом за авантуром

Обиси средњовековног град Маглича, смештеног на стрмој планинској коси Столова, били су оријентир за полазну тачку спуста који је одржан 23. јула. Вијугавим током Ибра чамци су се запутили ка Матарушкој Бањи, речним током дужине око 19 километара.

ДОПРИНОС ЈЕДИНСТВУ

Након последњих припрема и заједничког фотографисања, заљубљеници у ведро небо и ваздухопловство ушли су у војне гумене чамце и запловили Ибром. Спуст, који је ове године због ниског водостојао трајао нешто дуже – око шест сати, започео је песмом и добрим расположењем. Међутим, по који бук и брзак знали су да уздрмају опуштenu атмосферу и додају потребну дозу адреналина.

Екипа магазина „Одбрана” изабрала је „најискуснији чамац”. Ветерани и они близу те категорије пока-

зали су нам своје умеће на води уводећи чамац у „матицу” – најбржи ток реке, али и како треба избећи „брод” – како је наш народ називао део речног корита који је могао да се прегазе запрежним колима, а на коме се чамци могу насукати.

Након нешто више од два сата екипе су направиле прву паузу у Богutowцу, на месту где се Лопатница улива у Ибар, а после кратког предаха наставиле ка циљу. Како је дан одмицао, тако је врућина постајала све већа, а све су чешћа била и искакања из чамца у реку, како би се накратко расхладило. По правилу, како смо наилазили на шири ток Ибра, тако је и спуст успоравао, те је био потребан додатни напор у веслању како би се на време стигло до циља – Матарушке Бање. На заједничком ручку, уз сумирање утисака и препричавање доживљаја, учеснике су поздравили организатори, најавивши да им је циљ да се спуст Ибром наредних година омасови. ➤

Пуковник авијације и претходни председник Удружења пилота „Тигрови“ Александар Милићевић истакао је да управо оваква дружења доприносе кохезији јединице.

– На ваздухопловном спуту окупљамо чланове удружења у коме равноправно учествују и пилоти и ваздухопловни техничари, како активни, тако и пензионисани. Надамо се да ће нам се наредних година све ескадриле, Команда Ваздухопловства и бројни љубитељи авијације придружити у спуту Ибром, као и у другим активностима које организујемо.

НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИЈА

Председник Удружења пилота „Тигрови“ мајор авијације Владан Нешић подсећа нас да се идеја о његовом оснивању јавила још 2008. године, када је одржана иницијална оснивачка скупштина.

– Тим поводом окупила се група од 19 пилота 241. ловачко-бомбардер-

Најпознатија акција у нашој организацији је Меморијал „Пилот Живојина Ђурић“, коју традиционално одржавамо од 2013, са изузетком 2020. због глобалне пандемије. Меморијал је у част ратног команданта 241. лбае, који је погинуо извршавајући задатке своје јединице током НАТО агресије 1999. године.

ске авијацијске ескадриле, који на својим грудима поносно носе препознатљив амблем са силуетом тигра. Удружење је формирано на иницијативу тадашњег команданта, са намером да својим активностима негује традицију 1. ваздухопловне ескадриле и јединица које су је наставиле. Донета је одлука о циљевима и активностима у наредном периоду, а уследиле су припреме за регистрацију на правном и финансијском плану код надлежних државних органа. Удружење пилота „Ти-

грови“ основано је 15. фебруара 2010. године у Краљеву, од када активно ради на остваривању својих циљева – говори мајор Нешић и истиче да је у протеклом периоду Удружење спровело низ акција на неговању традиција.

– Најпознатија акција у нашој организацији је Меморијал „Пилот Живојина Ђурић“, коју традиционално одржавамо од 2013, са изузетком 2020. због глобалне пандемије. Меморијал је у част ратног команданта 241. лбае, који је погинуо извршавајући задатке своје јединице током НАТО агресије 1999. године. Такође, од 2019. Удружење активно ради на популаризацији ваздухопловства и од тада смо, у сарадњи са Министарством одбране, спровели три акције са циљем да пилотски и ваздухопловнотехнички позив приближимо средњошколцима како би младе људе подстакли да се одреде за школовање у Средњој стручној војној школи и на Војној академији.!

Фото: Андрија Гавриловић

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ (Ј-1) расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства у својству цивилних лица на служби у Војсци Србије у радни однос на неодређено време ради потпуне радних места

у Управи за телекомуникације и информатику
(Ј-6) Генералштаба Војске Србије
Радна места која се попуњавају:

- 1.1. послужилац АТЦ, ЗССС (1 извршилац);
- 1.2. техничар за електронска средства, 4ССС (1 извршилац);
- 1.3. руковац ТМС, 4ССС (1 извршилац);
- 1.4. механичар за радио-уређаје и системе, 5ССС (1 извршилац);
- 1.5. механичар за клима и раскладне уређаје, 4ССС (1 извршилац);
- 1.6. монтер кабловских линија, 5ССС (1 извршилац);
- 1.7. механичар за електронска средства, 5ССС (1 извршилац).

Општи услови:

- да су кандидати пунолетни држављани Републике Србије;
- да су здравствено и психофизички способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије;
- да имају одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкуришу;
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да су безбедносно проверени и да нема безбедносних сметњи за пријем на радна места на која конкуришу.

Посебни услови:

радно место под редним бројем 1:

- завршено средње стручно образовање (три године) – смер електротехнички или ПТТ смер;

радно место под редним бројем 2:

- завршено средње образовање – стручно (четири године) – смер електротехнички;

радно место под редним бројем 3:

- завршено средње образовање – стручно (четири године) – смер електротехнички или машински;

радно место под редним бројем 4:

- завршено мајсторско и специјалистичко образовање (ВКВ или 5ССС) – смер електротехнички;

радно место под редним бројем 5:

- завршено средње образовање – стручно (четири године) – завршена електротехничка или машинска школа;

радно место под редним бројем 6:

- завршено мајсторско и специјалистичко образовање (ВКВ или 5ССС) – смер електротехнички или ПТТ смер;

радно место под редним бројем 7:

- завршено мајсторско и специјалистичко образовање (ВКВ или 5ССС) – смер електротехнички.

Изборни поступак:

У изборном поступку биће примењени Критеријуми прописани Одлуком о критеријумима за пријем цивилних лица на службу у Војсци Србије јавним конкурсом и без њега („Службени војни лист” број 13/19, 20/20 и 2/22).

За сва радна места биће спроведене следеће активности у селекцији: просек оцена са нивоа школовања предвиђеног за формацијско место које се попуњава (40% од укупног броја бодова), психолошка процена кандидата (30% од укупног броја бодова), разговор

са кандидатом (30% од укупног броја бодова), медицинско-здравствена процена и безбедносна провера.

Кандидати чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве, потпуне и уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запослење на радним местима за која конкуришу, биће упућени на психолошку процену капацитета у надлежне војноздравствене установе. Наведена процена врши се путем стандардизованих тестова.

О датуму, времену и месту обављања процене психолошких капацитета, кандидати ће бити благовремено обавештени телефонским путем на бројеве телефона које су навели у својим пријавама или писаним путем на адресе наведене у пријави.

Кандидати који не задовоље на психолошкој процени или који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка, губе право на даље учешће у изборном поступку.

Са кандидатима који задовоље процену психолошких капацитета биће организован разговор. О датуму, времену и месту обављања разговора кандидати ће бити обавештени писаним путем на адресе наведене у пријави или телефонским путем на бројеве телефона које су навели у својим пријавама.

Кандидати који се не одазову позиву да учествују у овој фази изборног поступка губе право на даље учешће у изборном поступку.

За кандидате који уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера у складу са Правилником о безбедносним проверама лица које обавља Војнобезбедносна агенција.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о здравственој способности за рад на радним местима на која су конкурисали.

Место рада:

- под редним бројевима 1, 3, 4, 5 и 6 – Београд;
- под редним бројем 2 – Ћуприја;
- под редним бројем 7 – Рашка.

Рок за подношење пријаве на јавни конкурс је 30 (тридесет) дана и почиње да тече наредног дана од дана када је јавни конкурс оглашен у магазину „Одбрана”.

Лице задужено за давање обавештења о јавном конкурс: капетан Стефан Стојановић, телефон: 011/3603-537.

Адреса на коју се подноси пријава за јавни конкурс: поштом на адресу Команда Бригаде везе, Рашка број 2, 11000 Београд, са назнаком „за јавни конкурс”. Лична достава пријава може се извршити на деловодство Команде Бригаде везе, Рашка број 2, Београд.

Докази који се прилажу уз пријаву на јавни конкурс:

Уз пријаву у којој се наводе основни лични подаци, адреса становања, контакт телефон, имејл адреса, редни број радног места на које се конкурише, кандидати поред кратке биографије прилажу и следеће:

За сва радна места:

- оригинал или оверена фотокопија дипломе којом се потврђује стручна спрема, односно стечено прописано звање или занимање;
- оригинал или оверена копија сведочанства за сваки разред захтеване школе (за радна места за која је прописан 3, 4 или 5. степен стручне спреме);
- оригинал или оверена копија уверења о положеном специјалистичком испиту – за радно место за које је прописан 5. степен стручне спреме;
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац – не старији од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању од

најмање шест (6) месеци (не старије од шест месеци);

- уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа.

Сви докази прилажу се у оригиналу или у фотокопији коју је оверио јавни бележник. Изузетно у градовима и општинама у којима нису именовани јавни бележници докази могу бити оверени у основним судовима, судским јединицама, пријемним канцеларијама основних судова, односно општинским управама као поверени посао.

Напомена:

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији овереној у општини, суду или код јавног бележника биће одбачене решењем.

Сагласно одредби члана 125. Закона о Војсци Србије при избору за пријем у службу у својству цивилног лица на служби у Војсци Србије додатно се вреднује чињеница да је кандидат супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије, дете палог бораца, супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања и супружник, односно члан породице професионалног војног лица.

Пробни рад обавезан је за све оне кандидате који први пут заснивају радни однос у државном органу. Пробни рад за радни однос заснован на неодређено време траје шест месеци. Запосленом који не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

Јавни конкурс спроводи Конкурсна комисија коју именује министар одбране.

Одредбом члана 9. и члана 103. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/2016 и 95/18 – аутентично тумачење) прописано је, између осталог, да у поступку који се покреће по захтеву странке орган може да врши увид, прибавља и обрађује личне податке о чињеницама о којима се води службена евиденција када је то неопходно за одлучивање, осим ако странка изричито изјави да ће податке прибавити сама.

Потребно је да кандидат попуни изјаву којом се одређује за једну од две могућности: да орган прибави податке о којима се води службена евиденција или да ће то он учинити сам. Наведену изјаву је могуће преузети на веб-страници Министарства одбране Републике Србије www.mod.gov.rs. Потписану изјаву неопходно је доставити уз молбу уз напред наведене доказе како би орган могао даље да поступа.

Документа о чињеницама о којима се води службена евиденција су: уверење о држављанству; извод из матичне књиге рођених; уверење из суда и МУП-а да се против лица не води кривични поступак, односно да лице није осуђивано на казну затвора у трајању од најмање шест месеци; уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа.

Кандидати који конкуришу на више формацијских места подносе појединачне пријаве за свако радно место на које конкуришу, у којима наводе уз коју од пријава су приложили тражене доказе.

Лице које је већ запослено у Министарству одбране и Војсци Србије, а које се пријављује на јавни конкурс, уместо уверења о држављанству и извода из матичне књиге рођених, подноси решење о распоређивању на радно место, односно формацијско место у организационој јединици у којој ради, или решење да је нераспоређено.

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА КАДРОВЕ**
расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за попуњу формацијских места у Универзитету одбране пријемом лица из грађанства у својству војних службеника у радни однос на неодређено време

У Војну пошту 1965, Београд,

место службовања Београд

- 1) оператер за обраду и унос података, ССС – 1 извршилац.

У Војну пошту 2522 Београд,

место службовања Београд

- 2) референт, ОАС240 – 1 извршилац;
3) виши књижничар, ОСС – 1 извршилац.

Општи услови конкурса:

- да је кандидат пунолетни држављанин Републике Србије;
- да је здравствено способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије;
- да има одговарајућу стручну спрему за формацијско место за које конкурише;
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да се против њега не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од 6 (шест) месеци;
- да је безбедносно проверен и да нема безбедносни сметњи за пријем на формацијско место на које конкурише.

Посебни услови конкурса:

- поседовање сертификата по ECDL стандарду;
- за радно место под редним бројем 1 може конкурисати лице које има завршену средњу школу у трајању од четири године, образовни профил из области информатике, рачунарства и информационо-комуникационих технологија или гимназију природно-математички смер;
- за радно место под редним бројем 2 може конкурисати лице које има завршене основне академске студије у трајању од четири године из правних наука;
- за радно место под редним бројем 3 може конкурисати лице које има завршене основне струковне студије у трајању од три године из филолошких наука области библиотекарства или информатике и положен стручни испит из библиотечно-информационе делатности, након периода од једне године рада на библиотекарским пословима.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, при избору за пријем у службу у својству цивилног лица на служби у Војсци Србије додатно се вреднује чињеница да је кандидат супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије, дете палог борца, супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања и супружник, односно члан породице професионалног војног лица.

Пробни рад у трајању од шест месеци је обавезан за све кандидате који први пут заснивају радни однос у државном органу. Пробни рад прати непосредно претпостављени старешина, који надлежном руководиоцу даје писано мишљење о томе да ли је лице задовољило на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без његове писане сагласности и без права на новчану накнаду због отказа.

Јавни конкурс спроводи конкурсна комисија коју именује министар одбране.

Начин конкурсисања

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе пријаву (молбу) Универзитету одбране, уз коју прилажу следећу документацију:

- CV или кратку биографију;
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- оверене фотокопије дипломе о стеченој средњој стручној спреми и сведочанстава за сваки разред средње школе (за радно место под редним бројем 1), односно оверене фотокопије дипломе о стеченој школској спреми (за радно место под редним бројем 2 и 3);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа Министарства унутрашњих послова да кандидат није кривично осуђиван на казну затвора у трајању од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос није престајао због повреде дужности из радног односа (само за лица која су била запослена у државном органу);
- оригинал или оверену фотокопију сертификата или потврде о познавању рада на рачунару по ECDL стандарду;
- писани доказ уколико кандидати испуњавају услов из члана 125. Закона о Војсци Србије.

Поред лица из грађанства на конкурс се могу пријавити и лица која се налазе на служби у Министарству одбране или Војсци Србије. Наведена лица пријаву са документима достављају преко својих војних пошта, уз мишљење старешине, односно руководиоца јединице – установе ранга батаљона, оверен и потписан картон основних и личних података (КОЛП).

Лице које је већ запослено у Министарству одбране и Војсци Србије, а које се пријављује на јавни конкурс, уместо уверења о држављанству и извода из матичне књиге рођених подноси решење о распоређивању на радно место, односно на формацијско место у организационој јединици у којој ради, или решење да је нераспоредио.

Трошкове превоза настале због доласка и учествовања на активностима у селекцији сноси сами кандидати.

Уверења која се прилажу уз пријаву, ако нису трајног карактера, не могу бити старија од 6 (шест) месеци.

Сви докази се прилажу у оригиналу или у фотокопији коју је оверио јавни бележник, основни судови, судске јединице, пријемне канцеларије основних судова, односно општинских управа као поверени посао.

Кандидати који конкуришу на више формацијских места подносе појединачне пријаве за свако формацијско место на које конкуришу, у којима наводе уз коју од пријава су приложили тражене доказе.

Конкурсна документација неће се враћати кандидатима.

Изборни поступак

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају услове за рад на формацијском месту које се попуњава.

У изборном поступку биће реализоване активности и примењени критеријуми прописани Одлуком о критеријумима за пријем цивилних лица на службу у Војсци Србије јавним конкурсом и без њега („Службени војни лист”, број 13/19, 20/20 и 2/22).

За радно место под редним бројем 1 критеријуми за формирање листе кандидата састојаће се од следећих елемената активности у изборном поступку: просек оцена са нивоа школовања предвиђеног за формацијско место које се попуњава (40% од укупног броја бодова), психолошка процена кандидата (30% од

укупног броја бодова), разговор са кандидатом (30% од укупног броја бодова), медицинско-здравствена процена и безбедносна провера.

За радна места под редним бројевима 2 и 3 критеријуми за формирање листе кандидата састојаће се од следећих елемената активности у изборном поступку: просек оцена са нивоа школовања предвиђеног за формацијско место које се попуњава (30% од укупног броја бодова), провера знања и способности (30% од укупног броја бодова), психолошка процена кандидата (30% од укупног броја бодова), разговор са кандидатом (10% од укупног броја бодова), медицинско-здравствена процена и безбедносна провера.

Место, дан и време спровођења активности изборног поступка

Кандидати за радно место под редним бројем 1 чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве и потпуне, уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запослење биће позвани да приступе психолошкој процени у надлежним центрима или установама Министарства одбране. Кандидати који задовоље критеријуме психолошке процене биће позвани на разговор са конкурсном комисијом.

Кандидати за радна места под редним бројевима 2 и 3 чије су пријаве благовремене, допуштене, разумљиве и потпуне, уз које су приложени сви докази и који испуњавају све услове за запослење на формацијским местима на које конкуришу, биће позвани на проверу знања и способности. Кандидати који на писаном тесту остваре више од 50% тачних одговора, упућују се на психолошку процену у надлежним центрима или установама Министарства одбране. Кандидати који задовоље критеријуме психолошке процене биће позвани на разговор са конкурсном комисијом.

Након разговора у изборном поступку за три прворангирана кандидата, по сваком радном месту, уз њихову писану сагласност биће извршена и безбедносна провера која је елиминационог карактера. Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о општој здравственој способности.

Обавештавање и позивање кандидата о свакој активности у изборном поступку вршиће конкурсна комисија писаним путем (на кућну или имејл адресу) и то не може бити краће од осам дана пре реализације активности.

Кандидат који се не одазове позиву или не оправда изостанак, као и кандидат који не задовољи минималне критеријуме за избор у некој активности, не позива се да учествује у даљем изборном поступку.

Одлуку о пријему донеће министар одбране или лице које он овласти и са њеним садржајем биће упознати сви кандидати који су учествовали у изборном поступку.

Материјал за припрему за проверу знања и способности може се преузети са веб-странице Института за стратегијска истраживања.

Лица која су задужена за давање обавештења о јавном конкурс:

Марина Илић, телефон 011/2051-609 (за формацијско место под редним бројем 1);

Млађан Војт, телефон 011/3603-478 (за формацијско место под редним бројевима 2 и 3).

Начин подношења пријава:

Пријаве на конкурс, са приложеним доказима о испуњавању услова, доставити непосредно или поштом препоручено на адресу: **УНИВЕРЗИТЕТ ОДБРАНЕ Вељка Лукића Курјака број 1, Београд, са назнаком „за јавни конкурс у ВП _____ Београд”** (обавезно навођење војне поште).

У пријави за конкурс обавезно се наводе основни лични подаци, адреса на коју се кандидат достављају обавештења (кућна и имејл адреса), контакт телефон, назив радног места на које се кандидат пријављује (обавезно навести редни број радног места), досадашње радно и стручно искуство кандидата, подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије.

Рок за подношење пријава је 30 (тридесет) дана од дана објављивања конкурса у магазину „Одбрана“. Конкурс ће бити објављен и на веб-сајту Министарства одбране, у неком од дневних јавних гласила које излази на читавој територији Републике Србије и доставиће се надлежној дирекцији Националне службе за запошљавање.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве и непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или у овереној фотокопији на дефинисани начин биће одбачене решењем против којег се може изјавити жалба, која не задржава извршење решења.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ УПРАВА ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ (Ј-1) расписује **ЈАВНИ КОНКУРС**

за пријем у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време

у Централну логистичку базу Управе за логистику (Ј-4) Генералштаба Војске Србије

1. референт за ветеринарску заштиту, ФВЕС ФШ001, 1 извршилац.

Општи услови конкурса:

- да је пунолетан;
- да је држављанин Републике Србије;
- да је здравствено и психолошко способан за службу у Војсци Србије;
- да има завршене основне академске студије у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, или основне академске студије у трајању од четири године, или основне струковне студије са завршеним струковним специјалистичким студијама у обиму од најмање 240 ЕСПБ бодова, или интегрисане академске студије из области медицинских или ветеринарских наука;
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци;
- да није старији од 45 година живота;
- да је безбедносно проверен и да нема безбедносних сметњи за пријем у професионалну војну службу, у складу са прописима којима је уређено вршење безбедносне провере у Министарству одбране;
- да је завршио одговарајућу војну обуку с оружјем.

Посебни услови конкурса:

- **радно место под редним бројем 1:** завршене интегрисане академске студије ветеринарске медицине.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Уз пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу становања, контакт телефон, наглашено формацијско место за које подноси пријаву и кратку биографију, кандидати треба да доставе следећа документа:

- извод из матичне књиге рођених (ако је на образцу без холограма, не старији од шест месеци – оригинал или фотокопија оверена код јавног бележника);
- уверење о држављанству (оригинал или фотокопија оверена код јавног бележника – не старије од шест месеци);
- доказ о стеченом образовању (оригинал диплома – уверење о завршеном образовању или фотокопија оверена код јавног бележника);

- фотокопија радне књижице или неки други доказ о радном искуству у струци;
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци (не старије од шест месеци);
- уверење о регулисању војне обавезе, са назнаком чина у резерви (издаје Регионални центар МО за локалну самоуправу у коме се лице води у евиденцији);
- потписану изјаву о прихватању распореда по потреби службе на целој територији Републике Србије (својеручно потписана изјава);
- потписану изјаву о прихватању упућивања на обуку за оспособљавање за официре (кандидати који конкуришу за официре, а нису резервни официри);
- изјаву лица, оверену код јавног бележника, да није био запослен у државном органу, односно да му у државном органу није престајао радни однос због теже повреде дужности из радног односа.

Напомена: Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или копији овереној код јавног бележника биће одбачене решењем.

Одредбом члана 9. и члана 103. Закона о општем управном поступку („Службени гласник Републике Србије”, број 18/2016 и 95/18) прописано је, између осталог, да у поступку који се покреће по захтеву странке орган може да оствари увид, прибавља и обрађује личне податке о чињеницама о којима се води службена евиденција када је то неопходно за одлучивање, осим ако странка изричито изјави да ће податке прибавити сама.

Потребно је да кандидат попуни изјаву којом се опредељује за једну од две могућности: да орган прибави податке о којима се води службена евиденција или да ће то кандидат учинити сам. Наведену изјаву могуће је преузети на сајту Војске Србије www.vs.rs. Потписану изјаву неопходно је доставити уз молбу уз напред наведене доказе како би орган могао даље да поступа.

Документа о чињеницама о којима се води службена евиденција су: уверење о држављанству, извод из матичне књиге рођених, уверење од суда и МУП-а да се против лица не води кривични поступак, односно да лице није осуђивано на казну затвора у трајању од најмање шест месеци, уверење државног органа у којем је кандидат био на служби да му радни однос у државном органу није престао због повреде дужности из радног односа.

Конкурсна документација неће се враћати кандидатима.

Пријаве на конкурс са наведеним документима достављати путем поште на адресу: **Војна пошта 2084 Београд, улица Ослобођења 30, 11090 Београд (Раковица)**, са назнаком „за пријем лица по јавном конкурс”.

Лична достава пријава може се извршити у деловодству Војне поште **2084 Београд, улица Ослобођења 30, 11090 Београд (Раковица)**.

Рок за подношење пријава на конкурс је 30 (тридесет) дана од дана објављивања.

ИЗБОР КАНДИДАТА ЗА ПОПУНУ ФОРМАЦИЈСКОГ МЕСТА

Изборни поступак спровешће конкурсна комисија, коју формира надлежни старешина, између кандидата који испуњавају услове конкурса за пријем на формацијско место за које су конкурисали.

Кандидати који испуњавају услове конкурса биће упућени на процену психолошких капацитета и проверу физичке способности. За проверу физичких способности кандидати су у обавези да са собом понесу спортску опрему: патике, тренерка – шортс, мајица (сопствени избор).

Са кандидатима који задовоље процену психолошких капацитета биће обављен разговор. О датуму, времену и месту обављања разговора, кандидати ће бити обавештени писаним путем на адресе наведене у пријави.

Поступак селекције кандидата спроводи се по принципу елиминације, тако да неиспуњавање критеријума на претходној провери – процени искључује упућивање на даље провере – процене.

Ради вршења психолошке процене, кандидати за попуна формацијских места биће упућени у надлежну војноздравствену установу (у Београду), према распореду који ће израдити и о којима ће их информисати председник конкурсне комисије.

Резултате пријављених кандидата утврдиће конкурсна комисија за пријем у професионалну војну службу на основу следећих мерила:

- просек оцена на основним студијама – до 50 бодова (производ оцена и броја 5);
- провера физичке способности – до 20 бодова (производ коначне оцена и броја 4);
- психолошка процена кандидата – до 20 бодова (производ коефицијента процене психолошких капацитета и броја 4);
- разговор – до 10 поена (производ коначне оцена и броја 2).

Кандидати који са најбољим резултатима испуне мерила за избор биће упућени на медицинско-здравствену процену у надлежну војноздравствену установу, ради утврђивања здравствене способности за професионалну војну службу.

За кандидате биће извршена безбедносна провера за пријем на рад у Војсци Србије.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања психолошке процене, општег лекарског прегледа, провере физичке способности, разговору и упућивања на медицинско-здравствену процену, сматраће се да је одустао од даљег учешћа у изборном поступку.

Приликом доласка на проверу општих способности (општи лекарски преглед и проверу физичких способности), кандидати са собом обавезно носе и личну карту или војну легитимацију.

Све евентуалне трошкове путовања до касарне и војноздравствених установа, ради реализације селекције, психолошке и медицинско-здравствене процене, као и евентуалне трошкове смештаја и исхране носе кандидати који су се пријавили за формацијска места официра.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.

Све информације у вези са конкурсом могу се добити на сајту Војске Србије www.vs.rs или на телефон 011/3053-472.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

Управа за традицију, стандард и ветеране

На основу члана 14 став 2. тачка 22. Закона о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09 – др. Закон, 104/09 – др. Закон, 10/15 и 36/18) и тачке 8. Упутства о начину сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима која негују традиције ослободилачких ратова Србије („Службени војни лист”, бр. 2/16), Управа за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране објављује

ЈАВНИ ПОЗИВ

за достављање предлога активности за годишњи План сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години

I. Циљ и намена јавног позива

Циљ јавног позива за достављање предлога активности за годишњи План сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години је пружање подршке удружењима чији су програмски циљеви, пројекти и активности од значаја за чување и промовисање војних традиција.

Намена јавног позива је пружање подршке Министарства одбране и Војске Србије пројектима и активностима удружења који се реализују кроз планско ангажовање људских и материјалних ресурса Министарства одбране и Војске Србије.

II. Услови за подношење пријаве

Предлагање активности за План сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години под једнаким условима имају удружења која испуњавају најмање један од следећих услова:

1. да у свом програму обухватају активности које се односе на прикупљање и обраду историјске, научне и стручне литературе из области неговања војних традиција;
2. да учествују или организују активности посвећене очувању сећања на погинуле, преминуле, рањене и нестале припаднике Војске у земљи и иностранству;
3. да покрећу, организују и одржавају културне и спортске манифестације у част погинулих припадника Војске;
4. да објављују монографије, књиге и друге публикације у част погинулих припадника Војске;
5. да афирмишу стваралачке, духовне и материјалне вредности из ослободилачких и одбрамбених ратова Србије, Првог светског рата и Народноослободилачке борбе и одбране од НАТО агресије, које су верификоване са научног и историјског аспекта и на којима почива континуитет војних традиција;
6. да негују војне традиције које развијају осећање родољубља, штите национални понос и достојанство и развијају патриотске вредности које мотивишу на одбрану отаџбине.

III. Потребна документација

За учешће на овом јавном позиву удружења подносе пријаву на прописаном образцу који је саставни део јавног позива, као и образац предлога активности за уврштавање у Годишњи план сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години, који се могу преузети на сајту: www.mod.gov.rs или у просторијама Управе за традицију, стандард и ветеране, ул. Немањина бр. 15, заграда 5, улаз А, спрат IV, канцеларија 609.

Управа за традицију стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране, као носилац сарадње са традиционалним и ветеранским удружењима која негују традиције ослободилачких ратова Србије, у складу са одредбама члана 9, 103. и 207. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење), врши увид, прибавља и обрађује податке о којима се води службена евиденција у вези са оснивањем удружења према прописима којима је уређено оснивање удружења и упис у прописани регистар на територији Републике Србије.

IV. Рок за подношење пријаве и начин пријављивања

Пријаву за учешће на јавном позиву, са предлогом активности за уврштавање у годишњи План сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години, подносе **главни управни органи удружења** (удружења која имају своје подружнице обједињавају њихове предлоге) и она се доставља поштом препоручено на адресу: **Министарство одбране**

Сектор за људске ресурсе
Управа за традицију, стандард и ветеране
ул. Немањина бр. 15, 11000 Београд
или лично или куриром, на адресу: **Управа за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране, ул. Немањина бр.**

15, заграда 5, улаз А, спрат VII, канцеларија 700 до 15.30 часова.

На коверти обавезно написати назив и адресу подносиоца пријаве, са напоменом: „**јавни позив – достављање предлога активности за годишњи План сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години**”.

Рок за подношење пријаве, са предлогом активности, на овај јавни позив је 15. септембар 2022. године, без обзира да ли се предаје у пошти или лично. Пријава се сматра благовременом ако је предата најкасније до 15. септембра 2022, ако се предаје у пошти, односно ако се предаје куриру или лично у канцеларији бр. 700, деловодство Управе за традицију, стандард и ветеране до 15. септембра 2022. године до 15.30 часова.

Све пријаве које буду доспеле ван планираног рока, нејасни предлози активности са непотпуним подацима о месту, времену и траженим ресурсима неће се разматрати.

У складу са Упутством о начину сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима која негују традиције ослободилачких и одбрамбених ратова Србије, благовремено пристигле пријаве са предлозима удружења биће достављене унутрашњој организационој јединици Управе за традицију, стандард и ветеране, надлежној за сарадњу са удружењима, која ће пристигле пријаве и предлоге удружења разматрати у сарадњи са организационим јединицама Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије и командама, јединицама и установама Војске Србије.

Извод из годишњег Плана сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години Управа за традицију стандард и ветеране доставиће удружењима најкасније до 25. децембра 2022. године.

За сва питања заинтересовани се могу обратити путем електронске поште на адресу utsv.mod.gov.rs или на број телефона: 011/3201-876, лице за контакт је војни службеник Биљана Шљиванчанин.

НАПОМЕНА: у Предлогу активности за годишњи План сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима у 2023. години (Образац 2, ред. бр. 1) изостављена је активност „**обележавање годишњица значајних историјских догађаја и личности**”, која је раније чинила једну од активности годишњег Плана сарадње Министарства одбране и Војске Србије са удружењима.

Наведена активност је изостављена, с обзиром да се учешће Министарства одбране и Војске Србије у **обележавању годишњица значајних историјских догађаја и личности реализује:**

- **на државном нивоу**, према годишњим плановима учешћа припадника Министарства одбране и Војске Србије, у обележавању годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије и у обележавању међународних активности посвећених очувању достојанственог сећања на жртве оружаних сукоба у прошлости, а у складу са **државним програмом обележавања годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије;**
- **на локалном нивоу**, према годишњем Плану учешћа припадника Министарства одбране и Војске Србије, у обележавању годишњица историјских догађаја ослободилачких ратова Србије на локалном нивоу, који се израђује на основу предлога које за наредну календарску годину достављају команде, јединице и установе у сарадњи са органима локалних самоуправа.

По питању реализације активности „**обележавање годишњица значајних историјских догађаја и личности**” у будућем периоду неопходно је да удружења благовремено доставе пријаве за учешће на њима Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, за активности које се обележавају на државном нивоу, односно локалним самоуправама и командама гарнизона, за активности које се реализују на локалном нивоу.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ УПРАВА ЗА ЛОГИСТИКУ (Ј-4)

расписује

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за пријем у професионалну војну службу у својству подофицира на неодређено време, у:

Централну логистичку базу,

1. руковалац, ФВЕС ПК50П, 1 извршилац.

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс могу учествовати професионални војници на служби у Војсци Србије, који испуњавају следеће услове.

а) Општи услови:

- да је пунолетан;
- да је држављанин Републике Србије;
- да је здравствено и психофизички способан за службу у Војсци Србије;
- да има одговарајућу стручну спрему за радно место за које конкурише;
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да се против њега не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности и да није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци;
- да није старији од 40 година;
- да је безбедносно проверен и да нема безбедносних сметњи за пријем у професионалну војну службу, у складу са прописима којима је уређено вршење безбедносне провере у Министарству одбране;
- да је завршио одговарајућу војну обуку с оружјем.

б) Посебни услови:

- да је професионални војник на служби у Војсци Србије;
 - да има препоруку старешине на положају команданта батаљона – дивизиона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца.
- За формацијско место под редним бројем 1:
- завршена средња школа у трајању од четири године, образовни профил електротехничар енергетике.

Место рада: Пожега.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу, контакт телефон и наглашено формацијско место на које конкурише, кандидати подносе јединицама – установама у којима се налазе на служби. Уз пријаву кандидат прилаже следећа документа:

- оверену копију дипломе о завршеном одговарајућем образовању;
 - попуњен и оверен образац и сагласност за извршење безбедносне провере (тражити у команди јединице у којој се налази на служби);
 - сведочанства за сваки разред средње школе (оригинал или фотокопија оверена код јавног бележника).
- Команде јединица – установа, уз пријаву кандидата, прибављају и прилажу следећа документа:
- уверење о држављанству (оригинал или оверена копија);
 - извод из матичне књиге рођених (оригинал или оверена копија);
 - потврду надлежног старешине о периоду обављања дужности професионалног војника у ком роду, односно служби;
 - потврду надлежног старешине да ли је негативно оцењиван и просек службених оцена у току службе;

- препоруку старешине на положају команданта батаљона – дивизиона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца;
- оверени образац КОЛП из програмског пакета КаИС.

Пријаве кандидата са неопходном документацијом команде јединица – установа службеном поштом доставити на адресу: Војна пошта 2077, Николе Луњевице 88, 32300 Горњи Милановац, са назнаком „за интерни конкурс“.

Лична достава пријаве може се извршити у деловодству Војне поште 2077 Горњи Милановац, Николе Луњевице 88, 32300 Горњи Милановац.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 8 (осам) дана од дана објављивања конкурса.

Напомена: Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве уз које нису приложени сви потребни докази у оригиналу или фотокопији оверену код јавног бележника – нотара биће одбачене решењем.

ИЗБОР КАНДИДАТА ЗА ПОПУНУ ФОРМАЦИЈСКИХ МЕСТА

Изборни поступак спровешће конкурсна комисија, коју формира надлежни старешина, међу кандидатима који испуњавају услове конкурса за пријем на формацијско место на које су конкурисали.

Кандидати који испуњавају услове конкурса биће упућени на тестирање психолошких капацитета и проверу физичких способности.

Поступак избора кандидата спроводи се по принципу елиминације, тако да неиспуњавање критеријума на претходној провери – процени искључује упућивање на даље провере – процене.

Ради вршења психолошке процене, кандидати за попуњу формацијских места биће упућени у надлежну војноздравствену установу (у Београду, Нишу или Новом Саду), према распореду који ће изградити и са којима ће их упознати председник конкурсне комисије.

Резултате пријављених кандидата утврдиће конкурсна комисија за пријем у професионалну војну службу на основу следећих мерила за избор:

- 1) просек оцена за сваки разред средње школе – до 50 бодова (производ просека оцена и броја 10);
- 2) провера физичке способности – до 20 бодова (производ коначне оцене и броја 4);
- 3) психолошка процена кандидата – до 20 бодова (1. категорија 20, 2. категорија 10, 3. категорија 0 бодова);
- 4) разговор – до 10 бодова (производ коначне оцене и броја 2).

Кандидати, који са најбољим резултатом испуне мерила за избор, биће упућени на медицинско-здравствену процену у надлежну војноздравствену установу, ради утврђивања здравствене способности за професионалну војну службу.

За кандидате биће извршена безбедносна провера за пријем на рад у Војску Србије.

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања општег лекарског прегледа, провере физичке способности, психолошке процене и упућивања на медицинско-здравствену процену, сматраће се да је одустао од даљег учешћа у изборном поступку.

Приликом доласка на проверу општих способности, кандидати са собом обавезно носе и личну карту или војну легитимацију.

Све евентуалне трошкове путовања до касарни и војноздравствених установа ради реализације селекције, психолошке и медицинско-здравствене процене, као и евентуалне трошкове смештаја и исхране носе кандидати који су се пријавили за попуњу формацијског места.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са Законом о Војсци Србије.

Конкурсна документација неће се враћати кандидатима.

Све информације везане за конкурс могу се добити на сајту Војске Србије www.vs.rs или на телефон локал 49-702 или 49-606.

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Одред војне полиције (с/н) „Кобре” расписује

ИНТЕРНИ КОНКУРС

ради приоритетне попуње за пријем кандидата на селективну обуку

I. УСЛОВИ КОНКУРСА

За пријем кандидата на селективну обуку у Одред војне полиције (с/н) „Кобре” може конкурисати професионални припадник Војске Србије мушког пола у својству професионалног официра на неодређено време, професионалног подофицира на неодређено време и професионалног војника по уговору, свих родова и служби, на служби у Министарству одбране и Војсци Србије, а који испуњава следеће опште и посебне услове.

Општи услови:

- да је здравствено способан за војну службу без ограничења;
- да није осуђиван и да се против њега не води кривични поступак.

Посебни услови:

- да није старији од 30 година (за све три категорије кадра);
- да је на служби у Министарству одбране и Војсци Србије провео најмање две године;
- да нема негативних службених оцена и да му је последња службена оцена најмање „истиче се”, а у случају да је професионалном војнику по уговору први уговор закључен на дуже од две године и нема службену оцену, да има описну оцену са најмање „истиче се”;
- да је психифизички здрав и способан за рад у Одреду војне полиције (с/н) „Кобре”, што се утврђује психолошком проценом – тестирањем (хедоника), налазом, оценом и мишљењем надлежне војнолекарске комисије на основу извршеног систематског прегледа и провером физичких способности према важећим нормама и критеријумима за пријем у Одред војне полиције (с/н) „Кобре” и стандардима за оцењивање физичких способности професионалних војних лица – припадника специјалних јединица и јединица војне полиције специјалне намене у Војсци Србије;
- да је пливач;
- да испуњава критеријуме посебне безбедносне провере (која ће бити покренута и извршена само за кандидате који успешно савладају селективну обуку).

II. НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Кандидат који испуњава опште и посебне услове подноси молбу Одреду војне полиције (с/н) „Кобре” Генералштаба Војске Србије (ВП 2282 Београд) редовним путем преко команде своје матичне јединице. Уз молбу кандидат прилаже следећа документа:

- кратку биографију са бројевима телефона (на послу, кућни и мобилни);
- писану изјаву да добровољно пристаје да ради у војној полицији Војске Србије (за кандидате који нису припадници војне полиције Војске Србије);
- уверење надлежног суда да се против њега не води кривични поступак због кривичног дела које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење МУП-а да није осуђиван на казну затвора од шест месеци и више (не старије од шест месеци);
- мишљење о кандидату надлежног старешине ранга команданта батаљона;

- оверену копију последње службене оцене;
- потписан и оверен картон основних личних података (КОЛП).

III. НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ СЕЛЕКТИВНЕ ОБУКЕ

Сви изабрани и позвани кандидати за селективну обуку у Одреду војне полиције (с/н) „Кобре” Генералштаба Војске Србије реализоваће припреме за реализацију селективне обуке:

- први дан: психолошка процена – тестирање (хедоника);
- други дан: специјалистички систематски преглед кандидата;
- трећи, четврти и пети дан: провера физичких способности према важећим стандардима за оцењивање физичких способности професионалних војних лица – припадника специјалних јединица и јединица војне полиције специјалне намене у Војсци Србије.

Током реализације селективне обуке

Само кандидати који испуне све потребне норме, критеријуме и стандарде, а након истека петог дана припрема за реализацију селективне обуке, започињу реализацију селективне обуке у трајању од четири недеље (28 дана), у складу са важећим Програмом, нормама и критеријумима за оцењивање кандидата селективне обуке за пријем у Одред војне полиције (с/н) „Кобре”.

Пријем у Одред војне полиције специјалне намене „Кобре”

За кандидате који успешно реализују селективну обуку према важећем Програму, нормама и критеријумима за оцењивање кандидата селективне обуке за пријем у Одред војне полиције (с/н) „Кобре” и имају позитивно мишљење командира селективне обуке, биће покренута реализација посебне безбедносне провере коју врши Војнобезбедносна агенција Министарства одбране, а по добијању позитивног резултата безбедносне провере извршиће се рангирање кандидата за пријем и покренути процедура за најбоље рангиране кандидате за њихов распоред и постављење у Одред војне полиције (с/н) „Кобре” (за лица која нису припадници органа и јединица Војне полиције пре покретања процедуре за пријем покретну се процедура за доношење Одлуке за пријем у јединице војне полиције).

IV. НАЧИН ПОСТУПКА ПО КОНКУРСУ:

- молбе кандидата за избор и упућивање на селективну обуку у Одред војне полиције (с/н) „Кобре” достављати од 1. августа 2022, односно од дана објављивања конкурса у магазину „Одбрана” и на званичном веб-сајту Министарства одбране, а најкасније до 1. септембра 2022. године;
- комисијски избор кандидата за упућивање на селективну обуку биће реализован од 5. до 9. септембра 2022, а извршење позива биће регулисано наредбом надлежног старешине (начелника Управе за људске ресурсе Ј-1 Генералштаба Војске Србије) за привремено упућивање кандидата на селективну обуку у Одред војне полиције (с/н) „Кобре”, најкасније до 26. септембра 2022. године;
- селективна обука са изабраним и одазваним кандидатима биће реализована у периоду од 22. октобра до 18. новембра 2022 (кандидати се јављају у Одред војне полиције (с/н) „Кобре” 16. октобра 2022. до 20.00 часова и приступају извршењу наведених припрема за реализацију селективне обуке по данима – пет дана);
- непотпуна и некомплетна конкурсна документација кандидата неће се разматрати;
- општи и посебни услови наведени у условима конкурса односе се и на припаднике Војне полиције Војске Србије ван састава Одред војне полиције (с/н) „Кобре”, а који конкуришу за избор и упућивање на селективну обуку;
- кандидатима који не буду изабрани неће се враћати конкурсна документација.

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
УПРАВА ЗА ТРАДИЦИЈУ, СТАНДАРД
И ВЕТЕРАНЕ
расписује**

ИНТЕРНИ КОНКУРС

о попуни формацијских места у Управи за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране пријемом подофицира на неодређено време на служби у Војсци Србије и Министарству одбране у професионалну војну службу у својству официра на неодређено време путем интерног конкурса

1. **референт за план и анализу**, ФЧ капетан прве класе, ФВЕС Ф004, место службовања Београд – 1 извршилац.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат пунолетни држављанин Републике Србије;
- да је здравствено способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије;
- да има одговарајућу стручну спрему за радно место на које конкуришу;
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да се против њега не води кривични поступак због кривичног дела које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;
- да није старији од 45 година;
- да је запослен у својству подофицира у Министарству одбране и Војсци Србије.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- стечено звање дипломираног економисте;
- познавање рада на рачунару и ECDL сертификат основни модул;
- да кандидат у току службе није оцењиван негативним службеним оценама.

НАЧИН КОНКУРСИСАЊА И ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ

Уз пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, претпостављеној команди или јединици – установи у којој су на служби кандидати достављају кратку биографију и:

- извод из матичне књиге рођених (оригинал или копија оверена у суду, општини или јавног бележника, не старије од шест месеци);
 - уверење о држављанству (оригинал или копија оверена у суду, општини или јавног бележника, не старије од шест месеци);
 - диплому о стеченом високом образовању 240 ЕСПБ и звању дипломирани економиста (оригинал или копија оверена у суду или општини или код јавног бележника);
 - уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
 - уверење надлежног органа МУП-а да кандидат није кривично осуђиван казном затвора у трајању дужем од шест месеци (не старије од шест месеци);
 - оверену копију сертификата о познавању рада на рачунару, према стандарду ECDL, основни ниво;
 - препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају, односно непосредно претпостављеног руководиоца.
- Претпостављене команде и јединице – установе у којој су кандидати на служби доставиће уз пријаву кандидата, по службеној дужности из досијеа персоналних података, и:

- потврду надлежног старешине да кандидат нема негативних службених оцена и просек службених оцена у току службе;
- оверен картон основних личних података (КОЛП).

Команде јединица – установе примљене молбе достављају службеном поштом на адресу: **УПРАВА ЗА ТРАДИЦИЈУ, СТАНДАРД И ВЕТЕРАНЕ**, Немањина број 15, Београд, са назнаком „за конкурс за пријем у службу”.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема на тражено радно место, а на захтев комисије за избор, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор, након чега ће кандидати бити упућени на лекарски преглед, физичку проверу и психолошко тестирање у надлежне установе.

За кандидате који испуњавају услове конкурса и задовоље критеријум психолошке процене, лекарског прегледа и физичке провере, уз њихову писану сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Поступак избора кандидата спроводи се по принципу елиминације, тако да неиспуњавање критеријума на претходној провери – процени искључује упућивање на даље провере – процене.

Позив на разговор и остала обавештења достављају се кандидату на адресу која је наведена у пријави на конкурс, односно на адресу јединице – установе у којој је лице на служби.

Резултате пријављених кандидата утврдиће конкурсна комисија за пријем у професионалну војну службу на основу следећих мерила за избор:

- 1) просек оцена на основним студијама – до 60 бодова (производ оцена и броја 6);
- 2) провера физичке способности – до 15 бодова (производ коначне оцена и броја 3);
- 3) психолошка процена кандидата – до 15 бодова (производ коначне оцена и броја 3);
- 4) разговор – до 10 бодова (производ коначне оцена и броја 2).

Уколико се кандидат не одазове позиву ради обављања општег лекарског прегледа, провере физичке способности, психолошке процене и упућивања на медицинско-здравствену процену, сматраће се да је одустао од даљег учешћа у изборном поступку.

Приликом доласка на проверу општих способности кандидати са собом обавезно носе и личну карту или војну легитимацију.

Одлуку о пријему донеће надлежни старешина и о њеном садржају биће обавештени сви кандидати који учествују у изборном поступку.

Рок за подношење пријава је осам дана од дана објављивања.

Све евентуалне трошкове путовања до касарни и војноздравствених установа ради реализације селекције, психолошке и медицинско-здравствене процене, као и евентуалне трошкове смештаја и исхране носе кандидати који су се пријавили за попуну формацијских места официра.

Конкурсна документација неће се враћати кандидатима.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве, уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба.

Додатне информације могу се добити на телефон 011/3203-472 (зк Бранко Ђурчић), e-mail: utsv@mod.gov.rs и на сајту Министарства одбране Републике Србије (www.mod.gov.rs).

ОБАВЕШТЕЊЕ

о покретању процеса избора кандидата за учешће у мултинационалној операцији UNIFIL у Републици Либан

Обавештавају се заинтересовани кандидати да је отпочео процес избора за:

1. мултинационалну операцију UNIFIL у Републици Либан за период ангажовања од годину дана, са почетком ангажовања од марта 2023. године, за дужности:

- **штабни официр AIR OPS (официр за ваздухопловне операције)** у Команди МнОп УН у Р. Либан (UNIFIL) – 1 дужност, специјалност авијација, АРЈ за ПВД или ВОЈ, чин мајор;
- **штабни официр MAINT (официр за одржавање)** – 1 дужност, специјалност техничка/саобраћајна служба, чин капетан – капетан I класе.

На основу члана 14. Правилника о критеријумима за избор и начину избора припадника Војске Србије који се припремају и обучавају за учешће у мултинационалним операцијама и начину издавања сертификата о оспособљености („Службени војни лист”, број 5/21), заинтересована лица детаљније информације о општим и посебним критеријумима за предметни процес избора могу добити у матичним јединицама.

Рок за пријаву заинтересованих кандидата је 19. август 2022. године.

НАРУЧБЕНИЦА

Претплаћујем се на магазин „Одбрана” за 2022. годину (заокружите)

1. Полугодишња претплата (01. 01. – 30. 06. 2022. године, 6 бројева) – по цени од 550,00 динара

2. Годишња претплата (01. 01. – 31. 12. 2022. године, 12 бројева) – по цени од 1.100,00 динара

Уколико се претплаћујете на већи број примерака, уплатити одговарајућу суму

(помножити број примерака са претплатном ценом)

Плаћање унапред на рачун **840-312849-56 МЦ „Одбрана”**, Браће Југовића 19, Београд

Правним лицима доставићемо предрачун на основу ове наручбенице.

Купац _____

Улица и брј _____

Телефон _____

Место и брј поште _____

ПИБ и Матични брј _____

(за правна лица)

Потпис наручиоца _____

М.П.

